

TRIBUNA

14. OKTOBER 1991 /

ŠT.15 CENA 30 DIN

MARGAUX HEMINGWAY

TRIBUNA
R-5/A

KAZALO

- 2 Begunci
- 4 Intervju:
Azem Vllasi
- 8 Oko časa
- 10 Razpad
YU ekonomije
- 14 Istra:
srbska posla
- 20 Anketa
- 24 Fotolabor
- 26 Infofaks
- 31 Film
- 34 Teater 91/92
- 37 Art
- 38 Študentski
feljton
- 40 Literatura
- 43 Gary Gray
- 44 Rec - rec
- 45 Hokej
- 47 Nagradna
križanka

MED KAOSOM IN PRAVNO DRŽAVO

Slovenska postsocialistična družba počasi hiti naproti trem postulatoma zahodnoevropskih družb: tržni ekonomiji, pravnemu redu in miru. Če je mir vse manj odvisen od nas samih in vseh bolj od tistih čez Kolpo, so vzvodi ekonomske in pravne komponente demokracije v naših rokah. S sprejemom nove slovenske denarne enote - tolarja - smo na simbolni ravni dosegli ekonomsko suverenost, katere kvaliteta bo odvisna od vsakokratnega razmerja med nemško marko in slovenskim tolarjem. Finančno postavljanje na noge pa spremlja svojevrstna zmeda v zakonodajnem in vladnem telesu, ki je pricurila na plano kljub tajnosti skupščinskega zasedanja. Razprava o lastninski zakonodaji, ki je tik pred popolno blokado, je bila le naravno nadaljevanje "tolarske" razprave. Trika, s katerim bi odčarali nerazumevanje v trikotniku vlada - zbor združenega dela - opozicija, pa še niso odkrili.

V podobni "trilemi" se nahaja tudi ljubljanska Univerza, ki tudi v tretjem poskusu ni dobila novega rektorja in prorektorske ekipe. Tokrat so imenovanju dr. Veljka Rusa nasprotovali študentski predstavniki v Univerzitetnem svetu in s tem podaljšali agonijo združbe svobodomislenih še za tri mesece. Kljub načelnemu priznanju pravice študentov do lastnega mnenja je treba poudariti, da je bila njihova argumentacija ob neimenovanju dr. Rusa spremenljiva in je izkazovala argument volilne moči, ne pa moči argumenta.

Tako je Univerza nič več in nič manj kot atomiziran konglomerat ustanov, ki tavajo med kvantiteto (več študentov, praviloma več finančnih sredstev) in kvaliteto (novi, sodobni izobraževalni programi). Morda pa bodo v tavajoči temi vendarle ugledali luč. In študentski funkcionarji z njimi.

Branko Čakarmiš

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061) 319-496 telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Branko Čakarmiš. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 25 din. • Publikacija je obdavčena po 10. alineji 1. točke ter številke 8 Zakona o začasnih ukrepih o davku od prometa proizvodov in storitev (Uradni list SFRJ, št. 4/91). • Naslednja številka izide 28. oktobra 1991.

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje s indeksom kupijo Tribuno po ceni 5 dinarjev.

LEPO NAM JE TUKAJ, VENDAR BI RADI ČIMPREJ DOMOV!

Foto: Matjaž Mazzini

Vojne strahote, ki smo jim priča v sosednji Hrvaški, imajo poleg nepotrebne umiranja civilnih oseb in preveč zagretilih mladih bojevnikov tako z ene kot druge strani ter norega uničevanja šol, bolnic, vrtcev in tisočletnih kulturno-zgodovinskih spomenikov tudi drugo, socialno plat: eksodus hrvaškega prebivalstva z ozemlja in domov, kjer so živeli stoletja in za katere so z upravičenim razlogom mislili, da pripadajo njim.

Tako imamo tudi pri nas registriranih že 11.701 vojnih beguncev - 3000 jih je neprijavljenih - s kriznih območij mlade in »krvave« hrvaške države. To so v glavnem matere z otroki ter starejše, neboljlene osebe, medtem ko so moški člani »izgnanih« družin ostali doma, da s »hrvaško puško na hrvaškem ramenu« branijo svoja ognjišča in rodno grudo...

Kritična točka - 14.000 vojnih beguncev

O podrobnosti tragične usode prebeglih Hrvatov ter drugih narodov s sosednje države smo se pozanimali pri Mirku Jelenčiču, sekretarju na republiškem Rdečem križu. Po podatkih, ki smo jih dobili v petek, 4. oktobra imajo registriranih 11.701 vojnih beguncev. Število izgnancev, ki se spreminja iz dneva v dan pa je seveda precej večje, saj se je več kot 3000 ljudi »začasno naselilo« pri prijateljih, znancih in sorodnikih po vsej Sloveniji. Večji naval ter prebeg preko Kolpe s hrvaške strani je bil prisoten v začetku in sredini avgusta, ko je podivjana jugo-soldateska začela »proslavljati svoj krvavi pir« z vedno večjo in neustavljivo vneto. Izgnance so začeli nameščati v že vnaprej pripravljenih zbirnih centrih, in sicer v Ljubljani, Kopru, Mariboru, Piranu in Novem mestu. V glavnem mestu Slovenije imamo tako tri zbirne centre, in sicer samske domove SCT-ja na Viču, v Hladilniški ulici ter Šmartinski cesti 135. Ta begunska zbirališča pa so že zdaj »napolnjena« do vrha, tako da ni v njih prostora niti za konico igle. Zato so se na republiškem Rdečem križu z istrskima občinama

Buje in Pulo dogovorili, da bodo v primeru, če se bo število beguncev drastično povečalo, le-te pošiljali v tamkajšnje počitniške hišice, sicer prvotno namenjene nastanitvi domačih in tujih turistov. Sicer pa je poglavitni problem vseh zbirnih centrov za begunce pomanjkanje finančnih sredstev, zato je pred kratkim slovenska republiška vlada slovenskemu Rdečemu križu podarila 4000 paketov z osnovnimi živili, 2500 paketov pa je država Slovenija dobila od Mednarodnega Rdečega križa. Slovenska vlada je prispevala tudi konkretno finančno injekcijo v višini dveh milijonov dinarjev, tako da bo vsak izgnanec dobil enkratno denarno pomoč v višini 1000 dinarjev.

300 din žepnine dnevno za odraslo osebo

Ob improviziranem vhodu v zbirni center beguncev na Šmartinski cesti 135 nas je dočakal oborožen pripadnik teritorialne obrambe. Za trenutek nas je prešinila misel, da sta se državi Slovenija in Hrvaška dogovorili, naj naši fantje čuvajo njihove izgnane brate in sestre po krvi. Vendar pa se je kasneje izkazalo, da so bili teritorialci, nameščeni v sosednji zgradbi, prisotni le zaradi rednih vojaških vaj. Samski dom zunaj ni izgledal nič posebnega, brezlična siva zgradba, ki smo jih v življenju videli že na »milijone«. Slovenska trobojnica ter otroški vik in krik in dojenčkov občasen jok pa so opozarjali naključne mimoidoče, da to ni navadno

zbirališče »poceni« delovne sile z južnega dela preminule Jugoslavije, ki je prišla sem s »trebuhom za kruho« v iskanju boljšega standarda. Glavni razlog, da so bili samski domovi, namenjeni za nastanitev delovne sile, izpraznjeni, je bil ekonomsko-gospodarska katastrofa, ki se je ni izognil niti SCT, saj so morali nekaj »neposrednih proizvajalcev« poslati na cesto. Ob vstopu v zgradbo nas je poleg dežurne osebe, ki nas je z zanimanjem opazovala skozi okence, zbudel v oči tudi hišni red, ki je bil obešen na vidnem mestu v hodniku. Tako smo iz njega prebrali, da imajo begunci zajtrk od 8. do 9. ure, kosilo od 13. do 14. ter večerjo od 18.30 do 19.30 ure, perilo pa lahko operejo vsak dan od 8. do 15. ure. Sicer pa je v domu za zdaj nameščenih 160 beguncev, ki so bili v relativno ugodne sobe sprejeti po posebnih kriterijih. Tako so sprejemali izgnance samo iz kriznih območij, saj so na začetku prihajali predvsem begunci z nekriznih območij, kot so npr. Zagreb z okolico. Zato vsakodnevno poizvedujejo pri hrvaškem Rdečem križu o morebitnih novih kriznih območjih. Prav tako pa v zbirni center za begunce sprejemajo otroke do 15. leta starosti z materami ter ženske nad 55 ter moške nad 60 let. Da pa v bivšem samskem domu zares lepo skrbijo za begunce, priča tudi dejstvo, da vsakodnevno za potrebe stanovalcev 24 ur dežurata dva aktivista Rdečega križa. Sicer pa poleg redne prehrane ter prenočišča odrasle osebe za svoje potrebe dobijo tudi 300 din žepnine dnevno. Seveda se pojavlja tudi problem otrok, ki bi že mesec dni moral hoditi v osnovne in srednje šole. Za zdaj v slovenske šole hodi sedem hrvaških osnovnošolcev, za ostale pa bodo še videli.

Precizni strelji »snajperistov« skozi kuhinjsko okno

Hodniki so bili polni starejših in tudi mlajših beguncev, ker je bil ravno čas kosila, so nekateri nosili polne krožnike hrane kar v sobo, drugi so stopicali po hodniku ter premišljevali o usodi, ki jih je nepričakovano

doletela, tretji pa so z zanimanjem in strahom gledali program HTV, kjer so izvedeli informacije »iz prve roke«. Slišati je bilo tudi smeh in krike nekaterih otrok, ki so se lovili in igrali v bližini. Očitno so še premladi, da bi razumeli govorico in politiko odraslih ljudi, ki se tako »objestno igrajo« vojno in zaradi katerih so morali zapustiti svoje sobe in domače dvorišče, polno spominov na brezskrbno otroštvo. Vstopili smo v sobo poleg jedilnice, kjer sta nas prijazno sprejeli begunki iz sosednje republike. Starejša gospa Sabljak iz Zagreba, sicer zdaj v penziji, nam je med pletenjem hitela razlagati, kako je, če živiš poleg kasarne: »Bilo je grozno. Če se spomnim, kaj bi se lahko zgodilo, se kar stresem od strahu. Živelimo smo v neposredni bližini vojašnice, zato smo se neprestano bali, kdaj bodo začeli streljati.« Medtem pa nas je dama srednjih let Doris Maretič

iz Zadra s simpatično 6-letno hčerko Daniro takoj »napadla« z vprašanjem, verjetno misleč, da morajo novinarji vse vedeti: »Ali so res danes zjutraj vrgli bojne strupe na Zadar? Tako me je strah, da komaj živim. Moža imam namreč v narodni gardi in je precej bolehen, zato se bojim, kako bo to preživel. Sicer pa se dobro spomnim nekega jutra, ko me je mož prišel zbuditi v spalnico in dejal, da je nekdo streljal skozi kuhinjsko okno, uničil zavese ter napravil dve veliki luknji na vratih. Mislila sem, da se šali, kasneje pa sem ugotovila, da je to res. Očitno znajo vojaški »snajperisti« zelo dobro ciljati.« Od prijaznih sestanovalk smo se poslovili in srečali upokojenca Končalovič in Orlič iz

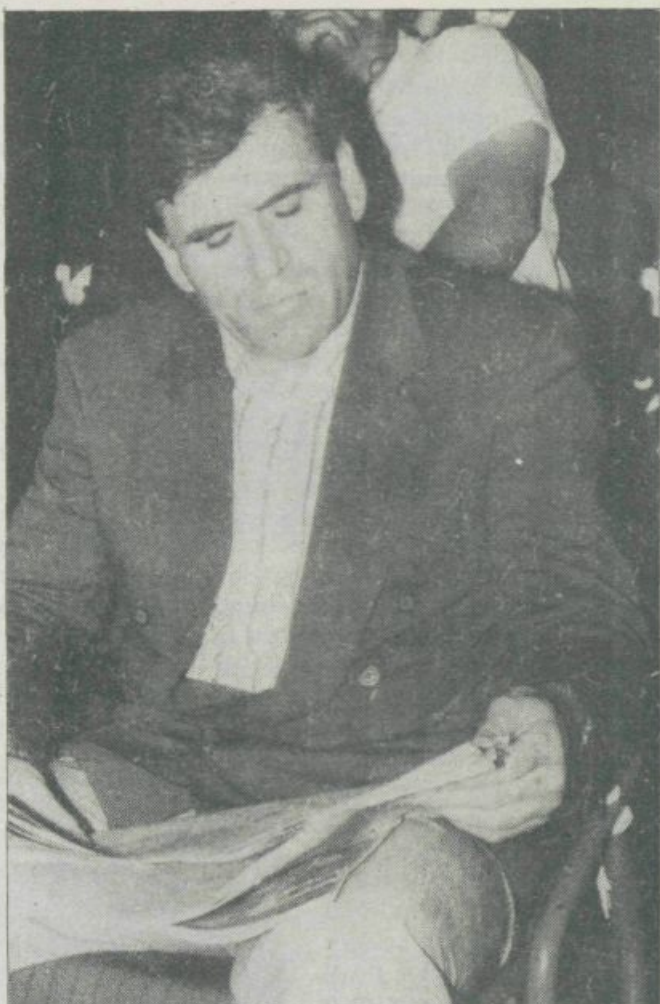
Osijeka, ki že osem let živita v izven zakonski skupnosti: »Sva iz predmestja Osijeka, sem pa sva prišla 23. septembra. Osijek bombardirajo podnevi in ponoči, tako da smo večino časa preživeli v zakloniščih. Zelo nas je strah, kaj bo z najinimi otroki, ki so v narodni gardi. Upajmo, da se jim ne bo zgodilo nič hudega. Tukaj nama je sicer zelo lepo, vendar naju že malce daje domotožje in bi rada čimprej domov.« Dvonadstropni samski dom ima tudi več balkonov, kjer begunci sušijo oprano perilo. Na enem izmed teh balkonov smo naleteli na Marijo Šioć iz Vukovarja, ki je pestovala dojenčka: »Tukaj je lepo, preskrbljeni smo s hrano za dojenčke, dobimo pa vsi enako. Ampak bomo že kako. Važno je, da ostanemo živi.« Malce naprej pa sta bili s svojim naraščajem tudi dve mlajši dami iz Borovega naselja. Vendar pa je bilo očitno, da so bile rane od doma še zelo sveže, saj sta odločno odklonili kakršenkoli pogovor ali slikanje. Edino, kar nam je uspelo izvedeti, je bilo to, da je »tamo mnogo gadno« in da že 14 dni »uzimaju tablete za smirenje«. Osnovnošolke iz Zadra, ki so na balkonu igrale tarok, so prav tako želele ostati neimenovane: »Včeraj zvečer smo bile na koncertu »Rock proti vojni« v Križankah in je bilo kar v redu. V šolo za zdaj ne hodimo in ne verjamemo, da bomo sploh šle. Sicer pa so naši očetje ostali doma, fantov pa nimamo, kar je še boljše, ker bi nas drugače še bolj skrbelo«.

Kakšna bo usoda izgnanih državljanov sosednje republike in kdaj se bo končala nesmiselna krvava vojna na Hrvaškem, za zdaj ne ve nihče. In čeprav smo v Sloveniji sprejemom 14.000 ljudi že dosegli kritično mejo glede problema nastanitve vojnih beguncev, je v preteklih dneh preko Kolpe prebežalo nekaj novih tisoč ljudi brez strehe nad glavo. Očitno je, da bo problem vojnih beguncev, ki je v začetku izgledal precej nedolžno, za majhno slovensko državo postal prevelik ekonomski in vse manj obvladljiv problem.

Intervju: Azem Vllasi

SRBI SO KRIVI ZA RAZPAD JUGOSLAVIJE

Foto: Tomi Drozg

TRIBUNA: Kaj se trenutno dogaja z Azemom Vllasijem? Kaj počnete?

VLLASI: Srbske policijske oblasti me nadzorujejo. Posebej sestavljen svet drugostopenjskega sodišča, ustanovljen po direktivi srbskega vodstva, je razveljavil oprostilno sodbo. Njihov cilj je jasen - na vsak način me želijo držati v negotovosti in preprečiti moje politično delovanje. V glavnem pišem za časopise, predvsem za Slobodno Dalmacijo. Pripravljam se za pravosodni izpit, da bom lahko odprl advokaturu. Politično nisem posebej dejaven, ne morem pa reči, da sem popolnoma nevtralen in pasiven opazovalec vsega, kar se dogaja. Sicer pa še vedno živim v Prištini.

TRIBUNA: Kaj je s sodnim procesom? Menda je sprožen postopek za njegovo obnovo?

VLLASI: Ne gre za zahtevo po obnovi, ampak za ukinitvev oprostilne sodbe, to pa praktično pomeni, da zadeva še ni končana. Torej, prvostopenjsko sodišče mora ponovno preučiti zadevo na temelju obtožnice, v kateri na bremenijo marsičesa - rušenja demokratičnega centralizma v Zvezi komunistov, ogrožanja bratstva in enotnosti, ustavnega reda... Da je ironija še večja, proces vodijo prav tisti, ki poskušajo na vse načine zrušiti ustavno ureditev Jugoslavije. Prišli so že tako daleč, da so začeli vojno proti vsem v Jugoslaviji - najprej proti Sloveniji, sledila je Hrvaška, sedaj grozijo Bosni in Hercegovini in Makedoniji, da o Kosovu sploh ne govorimo.

TRIBUNA: Ali na Kosovu še velja izredno stanje?

VLLASI: Ni več pomembno, kako to uradno imenujemo, dejstvo pa je, da je gre za izredno stanje in popolno blokado družbenega življenja. Na Kosovu vlada čudni mir, za katerim se skriva veliko nezadovoljstvo ljudi, saj naša pokrajina živi pod srbsko okupacijo, ki je prinesla popolno človeško in duhovno razdejanje na vseh področjih življenja. Beograjsko vodstvo vse to počne v imenu srbskih interesov, toda zaradi takih razmer ne trpijo samo Albanci ampak tudi Srbi, zaradi katerih naj bi srbsko vodstvo vse to počelo.

TRIBUNA: Ali je na Kosovu veliko vojske?

VLLASI: Ogromno. Kajti tako kot drugod po Jugoslaviji tako tudi nas lahko mirijo samo z grožnjo uporabe sile.

TRIBUNA: Kaj lahko stori kosovska opozicija?

VLLASI: Ne gre niti za alternativo niti opozicijo. To je realna politična sila na Kosovu. Sestavljajo jo, če lahko tako rečem, vsi Albanci. Ti so kot narod v njej politično angažirani in delujejo tako kot pač v razmerah okupacije morejo. Izogibamo se spopadov, saj ne želimo množičnega prelivanja krvi in žrtev, toda kot narod smo v popolni konfrontaciji z okupatorsko oblastjo. Stojimo torej na nasprotnih bregovih.

TRIBUNA: Kakšne so oblike odpora?

VLLASI: Gre za pasivni, tihi odpor z možnostmi, da preraste v aktivni, vendar še vedno nenasilno zoperstavljanje srbski oblasti.

TRIBUNA: Ali lahko pride do upora? Ali so Albanci oboroženi?

VLLASI: Srbske oblasti so storile vse, da bi Albance razorožile. Odvzeli so veliko orožja. Ko pravim veliko, ne mislim, da so imeli Albanci mnogo orožja, ampak je šlo predvsem za osebno oborožitev, ki so jo nosili v skladu z zakonom: pištole, lovske puške... Vendar ne smemo misliti, da so Albanci danes goloroki. Razmere jih silijo v to, da se oborožujejo, kot vedo in znajo. Res je, da je na Kosovu mnogo orožja. astniki niso neposredno Albanci, toda če bo potrebno in če bo prišlo do oboroženega spopada, s katerim nam nenehno grozijo, bo to orožje v največji meri v rokah našega naroda.

TRIBUNA: Ali mislite, da res lahko pride do oboroženega spopada? Kdaj?

VLLASI: Upamo, da bomo z nenasilnimi sredstvi uspeli zagotoviti legalne in legitimne pravice Albancev in vseh drugih narodov. Nikomur ne grozimo. Z ničemer ne ogrožamo srbskega življa, čeprav je let tega zgolj sedem ali osem odstotkov. Verjamemo, da se bomo izgonili prelivanju krvi. Vendar pa s tem, ko Srbija govori o južni fronti, direktno grozi in kot zadnja

možnost gotovo predvideva izzvan masovni pokol na Kosovu. Še enkrat ponavljam, da bomo poskušali to preprečiti, če pa to ne bo mogoče, se bo narod in vsak njegov pripadnik z vsemi sredstvi boril za svojo svobodo.

TRIBUNA: Kosovska opozicija je že uradno zahtevala, da Kosovo postane republika. V kolikšni meri je to v tem trenutku bolj realno kot pred tremi ali štirimi leti?

VLLASI: Možnosti so vsekakor mnogo bolj realne, kajti jasno je, da je agresivna srbska politika potisnjena v kot in svoj obstoj vzdržuje zgolj na sili, vojni, orožju, policiji in vojski. Drugih argumentov in sredstev, s katerimi bi lahko nadzirala Kosovo, nima. Še nedavno se je govorilo, in srbska propaganda je to izdatno podpihovala, da samostojnost in republiko Kosovo zahtevajo samo opozicijske politične stranke Albancev oziroma menda nelegalna skupščina Kosova. Danes pa se je na referendumu pokazalo, da je to želja celotnega albanskega naroda, v večini pa tudi drugih narodov, ki živijo na Kosovu: Muslimanov, Turkov, Romov, Hrvatov, na referendumu pa je sodelovalo, resda simbolično, tudi nekaj Srbov in Črnogorcev.

TRIBUNA: Do republike ne morete priti po mirni poti. Srbija tega ne bo dovolila...

VLLASI: Še enkrat poudarjam: ne želimo spopada. Če pa nas bodo v to prisilili, ne bomo imeli izbire.

TRIBUNA: *Recimo, da Kosovo formalno postane republika. Ali to pomeni, da bodo sčasoma vaše zahteve postale večje?*

VLLASI: Nimamo nikakršnih rezervnih kart v rokavu, toda če bodo razvojni procesi na Balkanu in v Evropi šli v smeri integracije, bo tudi pri nas prišlo do naravnega razvoja. Predvsem mislim na možnost nacionalne združitve Albancev v eni državi.

TRIBUNA: *Kako komentirate razmere v BiH?*

VLLASI: Uradna srbska politika, ki želi vzpostaviti nove meje na črti Karlobag-Karlovac-Virovitica, računa na celotno BiH. Pred to republiko se postavljata dve alternativni, vendar pa nobena ni sprejemljiva. Prva možnost je, da BiH sprejme model federacije v okviru tako imenovane beograjske pobude. To pomeni, da bi bila v sestavi federacije, vendar pod srbsko dominacijo in kontrolo. Gre za podoben primer kot na Kosovu. Ko so spreminjali ustavo, so nam obljubljali, da bo avtonomija ostala nedotaknjena in bo prišlo samo do preciziranja skupnih funkcij, kasneje pa so nas pregazili in avtonomijo povsem ukinili. Danes predlagajo federacijo enakopravnih republik in narodov, če pa bi do tega prišlo, bi Muslimanom in Makedoncem v okviru okrnjene federacije nudili isto kot danes Albancem. Druga možnost je še bolj krvava. Če ne boste sprejeli njihovega modela, bo prišlo do vojne. Mislijo, da bodo v tej vojni umirali samo tisti, ki se bodo zoperstavili njihovemu konceptu federacije. Njihov cilj je Bosno privedi v stanje brezviadja, da bi lahko nekega dne rekli, da ta republika kot politični in državni subjekt ne obstaja, ker oblast ne deluje. Gre za obstrukcijo oblasti s ciljem dokazati, da tukaj ne more nič funkcionirati. Zato pravijo, naj veljajo vsaj zvezni zakoni. Vendar pa je bila blokada funkcioniranja zveznih organov izzvana predvsem s strani Srbije, ker so pač hoteli ustvariti dominacijo nad celotno državo. Torej, ali osvojiti vsa pomembna državna mesta ali pa blokirati njihovo delovanje. Ker je federalna oblast blokirana, ima BiH samo eno, to je republiško oblast. Zato mora le-ta učinkovito delovati, kar je v interesu vseh njenih državljanov - Muslimanov, Srbov in Hrvatov.

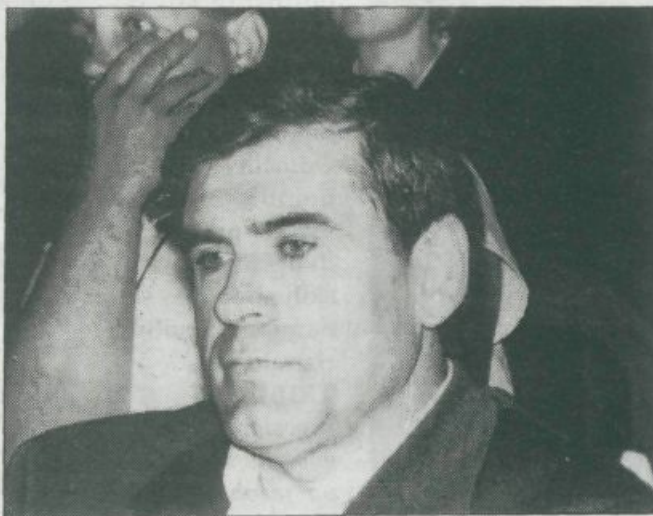
TRIBUNA: *Ali mislite, da bo Bosna dokončno padla?*

VLLASI: Bosna ne bo padla. Na žalost pa je še daleč od tega, da bi se lahko z gotovostjo izognila vojni. Vojno Bosni vztrajno vsiljujejo. Še vedno pa verjamem, da do vojne ne bo prišlo, saj se morajo tudi tisti, ki podžigajo strasti, zavesti, da bodo v tej vojni tudi sami umirali.

TRIBUNA: *Ali niso tudi odločitve Hrvaške in Slovenije pripomogle k današnji situaciji?*

VLLASI: Če gledamo na stvari vzročno-posledično, se moramo spomniti, da je uradna srbska politika s tako imenovano antibirokratsko revolucijo in mitingarskimi pohodi vse skupaj začela. Verjetno se še spomnite, s kakšno vztrajnostjo so si prizadevali za miting v Ljubljani. Cilj je bil rušenje slovenske oblasti. Na ta način so hoteli povsod v Jugoslaviji zrušiti legalne

institucije in s fašistoidnimi mitingi vsiliti svojo prevlado. Vem, da je Slovenija že dolgo razmišljala o večji samostojnosti, toda še vedno je bila živa opcija ohlapnejše federacije ali konfederacije. Toda s takim obnašanjem se je Sloveniji in Slovencem podobno kot Hrvatom in dobršnemu delu bosenskih narodov Jugoslavija samo še bolj zagabila. Če rečemo, da sta Slovenija in Hrvaška s svojimi sklepi o popolni samostojnosti prejudicirali dogodke, potem gledamo na stvari posledično, ne pa tudi vzročno. In prav tu je problem. Kajti pogledajte, kaj se je zgodilo v Srbiji. Ko se v vseh vzhodno-evropskih državah ruši stari sistem, se je v Jugoslaviji zgodilo obratno. Jugoslavijo je zrušila srbska antibirokratska revolucija in mitingarstvo, čeprav so Srbi hoteli ustvariti vtis, da se za Jugoslavijo pravzaprav borijo. Imeli so jo, a so jo zrušili, sedaj pa hočejo prikrojiti povsem po svoji meri, vendar na njihovo perfidno igro nihče več ne naseda. To so dokazali referendumi na Hrvaškem, v Makedoniji, Sloveniji in na Kosovu. Vprašanje je, če bo tudi v BiH prišlo do referendumov o samostojnosti in suverenosti. Dejstvo pa je, da je 70 odstotkov državljanov BiH za suverenost svoje

republike.

TRIBUNA: *Kako vidite rešitev spopada na Hrvaškem? Ali mislite, da bi bila srbska avtonomija potrebna?*

VLLASI: Vsekakor morajo narodi, ki predstavljajo etnično celoto imeti vse pravice. Če pa je za potrebna kulturna politična, teritorialna ali kakršnakoli drugačna avtonomija, je odvisno od mnogčesa. Na vsak način pa mora do dogovora priti po demokratski poti. Hrvaški je bila vsiljena vojna pod krinko zaščite interesov Srbov, toda očitno ne gre za to. Popolno uničenje hrvaške, ubijanje ljudi, uničevanje materialnih in kulturnih dobrin to dokazuje. S tem se samo trgajo še zadnje niti za kakršnokoli obliko sožitja.

TRIBUNA: *Kje vidite vzroke za zadržanost Evrope?*

VLLASI: Evropska integracija je samo navidezni idilični mir. Evropa ima še stare rane, ki jih je uspela v zadnjem času skriti, še zdaleč pa ni dovolj enotna, da bi lahko izoblikovala skupno stališče glede jugoslovanske krize. Jugoslovanski dogodki bi

lahko privedli do obnavljanja starih sovraštav in Evropa se tega boji. Zanj je pomembnejše ohraniti vzpostavljeno enotnost in integracijske procese, potem ko so propadli stalinistični sistemi v vzhodnem delu celine, kot pa novi spori glede Jugoslavije.

TRIBUNA: *Ali bi Sovjetska zveza lahko vplivala na situacijo v Jugoslaviji?*

VLLASI: Ne, Sovjetska zveza danes ni več dovolj močna. Mogoče kdo še vedno misli, da bi lahko vplivala z vojaško silo, ki je, kljub temu, da imperij razpada, še obstala. Toda orožje tu ne more pomagati.

TRIBUNA: *Ali je Jugoslavija prepuščena sama sebi?*

VLLASI: Jugoslovanske krize se vsi bojijo. Strah jih je razširitve spopadov. Najslabša varianta bi bila, da nam blokirajo meje. S tem bi preprečili poplavo beguncev in nas pustili, da se med seboj pobijemo. V tem primeru bi jugoslovanska vojna lahko bila nekakšna kombinacija libanonske in iransko-iraške vojne. Libanonske glede na absurdnost vojnih ciljev, ko se ne ve, kdo in zakaj na koga strelja in kakšni so pravzaprav cilji vojskovanja; iransko-iraške vojne pa po številnih žrtvah in uničenju.

TRIBUNA: *Kako gledate na slovensko odcepitev?*

VLLASI: Slovenci so dokončno odšli iz Jugoslavije. In vsi moramo to sprejeti kot dejstvo. Edino, kar nam ostane, je, da s Slovenijo čimprej navežemo dvostranske odnose, ki bodo temeljili na ekonomskih interesih. Nikakršna sila in pritiski ne morejo vplivati na obstoječo situacijo.

TRIBUNA: *Ali menite, da v eventualni bodoči integraciji ne bo niti Slovenije niti Hrvaške?*

VLLASI: Lahko računamo le na povezovanje popolnoma samostojnih in suverenih držav po vzoru evropske ekonomske skupnosti.

TRIBUNA: *Lahko torej rečemo, da to ne bo ena država s skupno zunanjo politiko, moneto...?*

VLLASI: To je nemogoče. Bilo bi možno, če ne bi prišlo do vojne v Sloveniji in na Hrvaškem. Danes je to utopija.

TRIBUNA: *Ali mislite, da je možna rešitev krize, dokler je na oblasti Milošević?*

VLLASI: Dokler ne pade agresivna politika, ki stremi za srbsko prevlado, ni rešitve. Tudi Srbija se bo morala pozabavati s svojimi notranjimi problemi - predvsem ožja Srbija, mogoče celo brez Vojvodine, ki so jo nasilno anketirali. Res je, da predstavlja srbsko prebivalstvo v Vojvodini večino, prav tako pa drži, da ožja Srbija svojo pokrajino ekonomsko izkorišča. Prej ali slej bodo postali pomembni tudi ekonomski osebni in kolektivni interesi. Kjerkoli je bila oblast osvojena z mitingarskimi juriši, mora pasti. Današnje srbsko vodstvo še zmeraj trdi, da se zavzema za ohranitev Jugoslavije. Toda isti ljudje so si s svojo propagandno politiko nakopali preveč sovražnikov. Juho, ki so skuhal, bodo morali pojesti sami.

Hajrudin Redžović

Dr. Vojislav Šešelj
oktobra 1990:

SVI UZ HRISTA PROTIV KOMUNISTA

TRIBUNA: *Projekt druge Jugoslavije je v propadanju. Še vedno so ljudje, ki jo želijo za vsako ceno ohraniti. Kako v tem kontekstu ocenjujete pomen Markovićeve reformske stranke?*

ŠEŠELJ: Čim prej se razidemo, tem bolje bo za vse, ki živimo v Jugoslaviji. Markovič ima v jugoslovanski politiki vlogo trojanskega konja, saj pri določenem delu ljudi prebuja lažno upanje o novi Jugoslaviji. Nekaj ljudi bo tudi zavedel, zapletel bo volilno sceno v Jugoslaviji, kakšne bodo posledice, pa bomo videli. Poh-

rešitev ta, da se Jugoslavija razdeli na tri države: Srbijo, Hrvaško in Slovenijo.

TRIBUNA: *Verjetno pa gre ob takšnem scenariju pričakovati tudi določene ozemeljske zahteve in spopade?*

ŠEŠELJ: Kar zadeva Slovenijo, ni nikakršnih nerešenih ozemeljskih vprašanj. Tu se lahko proces odcepitve takoj začne, še prej pa je teba oceniti slovenski delež v jugoslovanskih dolgovih. Hrvaški megalomaniji ni nikdar konca, vendar pa bo obstajala v njenih naravnih

valiti gre njegove ekonomske uspehe, politične pa ocenjujemo negativno.

TRIBUNA: *Torej lahko v tem smislu ocenjujemo tudi vaš agresiven nastop ob nedavni predstavitvi reformskih sil v Beogradu?*

ŠEŠELJ: Ne samo v tem smislu. Markovičev sekretar za pravosodje Kamboški je izjavil, da SČG ne bi registrirali niti po zvezni zakonodaji, ker nadaljuje tradicije političnih sil, poraženih v II. svetovni vojni. To je bil glavni motiv našega nastopa. Odločili smo se, da bomo minirali vsako promocijo drugih opozicijskih strank, ki se z nami niso solidarizirale.

TRIBUNA: *O Jugoslaviji torej ne govorite več. Kakšen pa je vaš scenarij razpleta?*

ŠEŠELJ: Vse karte so v igri. Vendar je najbolj realna

in zgodovinskih mejah. To pa pomeni, da bo srbska meja na Kolpi.
TRIBUNA: *V nacionalni euforiji postaja lakmus papir za programe političnih strank prav nacionalno vprašanje. Kakšno je vaše stališče?*

ŠEŠELJ: Naše stališče je povsem jasno. Smo za obnovo srbske države na Balkanu, ki bi združevala vsa srbska ozemlja; zdajšnjo srbsko federalno enoto, srbsko Makedonijo, srbsko Črno goro, srbsko Bosno in Hercegovino, srbski Dubrovnik, srbsko Dalmacijo, srbsko Liko, srbsko srbski Kordun, srbsko Slavonijo in srbsko Baranjo.

TRIBUNA: *V Sloveniji Marojevićeva stranka zahteva od oblasti status narodne manjšine. Podpirate takšne zahteve?*

ŠEŠELJ: Ne. Menimo, da imajo Slovenci vso pravico do lastne države. Ničesar ne bomo storili, da bi jim to tudi otežili. Srbija ne more imeti nikakršnih ozemeljskih zahtev na Slovenskem. Srbi, ki tam živijo, se lahko vrnejo v Srbijo. Upam, da imajo srbijansko državljanstvo ali kakšne druge federalne enote, kar je načeloma isto. Oni so v Sloveniji tujci, niso narodna manjšina. Če niso staroselci, potem ne morejo biti narodna manjšina.

TRIBUNA: *Mnoge moti vaša četniška ikonografija...*

ŠEŠELJ: Ni res. Današnja Srbija je vsa četniška. Kjerkoli se ČSG pojavi, nas ljudje z navdušenjem sprejemajo. Komunisti so izdajalci srbstva, kar je sedaj tudi samim komunistom jasno. Četništvo se je v srbskem narodu prebudilo in nihče več ga ne more zatreti.

TRIBUNA: *V zadnjem času se veliko piše o fizični kondiciji...*

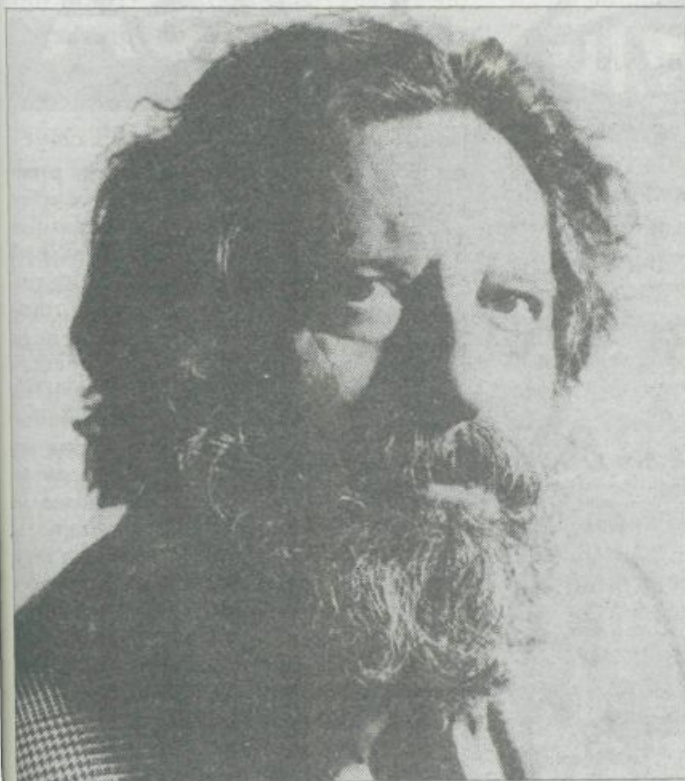
ŠEŠELJ: Mislite na tista dva, ki sem ju premlatil?

TRIBUNA: *Da. Na dva študenta, s katerima ste »igrali baseball«...*

ŠEŠELJ: Ta dva sem moral preteptati, ker sta ustanovila organizacijo Črna roka in vsem grozila. Rekla sta, da sem prvi na seznamu za likvidacijo. Zato sem ju moral opozoriti.

Branko Čakarmiš

dr. Jovan Rašković
septembra 1990:

HRVAŠKA JE TUDI NAŠA DOMOVINA

TRIBUNA: V svojih govorih vse pogosteje govorite o obnavljanju ustaštva ter svarite pred novimi Jasenovci in Jadovni. Ali je to reakcija na nevarne ideje hadezejevskih »jastrebov«, poskus diskreditiranja nove hrvaške oblasti ali pa je po vašem mnenju hrvaško »vrhovništvo« res že prešlo meje do neke mer razumljivega kroatocentrizma in grozi z obnovo »endehazije«?

RAŠKOVIĆ: Hrvaška politična misel je edina med evropskimi narodi, ki v 150 letih ni doživela praktično nikakršnih razvojnih sprememb. Že pred poldrugim stoletjem je namreč Starčević postavil tezo, da so Srbi moteč element pri formiranju hrvaške nacionalne biti in vzpostavljanju hrvaške državnosti. Starčević je zahteval, da Srbi postanejo Hrvati, Frank je šel še nekoliko dlje in se zavzemal za uničenje srbskega naroda, kar so kasneje uresničili ustaši. Ideja o Srbih kot motečem dejavniku pa se je ohranila tudi v komunistični Hrvaški. Bakarić

je to idejo dosledno upošteval in smatral vse, kar je bilo srbsko (pisavo, srbske tovarne, šole...) za potencialno nevarnost hrvaštvu ter to spretno in preračunljivo uničeval. Tudi letošnje volitve, ki so jih na ves glas razglašali za demokratične, niso bile prave parlamentarne volitve, na katerih bi se ljudje odločali za tiste, ki so zaslužni za razvoj hrvaške kulture in znanosti, ampak je v resnici šlo za izraz želje hrvaškega naroda za vzpostavitev neodvisne hrvaške države. Prav zato se je lahko zgodilo, da je mesar premagal univerzitetnega profesorja ali pa povsem nepomemben človek, ki ne razume niti hrvaške politične misli, kaj šele zgodovine, Ivana Aralico, pisatelja in intelektualca velikega formata, ki je mnogo prispeval v zakladnico hrvaške kulture. In tako je HDZ prevzela oblast. V tem trenutku je bilo veliko vprašanje, ali

bo ta stranka nadaljevala protisrbsko politiko, na kateri je gradila predvolilno kampanijo, kajti že večkrat se je v demokratičnem svetu pokazalo, da so lahko proklamirane ideje pred volitvami povsem drugačne od resnične politike po volilni zmagi. Tudi po zmagi HDZ sem še verjel, da bo šla njihova politika v zmernejše vode. Tako sem ob obisku Tudmana neposredno po volitvah dejal: »Vi ste kroatocentristi, niste pa ustaši!« Vendar pa se je kasneje pokazalo, da je izbrani parlament skrajno kroatocentrističen in enoumen, ustvarjena je parlamentarna tiranija, v kateri smo Srbi na Hrvaškem začutili veliko nevarnost. Misel o Srbih kot motečem dejavniku, ki jo je sprejela tudi HDZ, namreč variira od benignih preko malignih asimilacij do genocida, ki ni srbska izmišljotina, ampak zgodovinsko dokazljiva resnica. Zato se bojimo take oblasti. Začela je z nepriznavan-

jem srbskih interesov na Hrvaškem in je kot taka antisrbska in grozeča. Ni sicer še postala ustaška, mislim pa, da med nepriznavanjem nekega naroda in genocidom nad njimi ni velike razlike. Skrepitvijo države, ki temelji na zanikanju srbskega naroda oziroma razumevanju le-tega kot motečega dejavnika, se seveda veča nevarnost oživljanja ekstremnih protisrbskih sil, ki se lahko razvijejo v pravo ustašvo. Poudarjamo, da se ne borimo za destabilizacijo Hrvaške ampak ustaštva. Mislimo namreč, da je Hrvaška prav tako domovina Srbov, ki v njej živijo, kot Hrvatov in si zato želimo njeno izgradnjo na načelih prave, ne pa lažne demokracije. Če pa hrvaška množična občila neprestano pljujejo po Srbiji, SDS in meni ter nas označujejo za četnike, seveda ne moremo ostati mimi, saj se ne počutimo varno.

TRIBUNA: Teorija o zgodovinski genocidnosti hrvaškega naroda je danes čedalje bolj aktualna, mar ne?!

RAŠKOVIĆ: Vedno poudarjam, da ni a priori genocidnih narodov kot ni grbavih ali plešastih. V vsakem narodu pa so zasidrani zlo, agresivnost in aroganca, ki se lahko v ugodnih razmerah razvijejo do neslutnih meja. Obstajajo torej genocidni družbeni sistemi, kakršen je bil tudi Paveličev endehajevski sistem bestialne duhovnosti in neverjetnega genocidnega potenciala, v katerem je bilo zlo uzakonjeno kot vrlina. Treba pa je priznati, da je bila to kljub vsemu hrvaška država. Srbov niso klali ljudje z Jave ali Sumatre, to so počeli Hrvati. To pa še ne pomeni, da je hrvaški narod genociden, pač pa je bila takšna formacija, ki je nastala znotraj tega naroda. Vse dokler hrvaška inteligenca in zgodovinarji ne bodo priznali, da je šlo za genocid nad Srbi, bo prisotno nezaupanje. Potrudili se bomo, da ugotovimo resnično število žrtev tega zločina. Prizadevali si bomo, da se odprejo vse jame, da se ob njih postavijo osarjiji ter da se nedolžne žrtve pokopljejo kot ljudje.

TRIBUNA: Pred nekaj leti je dolgo buril duhove Memorandum Srbske akademije znanosti in umetnosti, ki je bil bojda pisan v vaši vili v Primoštenu. Danes je spet aktualen, še posebej zato, ker nekateri menijo, da so njegove zahteve že premajhne. Kako v tem trenutku gledate na ta dokument, ki je nastal v precej drugačnih okoliščinah?

RAŠKOVIĆ: Memorandum SANU ni bil pisan v moji vili v Primoštenu. Res pa je, da se z Dobrico Ćosićem poznavam že več kot dvajset let, še iz časov levih zablod, ko sva verjela, da lahko leva ideja reši socializem. Kasneje se je pokazalo, da ga nič več ne more rešiti. In prav je tako. Glede Memoranduma SANU pa lahko rečem, da gre za prvi antititoistični akt ter ga je treba tako tudi razumeti in ocenjevati. V nobenem primeru ne gre niti za četniški niti velikosrbski dokument in če bi sodeloval pri njegovem nastajanju, bi ga z veseljem podpisal.

Simon Bizjak

OKO

ČASA

piše: Mitja Velikonja

OPERACIJA USPELA: BOLNIKA NI MED ZDRAVIMI!

Diskurz, s katerim se kroti anomična heterogenost bivajočega, s katerim se jo čimbolj zapomnljivo preči in vzpostavi raziskovalna črta, sloni na preprostem mehanizmu - izključevanju. Besedica ne pred pozitivnim smislom izbrše še tako poudarjeno izrazitost besede. Njena jedrnatost deluje učinkovitejša od drugega dela in zaustavi njegovo metaforičnost. Izbor besedne nikanice, ki postavi na glavo prejšnji pomen, zajame Foucault skozi pojem razločevanja, opozicije med nezaželenim in priporočljivim. Gre za temeljni kompleks, konstituiranje »pozitivnega« kot sekundarnega, izvedenega pendanta »negativnega«. Bistveno pri tem je, da je to slednje bolje, predstavljivejše definirano kot njegov nasprotno značni refleks, ki obstaja večni dolžnik kaprice zanikanja, izobčenja. Neznosna lahkost manihejske argumentacije lajša dojemanje prezapletene stvarnosti, s tem pa jo zacementira na dve nezdržljivi skrajnosti. Drobitve, variacije razločevalnosti jo sicer prilagodijo mnogovrstnosti realnega življenja, ohranijo pa njeno usodno os(t).

Ni torej naključje, da je prav sintagma »biti zdrav« ena najpogostejših linij v sodobnem političnem diskurzu v najširšem pomenu besede. Bežen pogled v zgodovino človekovega odnosa do bolezni odkrije usodni prelom, ki se je zgodil nekje v obdobju nastanka razsvetljenskega instrumentalnega uma. Prehod na tehnično, ne zgolj kontemplativno oblast nad naravo povzdigne prepričanje o neskončni moči in (u)pravič(e)nosti človekovega uma. Njegova sprema z gospostvom podari slednjemu racionalno osnovo; odrezane anarhičnosti, »iracionalnosti« pa pridobijo protidružbeno konotacijo. Človek se odtlej odpove, prepove bolezni kot brezobzirni, uničujoči sili, ki postane fenomen tehnične narave, domena ljudi v belem, nekje na od-robu (družbenega) prostora; odtegne ji srednjeveško fatalistično intimnost.

Obsceno mentalno prežvekovanje patološkega, kazanje s prstom na nepojave blagodejno pomiri kolektiv pred crescendom groze, pred nemoralnostjo. Onstran leproznega pa se oblikuje ohlapni pojem »zdravega«, imperativ sreče, življenja v »zdravi« skupnosti. V tej prostor le za »zdrave« posameznike, ki s svojim »zdravjem« in »srečo« nedvoumno dokazujejo pravilnost svoje družbene pripadnosti. Kajti, če se človek ne bi počutil »pri sebi« v tako očiščeni skupnosti, če ne bi opazil konstitutivnega limesa, bi ta izgubila smisel svojega obstoja. Kurativne aktivnosti so tako bolj namenjene ohranjanju zdravja zdravih kot pa odpravi bolezni ne-zdravih. Utrjujejo ločnico patološkega.

Najeklatantnejše ponazoritve te dualistične strategije najdemo prav v zdajšnji družbi, v kateri je ukaz zadovolj(e)nosti vsakega posameznika prenešen v samo strukturo človekove osebnosti. Posebej jasne so na nivoju politike, kjer ne nastopajo le kot pripraven izgovor, ampak ponazarjajo in poudarjajo, kaj je »zdravo« in kaj ne. Avgustovski pučisti v Sovjetski zvezi so Gorbija proglasili za »zdravstveno odsotnega« in ga elegantno zadržali v krimskem počivališču. Na drugi strani oceana so ameriški mediji burno spremljali

ozdravljenje njihovega predsednika, povratek iz sfere bolezni k vsakdanjim pomembnostim, najprej seveda k jutranjemu jogingu (kot eni glavnih normalnosti vsakega poštenega Američana). »Razvratnemu« Rooseveltu je nacistična propaganda pripisala sifilis v zadnjem stadiju; kakšna naj bo torej ameriška udarna moč, če je njen predsednik impotenten? Kratkotrajne izboljšave zdravja bivšega predsednika bivše Jugoslavije v njegovi agoniji na začetku leta 1980 je Teleks tedaj ovekovečil na naslovnici s »Še ena Titova zmaga!«. Predvsem duševno nezdravje pogosta referenčna točka take logike: (politični) disidenti npr. množično uživajo posege normaliziranja v psihiatričnih bolnišnicah po vsem svetu. Hitler je svojega dolgoletnega kamerada in nesojenega naslednika Hessa mirno proglasil za »duševno neprištevnega«, ko se je ta šel 1941. na svojo roko pogajat z Britanci. Nacisti so duševne bolnike celo fizično iztrebljali. Eden od apologetov jugo-socializma Fuad Muhić je pred leti »radikalne kritike vsega obstoječega« umno proglasil za »histerike« v slabšalnem pomenu besede. In nenazadnje; ni bilo težko napovedati uradne obrazložitve dogodka v Beogradu pred nedavnim, ko je srbski rezervist s svojim bolidom moderne barve jedro prilomastil pred zvezno skupščino: jasno, da je šlo za »neuravnovešenega posameznika«.

Linija zdravje - bolezen se s strogo organskega nivoja širi na glavno, družbeno razežnost, »biti-za-družbo« - »biti-proti-njej«, »biti-družba« - »ne-bit-družba«; »biti« - »ne-bit«. Fizično zdravje vključuje tudi družbeno sprejemljivost; telesna bolezen pa se skozi tako optiko kaže kot moralna, socialna izprijenost, ki zasluži izolacijo, celo likvidacijo. Diskurz generira celoto od najnižjih, čisto konkretnih vidikov dojemanja navedene opozicije, do »najvišjih« definicij, ustav in reprezentativ.

»SUPER PILOTI«

PROPADLE VOJSKE

Desetletja smo bili vzgajani tako, da smo verjeli v ideološke floskule o super moči in nepremagljivosti »ljudske armade«, danes pa taista vojska dokazuje svojo nemoč in nesposobnost. Če bi šlo za katerokoli drugo vojsko, bi namreč še močnejše in temeljiteje razrušila Hrvaško.

vojaško letalo. Celó če bi bil to razvpiti Mig-29 sovjetske proizvodnje, se moramo zavedati, da nam je Moskva prodala samo karoserijo

svoje najboljše ináče tega lovca. Elektronike, ki jo uporabljajo (ukradli so jo na Zahodu) v teh šestnajstih primerkih, ki smo jih dobili, ni. Prav tako ni bilo raket ali nosilcev z veččevnimi lahkim topovi. Prav tako je zanesljivo, da posebni materiali za občutljive dele letala niso na migih, izročeni JLA.

Za kakšne »spretne pilote« gre? V idealnih pogojih so s tremi raketami samo enkrat zadeli v polno. To je dejstvo in samo nestrokovnjak ali indoktrinirani bedak jih lahko proglasi za spretné. Le en projektil je zadel dvorišče Banskih dvorov, drugi in tretji pa sta padla več kot petdeset metrov levo in trideset metrov predaleč. Glede na to, da gre za vódene izstrelke, je jasno, da je triintrideset odstotna natančnost za idealne razmere (odlična vidljivost, dovolj časa za pripravo merjenja, nepremičen cilj, nedelovanje protiletalske obrambe...) kaj slab izkupiček. Če je res, da je šlo za vódene projekte, kot trdi v uradni izjavi preiskovalec, ni mogoča drugačna razlaga, kot da je pilotova roka zadrhtela in tako samo enkrat zadela, dvakrat pa zgrešila. Ne glede na to, da pilotu roka ni zadrhtela iz njegovega globokega človeškega občutja, ostaja dejstvo, da se je to zgodilo. Ali mu je zadrhtela »vrhunska tehnologija« ali oboje? Tretje možnosti ni, tako da ni nikakršnega razloga za širjenje govoric o vrhunski tehnologiji in vrhunsko izurjenih pilotih.

Bruno Lopandić

Dvorišče Banskih dvorov je zadela letalska vodena raketa. Ljudje si zastavljajo vprašanja o vrhunski tehnologiji in spretnem pilotu. Zaman so razlage, da so tovrstne govornice bedni odmev in doktrinacije naše javnosti z miti o nezgrešljivosti, vrhunski izurjenosti in superopremljenosti JLA. Celó danes, ko nas JLA ubija in zaslužnjuje in se popolnoma zavedamo njene »vloge v ohranjenju samoupravne SFRJ«, si človek z ulice zastavlja taka vprašanja in s tem samo dokazuje, v kolikšni meri je nasedel lažem in propagandi propadlega sistema.

To bi bilo še mogoče razumeti na individualni ravni, nedopustno pa je, če o tem govorijo v okviru informativno propagandne dejavnosti hrvaške države. Kako je mogoče, da nam z visokih državnih položajev govorijo o JLA kot tretji oboroženi sili v Evropi, če ta teza temelji izključno na številčnosti rednega sestava oboroženih sil in oceni številčnosti njenih rezervnih enot? Število oboroženih ljudi je samo eden od dejavnikov, na osnovi katerega lahko določimo moč oborožene sile. Tisti, ki razširjajo take (dez)informacije, bi morali upoštevati tudi dejavnik »vojne morale«. Da ne omenjamo še vseh ostalih pomembnih faktorjev, ki so nujni za uspešno vodenje vojne!

Za kakšno »vrhunsko tehnologijo« gre? Nisem uspel izvedeti, za katero letalo je pri napadu na Banske dvore šlo, vendar pa je povsem jasno, da ne gre za vrhunsko

Ekonomija

RAZPAD YU TRGA

V tem stoletju smo živeli Slovenci kar v šestih državah in prav tolikokrat zamenjali tudi denar. Vsaka nova zamenjava je prinesla s seboj več težav, vsako novo trganje blagovnih tokov pa je bilo vse bolj boleče. Uvedba novega slovenskega plačilnega sredstva lahko posledično povzroči trenutni padec proizvodnje tudi za okrog 15 odstotkov.

za zunanje zadeve za uvoženo blago iz drugih republik dobila le formalno potrdilo brez predhodnega obravnavanja vlog. Torej uvoz iz teh republik količinsko in vrednostno še ni omejen, formalno pa se že izdajajo potrdila, če je uvoženo blago po izvoru iz teh republik in na režimu kontingentov.

Pomanjkanje blaga?

Utečenemu poslovanju s tujino se bo moralo na enak način čimprej pridružiti tudi podobno poslovanje s Hrvaško in ostalimi jugoslovanskimi republikami. Slovenija ima le 130 milijonov nemških mark deviznih rezerv, v naslednjem polletju pa jih želi celo podvojiti, kar bi ugodno vplivalo na trdnost slovenske monete. Ker slovensko gospodarstvo ni avtarkično oziroma samozadovoljivo, bi moralo del izpada dobav iz ostalih republik nadomestiti z uvozom, kar pa je v nasprotju z načrtanimi cilji. Od 18 odstotkov blaga, kolikor ga kupimo na jugu, velik del odpade na prehrabene izdelke, tekstil in repromaterial. Po zagotovilih ministra Šešoka so blagovne rezerve polne. Lahko pa problemi nastanejo predvsem zaradi trganja repro verig. Tudi predstavniki trgovine zatrjujejo, da v tem mesecu izdelkov še ne bo primanjkovalo, zato pa se slednje lahko zgodi že v novembru. Kritični so predvsem rezervni deli za vozila Crvene zastave, primanjkovati pa bi lahko začelo celo strateških surovin. Izbira blaga na policah bo vsekakor manjša.

Član predsedstva Gospodarske zbornice Srbije Milenko Ilić je izjavil, da Srbija ne bo več prodajala surovin, kmetijskih pridelkov in električne energije, če zanje ne bo dobila toliko kot na svetovnem trgu. Seveda je ta izjava nekoliko demagoška, saj vemo, da so cene večjega dela surovin na ozemlju bivše Jugoslavije višje od svetovnih. Trgovanje s Srbijo se je sicer v zadnjih treh mesecih zmanjšalo za polovico, a je Srbija še vedno med prvimi petimi trgovskimi partnerji Slovenije, kamor sodi tudi Hrvaška. Še lani smo tja izvozili za 9,4 in uvozili 7,9 odstotka blaga. Hrvaška je s 1. oktobrom že prepovedala izvoz pšenice, pšenične moke in testenin, sladkorne pese in sladkorja, oljarič, surovega rafiniranega jedilnega olja, koruze, živine, svežega mesa in mleka. Hrvaško gospodarstvo je zaradi vojne utrpelo ogromno škodo, še obstoječo proizvodnjo pa so vključili v vojno ekonomijo. V trenutni menjavi je Hrvaška bolj kupec kot prodajalec.

Med republikami so zaradi vojne nastali veliki logistični problemi, zastal je ves transport čez hrvaško ozemlje, nato pa je Zvezna vlada pod pritiskom srbskega lobija preprečila pretok blaga v Srbijo preko madžarsko-srbske meje. Sicer pa so se stroški prevoza povečali za 700 nemških mark na kamion,

IMELI BOMO
KLAS, TOLARJI
SO SAHTO BONI!!

Da smo se čez noč znašli v novi državi in je Hrvaška postala tujina tako kot na primer Avstrija, nas niso prepričali kontejnerji ob mejnih prehodih med Slovenijo in Hrvaško temveč uvedba novega plačilnega sredstva. Zmanjševanje hitrosti vožnje, občasni pregledi ali zahtevki po osebnih izkaznicah so lahko običajni tudi kje drugje kot na državni meji. Zato pa je dokaz, da smo prišli v drugo državo, viden že v prvi trgovini po prestopu meje, ko z boni ne moremo kupiti prav ničesar.

Dolgoročna monetarna izolacija bi Slovenijo lahko hitro spravila na kolena, saj odpade na Hrvaško in ostale dele bivše Jugoslavije skorajda četrтина slovenskega izvoza. Dogovor o plačilnem prometu oziroma tako imenovani plačilni sporazum najprej med Slovenijo in Hrvaško je zato potrebno nemudoma doseči. Oba predlagana osnutka naj bi slednja že zavrnila. V njih Slovenija ponuja različne načine plačevanja medsebojne menjave blaga in storitev. V ospredju so trije načini: po kliringu, z uporabo nerezidenčnih računov (podjetje ima račun tudi v drugi državi kot sedež) ali s svojo valuto. Prvi način bi bil za Slovenijo ugoden le, če bi bila menjava med republikama uravnovežena, oziroma bi se dolg poravnal v konvertibilni valuti. Ker pa ne bi bilo več vsedržavnega kliringa oziroma tako imenovanega blagovnega lista, temveč bi se kliring oziroma blagovno gospodarstvo odvijalo le med dvema podjetjema, bi ta nosila ves rizik za neuravnoveženo menjavo, torej verjetne tečajne razlike. Za odpiranje nerezidenčnih računov bi se moral spremeniti tudi del slovenske zakonodaje. Še najsprejemljivejši je tretji način, ko bi slovensko podjetje plačalo s tolarji, hrvaško pa bi s tem zneskom spet kupilo slovensko blago oziroma obratno. To bi lahko imenovali kar uravnovežena prisilna menjava, kjer pa se spet pojavljajo problemi zamenjave dobička, ...

Bodo pa že v prihodnjem letu za zaščito slovenskega blaga veljali kontingenti pri uvozu blaga tudi iz vseh republik bivše Jugoslavije. Do konca leta bodo podjetja po odloku Ministrstva

saj znaša madžarska cestna taksa 80, stojnina na obeh pres-topih madžarske meje pa vsakič po 300 nemških mark. Madžarska je tudi uvedla ukrep, po katerem morajo imeti vsi tujci pri vstopu v državo pri sebi 1000 forintov za vsak nameravani dan bivanja. Še zdaj pa ni povsem jasen že prej omenjeni odlok vlade Jugoslavije, ker v Slovenijo sploh ni prišlo celotno gradivo.

Kronologija razpada

Enotno jugoslovansko tržišče je začelo razpadati po 1. decembru 1989, ko je srbska SZDL pozvala srbska podjetja k prekinitvi gospodarskih odnosov z našo republiko. Pozivu je v zelo kratkem času sledilo 229 podjetij, kar se je kazalo v neplačevanju zapadlih terjatev, neizpolnjevanju sklenjenih pogodb, izpadla pa so tudi nova naročila. Število podjetij, udeleženih v gospodarski vojni proti Sloveniji, je naraslo celo na 400. Prvotni šok in nastalo škodo je Slovenija le delno nadomestila z neplačevanjem deleža sredstev za nerazvite, namenjenega Kosovu. Vendar se celoten promet z ostalim delom bivše Jugoslavije vse do vojne ni zmanjšal več kot za odstotek, ker je velik del srbskega izpada prevzelo hrvaško in bosensko tržišče. Srbi so pač hodili po slovensko blago v sosednje republike - v obmejne kraje. Hrvaška pa je vodila prikrito gospodarsko vojno (tudi proti Sloveniji) s tem, ko je njena vlada izdelala nekakšne preferenčne liste plačevanja blaga in storitev. V vse večjem pomanjkanju likvidnostnih sredstev so hrvaška podjetja dolgove poravnava najprej podjetjem iz krajev v BiH, ki so naseljena s hrvaškim življem. Hrvaška je tudi danes večji dolžnik slovenskemu gospodarstvu kot Srbija. Preprosto iz dveh razlogov: v njej divja vojna, nima pa tudi dostopa do primarne emisije kot Srbija.

V začetku leta 1991 je Srbija sprejela devet zakonskih in podzakonskih določil, tri pa so še posebej prizadela slovenska in hrvaška podjetja. Po prvem odloku so morala podjetja iz obeh republik v Srbiji plačevati posebne takse za izobešanje svojega imena ter uporabo poslovnega prostora in stavbnega zemljišča. Monopol določenega srbskega blaga so uvedli z uredbo o obveznem plačilu depozita na uvoz nekaterega slovenskega oziroma hrvaškega blaga. Slovenski atesti so postali na srbskem tržišču neveljavni, zato so bili uvedeni posebni atesti oziroma druge oblike preverjanja kakovosti. Nekatera podjetja niso sprejemala več čekov Ljubljanske banke, izveden pa je bil tudi tako imenovani srbski rop stoletja, ko so bile v Srbiji odtujene poslovne enote hrvaških podjetij Bagata, Rade Končarja, Varteksa in Ine, nato pa še slovenskih: Slovenijalesa, Radenske, velenjskega Vegrada in ljubljanskega SAP Turbusa v skupni vrednosti okrog 30 milijonov nemških mark. Poleg osnovnih sredstev so si delavci v teh poslovnih enotah prilastili tudi zaloge blaga, medtem ko so dolgove prepustili kar bivšim matičnim podjetjem. Sskromnimi vložki in nekajkrat podcenjeno knjižno vrednostjo so oblikovali mešana podjetja, pri tem pa je vpis novih podjetij v sodni register potekal brez problemov - takorekoč z blagoslovom srbske vlade. Padcu kupne moči se je kmalu pridružila še kraja slovenskih poslovnih enot in blaga v novonastalih srbskih krajinah, medtem ko so bili v času vojne odtujeni tudi kamioni, naloženi s slovenskim blagom.

Devizna pogača

Z nastankom meddržavnih meja se je pojavil še dodaten problem, na katerega prej pravzaprav nihče ni niti pomislil. Ljubljanska banka, ki se je pred letom po velikosti kapitala zavihтела na prvo mesto med bankami Jugoslavije, ima filiale po vsej nekdanji državi. Devizne rezerve so skopnele, garant, Narodna banka Jugoslavije, tone skupaj z državo, medtem ko so devizne terjatve občanov do sistema LB ostale. V Sloveniji je garancijo prevzela Banka Slovenije, devizne vloge pa so se spremenile v 10-letni javni dolg. Medtem pa na Hrvaškem varčevalci LB zaman čakajo na približno 500 milijonov dolar-

jev svojih deviznih vlog. Velike filiale ima LB še v Skopju in Sarajevu, pa tudi po večjih mestih Srbije. Bodo te republike v zameno zaplenile tamkajšnje slovensko premoženje? Guverner Narodne banke Hrvaške dr. Anton Čičin-Šajn je celo zagrozil z možno povračilno zaplenitvijo dela slovenskih počitniških hišic, ki naj bi jih bilo na hrvaški obali celo do 20.000.

Sicer pa ima Slovenija v ostalih republikah neprimerno več poslovnih enot kot te pri nas. Nobeni povračilni ukrepi nam torej ne bi povrnili izgubljenega, medtem ko bi z obojestranskimi plenjenji dokončno prekinili in za nekaj let ustavili blagovne tokove. Po podatkih iz lanskega leta imamo v ostalem delu nekdanje Jugoslavije 2.710 poslovnih enot in 62 temeljnih organizacij, medtem ko je pri nas le 690 poslovnih enot in 9 temeljnih organizacij. Več kot četrtina tega premoženja je v lasti ljubljanskih podjetij. Slovenska podjetja imajo v Srbiji kar 805 poslovnih enot in 23 temeljnih organizacij, medtem ko ima Srbija pri nas le 244 poslovnih enot in 4 temeljne organizacije. Na Hrvaškem je slovenskih poslovnih enot še več, 1315, in 32 temeljnih organizacij, kar precejšnje število pa jih je že utrpelo škodo v agresiji na to republiko.

Zavarovanje tega premoženja je v zdajšnjem pravnem neredu pravzaprav nikakršno. Vprašanje je, koliko slovenskih podjetjem je v zadnjem letu, odkar so se pojavljale odtujitve njihovega premoženja, uspelo prilagoditi organiziranost svojih poslovnih enot tem razmeram. Najbolje bi bilo namreč, če bi ustanovila mešana podjetja, kjer bi imelo vložek tudi kakšno lokalno ali mednarodno podjetje. Prodaja blaga se je v zadnjem času tako ali tako skrčila na blagovno menjavo ali na predhodno kupčevo plačilo avansa.

Vse to kaže, da so se lahko slovenska podjetja postopoma prilagajala nemogočim razmeram trgovanja, da torej uvedba nove slovenske monete le ne bi smela povsem prekiniti blagovnih tokov, saj so vse vojne na tem prostoru že prej menjavo v veliki meri skričile na blagovno. Vse pa bo odvisno tudi od želje po trgovanju oziroma od (ne)vmešavanja politike v gospodarstvo. Tu bo veliko odvisno od prilagodljivosti trgovskih podjetij novim razmeram: v Sloveniji jih je kar 2349. Že podatek, da zasebna podjetja med njimi ustvarijo 10 odstotkov prihodka, pa kaže na to, da se ta panoga najhitreje od vseh privatizira, da je torej vsaj v tem pogledu najdinamičnejša.

Gregor Preac

SAMO BEDAKI

IN KONJI

Medtem ko je Stipe Mesić zadolžen za vzdevke, veliki trije igrajo ping pong z živci zbalkaniziranih Balkancev.

Vse bolj očitno je, da v veliki plemensko-domorodski vojni med Croati in Serbi na revnih balkanskih tleh sodeluje vse več komičnih junakov. Ne ve se, kdo je večji klovn. »Velika četvorka« v Beogradu, okrepljena s »sodniško trojko« v uniformah (hajdukom Veljkom, Blagojem Aždajo in »Stankom« Brovetom) odloča, kakor se jim zljubi. Brez predsednika. Ki pa opravlja posebno nalogo. Četverici pripisuje vzdevke. Je namreč pravi mojester za definicije. Tako je npr. južni Kostić po Stipetovi definiciji največji Srb med Črnogorci. V njegovi veličini mu pomagajo »intelektualci« iz Črne gore (Momo in kompanija). Bora Jović je simpatičen, a ne zna misliti s svojo glavo. Namesto njega misli nekdo drug. Stipe nato veleumno zaključuje: »Škoda, ker se nahaja na napačni strani.« Priti mora na pravo stran. Kjer je Stipe. In kjer namesto njega misli nekdo drug. V Banskih dvorih. Sicer pa je Stipe Pesnić nadarjeni logik. Aristotel se lahko skriva pred njim. Jugoslavija je mrtva, predsedstva ni več. Ostaja pa on. Predsednik Jugoslavije. Živi fosil. Ali pa druga logična veleiznajdba. Hrvaška je neodvisna. Stipe pa

je kot državljani Hrvaške še naprej predsednik neke čisto tretje države - Jugoslavije. Ki je mrtva. In ki tolče Hrvaško po glavi.

Hrvati še ne vedo, kako težki časijih čakajo. Stipe Pesnić beleži same zgrešene investicije. Nekaj časa je imel idejo, da bo odprl čakalnico na Brionih. Pa je to čakalnico rabil samo on in nihče drug. Poskusil je tudi z reklamiranjem Croatie Airlinesa. Bil je prodajalec vozovnic. Tako je prvi obznanil, da s to ugledno, svetovno znano firmo potujejo tudi Sloba, Aždaja. Navsezadnje si je vozovnico za potovanje priskrbel celo hajduk Veljko. Ne vem, če slučajno, toda vsi potujejo »koalicijsko« v isto smer. Letovišče Nürnberg. Stipe še ni povedal, kdo bo stevardesa. Možnosti je ogromno. Vojka Šešljeva, na primer.

Končno so tudi v hrvaškem »vrhovništvu« ukapirali, v čem je štos. Odločili so se za diverzantsko akcijo. Poslali bodo par specialcev tujske legije, ki je stacionirana nekje pri Sisku, ugrabiti hajduka Veljka. Sneli mu bodo črno-sončna očala. Veljko bo rekel: »Vidi, ja vidim!« In potem bo hajduk Veljko končno videl, kaj piše

na mirovnih sporazumih, ki jih je podpisal. In potem bo prišel Njofra. In bo našobil ustnice. In oba bosta podpisala dokončni sporazum o miru. Trdnem, jeklenem miru. Ki bo trajal dve milijoninki stotinke. Tako Njofra in hajduk Veljko igrata ping pong z živci zbalkaniziranih Balkancev. Sodnik dvoboja je vožd Sloba. To je zelo nepristranski sodnik. Nikoli ni pri strani Njofre. Sloba nima takšnih težav s podpisovanjem kot Njofra in hajduk Veljko. Sloba vse skrbno preuči in se na koncu z nasmeškom na obrazu podpiše na mirovni dokument. Nato še kakšnega spije z letečim Holancem, Britancem, čeprav mu neradi dajo kozarec v roke. Toda, Sloba trpi za sklerozo. In ko se naslednje jutro zbudi, sploh ne ve, ne kaj je podpisal ne kakšen je njegov podpis.

Vožd Sloba ni edini, ki ima težave z razlaganjem ustava. Meni namreč, da je ustava vse, kar sam misli, da je ustava. To pomeni, da je Sloba ustava. Nekako podobno razmišlja tudi Stipe Pesnić. To je prvi človek po srednjem veku, ki je maja letos sam sebe okronal za predsednika neke države. Ki je, mimogrede, mrtva. Toda ni bil

zadovoljen samo s tem. Stipe Pesnič je na svojo željo, zahtevo, trditev postal prvi individualni vrhovni komandant oboroženih sil Jugoslavije po Titovi smrti. »Alal mu vera!« Imamo pa še nekoga, ki ga ustava strašno navdihuje. Predsednik slovenske skupščine Franc Kajnêda trdi, da mora biti v slovenski ustavi zapisano le tisto, o čemer se bodo vsi strinjali. Prvič, zakaj potem ustava. Drugič, kaj bodo za ustavo dvigali roko vsi kot v komunističnih časih takoj, brez pomislekov? Ali pa bo Franc z govornega odra pregnal vse »Jožete Smolete« in njim podobne?

Srbija je agresor na Hrvaškem, ta pa sploh ne ogroža srbskega ozemlja. Toda za to je poskrbel Dobroslav Paraga. Vodja proustaške Hrvaške stranke prava. On ni ekstremist. Nikoli ni dejal, da je Beograd del Hrvaške. Nove člane sprejema na zanimiv

način. Odpadejo vsi, ki ne mislijo, da je Novi Pazar hrvaško mesto. Predlagam, da se organizira full contact dvoboj med Dobroslavom Parago in Vojko Šešljevo na nevtralnem terenu. V peklu! Paraga lahko s seboj pripelje »za dom spremne« »hrvatske obrambene snage«, Vojka pa njegovo fino gospodo četnike. In naj se nikoli več ne vrnejo.

Pravkar slišim, da so bombardirani Banski dvori. Končno! Zdaj naj se najde še kakšen heroj in podstavi bombo pod voždov stolček in v generalštab. Naj že enkrat občutijo vse tisto, kar morajo trpeti njihovi »tlačani« že mesece, leta. Na takšnem terenu naj oni igrajo svojo igro. Velika gospoda!

Predlagam, da obe nasprotujoči si strani sestavita šahovski ekipi. Kralja bi bila dejansko ban Njofra in knez Slobo. Kraljice Ankica in Mirjana. Topa bi lahko bila Šime Dodan in

Vojka Šešljeva. Onadva tako ali tako sprožata non-stop svoje projektele čez ubogo Bosno in Hercegovino. Trdnjavi bi bili Banski dvori in Dedinje, kamor bi tako rad odšel vožd. Dal Bog, da bo tja prispel čim prej. Lovca bi bila hajduk Veljko in lovec »s tankom« Brovet na eni ter Krtica in Branimir Glavaš na drugi strani. Slobina konja bi bila lahko Aždaja in Brana Crnčević. Oba ustrezata, ker sta kar precej masivna. Njofra bi imel ogromno težav s konji, ker so mu zaradi vojnih razmer vsi malce bolj masivni shujšali. Na koncu pridejo na vrsto še kmetje: Rašeta, Ledeni, Vlado Šeks, torbar Bobetko itn. Obe ekipi bi si priskrbeli svojo maskoto: Stipe Pesnič in simpatični Bora Jović imata že rezervirani mesti.

Goran Novković

SLOVENIJA NA PRAGU NOVE VOJNE?

Konec moratorija Sloveniji ni prinesel samo državnosti, ampak tudi skrbi. Naše države razen treh pribaltskih držav še ni priznal nihče, pod drugi strani pa bodo naše sosede priznale naše osamosvojitvene korake, kot sta denar in potni list. Za preostali svet, posebej za oddaljene ZDA, se ni nič spremenilo. Čeprav je Republika Slovenija prevzela v svoje roke vso efektivno oblast na svojem ozemlju, je pravno formalno za mednarodno skupnost še vedno del Jugoslavije. Priznanje neodvisnosti Slovenije in tudi drugih republik, ki to želijo, bo sledilo šele mirovni konferenci o Jugoslaviji, katere začetek spretno zavira Srbija. Tudi naša država ne podpira vsiljenih rešitev lorda Carringtona, po katerih bi bil volk (republika) sit in koza (YU) cela. Ideja o ohlapni zvezi neodvisnih republik sama po sebi ni neumna, je pa neizvedljiva. Evropska skupnost se zaveda, da je mogoče trajen mit na Balkanu zagotoviti le s tem, da nasprotnike poveže /pakt, seveda pod nadzorom Evrope. V to pa ne bosta privolila niti srbska niti hrvaška stran, ki sta v konfliktu. Drugi razlog pa so Bolgarija, Albanija, Grčija in Italija, ki imajo o jugoslovanski krizi specifične poglede in interese. Potemtakem bi morala t. im. jugoslovanska ohlapna zveza republik povezovati ves Balkan ali celo države okoli njega.

Slovenija seveda računa na možen sporazum, da se naši državi ne bi bilo potrebno vključiti v novo zvezo. Žal pa bo to odvisno od Evrope in ne od nas.

Naslednji problem je slovensko gospodarstvo, ki bo dokončno izgubilo jugoslovansko tržišče. Enoten slovensko-hrvaški gospodarski prostor ne bo mogoč, vse dokler bo na Hrvaškem vojna. Posebna neprijetnost lahko postanejo tudi morebitne gospodarske sankcije, ki bi jih mednarodna skupnost uvedla proti Jugoslaviji. Z vzpostavitvijo lastne monetarne politike, ki je postavila slovensko moneto v realno razmerje nasproti tujim valutam, je možno upati v uspeh.

Še večji in bolj utemeljeni strah pa je jugoslovanska vojska, ki se mora umakniti s slovenskega ozemlja najkasneje do 18. t.m. Trenutno je v Sloveniji še okrog 2500 pripadnikov JA, ki se lahko zaradi vojne na Hrvaškem umaknejo le brez tehnične opreme. To bo povzročilo konflikt z ostankom Jugoslavije, ki bo lahko po navedenem datumu pričel z »osvoboditvijo« zablokiranih enot podobno kot na Hrvaškem. Tako lahko pričakujemo letalske napade na slovensko ozemlje že 19. oktobra. Srbska komunistična soldates-

ka ne bo nikoli pristala na to, da bi jo razorožili »Janševi teritorialci«, slovenska politika pa razume umik jugoslovanskih tankov iz Slovenije na hrvaško fronto kot pomoč srbski strani v vojni proti naši sosedu. S tem korakom se je Slovenija izkazala za dosti bolj "fair" kot Italija, ki bi takšno možnost dopustila (za svoje koristi!). Po drugi strani pa bo s tem slovenska vlada ogrozila varnost svojih državljanov. Jugoslovansko letalstvo bi povzročilo ogromno gospodarsko škodo in večje človeške izgube kot v minuli vojni. Istočasno bi ES ekonomsko bojkotirala obe sprti strani. Zato bi se moral problem ostanka jugoslovanske vojaške tehnologije razrešiti s pomočjo Evropske skupnosti. Ta bi potem tudi prevzela odgovornost za usodo teh sredstev in morebitne sankcije, če bi prišlo do kršitve sprejetih dogovorov.

Slovenska neodvisnost tako ne pomeni samo slovenski tolar, slovenski potni list, carine na Kolpi, šampanjec Independent in cigarete '91, ampak tudi vojno nevarnost. Tokrat pa bi se ji lahko izognili...

Igor Kršinar

Istra:

ITALIJANSKO SRBSKA POSLA

Nespretna istrska politična kombinatorika je dobesedno privabljala nekoga s smislom za dober biznis in uspešno trgovino. Italijani že od nekdaj slovijo kot rojeni trgovci, večni poraženci v vojnah, toda zmagovalci pri delitvi plena, Srbi pa se zavedajo, da totalni bankrot svoje države, ki ji očitno bolj diši vojskovanje kot ustvarjalno delo, lahko za nekaj časa odložijo le z dejanji kot so npr. vdori v monetarni sistem in razprodaja tujega ozemlja. Kakšnih miselnih konstruktov so sposobni nekateri, zelo nazorno pokažejo izjave Vojislava Šešlje, ki zagovarja tezo, da je Reka srbsko pristanišče in dodaja, da bo Istra pripadla Italijanom. Srbi so izračunali, da so sedaj pravi časi za trgovino. Če takšen scenarij ustreza resnici, se ponuja edinole vprašanje, kaj so Italijani (razen morda odprtih tankovskih poti čez njihovo ozemlje) ponudili Srbom v zameno.

Prebujena zgodovina

V zadnjem času je veliko slišati o podobni usodi, ki ju delita območji italijanske manjšine pri nas in nemške na Južnem Tirolskem. Obe je namreč po prvi svetovni vojni z rapalsko pogodbo dobila Italija od propadlega avstroogrškega cesarstva in tako zadostila svoji zahtevi po strateških mejah.

Ozemlje južne Tirolske je bilo namreč povsem nemško ozemlje in italijanskega prebivalstva tam skorajda ni bilo. Prvotno prebivalstvo je pred nasilno italijansko asimilacijo bežalo v svoje matične domovine in prazna geografska področja so poselili Italijani. Po porazu v drugi svetovni vojni je Italija v zameno za Trst in Gorico prepustila Istro Sloveniji in Hrvaški, medtem ko ji je Južno Tirolsko uspelo obdržati. Z obeh ozemelj se je prvotno prebivalstvo, deloma prostovoljno in deloma prisiljeno, še naprej vztrajno izseljevalo. Prebežniki se danes večinoma združujejo v Listi za Trst in neofašistično orientirani federaciji beguncev za Istro, Reko in Dalmacijo. Južnotirolski Nemci pa so zlasti v šestdesetih letih kot obliko protesta izbrali terorizem.

Vprašanja obeh manjšin ureja Italija z znanimi osimskimi sporazumi in južnotirolskim paketom. Slovenija je pravice Italijanov v Istri opredelila z ustavo iz leta 1974 in poznejšimi amandmaji. Za primerjavo pa le podatek, da Rim Slovincem v Italiji že celih

Istra je skorajda edino hrvaško ozemlje, ki se ga je vojna neposredno izognila. Vendar se Istrani bojijo, da bodo posredno in z določenim časovnim zamikom oni tisti, ki bodo plačevali visok politični davek srbsko hrvaškega besnila. Osmege oktobra je polotok kljub protestu prebivalcev razdelila državna meja. Na geografsko homogenem prostoru, za nekatere prirodno najlepšem v Jugoslaviji, so Italijani, Hrvati in Slovenci kljubovali vojni vsak s svojimi načrti za prihodnost. Istra kot enotna regija, del italijanskega ozemlja ali razdeljena med dve novo nastali državi? In kaj imajo pri vsem tem Srbi?

dvajset let obljublja poseben zaščitni zakon, ki ga še do danes niso uresničili.

Italija je v razpadu Jugoslavije zaslutila svojo veliko priložnost in prav nič ne preseneča, da so se prebudili tudi italijanski desničarji in zahtevali spremembo osimskih sporazumov. V diplomatskih krogih namreč že nekaj časa govorijo o "preseganju Osima", kar naj bi pomenilo vztrajanje pri načelu nedotakljivosti pogodbenih meja, vendar pa tudi zahtevo po posodabljanju vseh tistih delov sporazuma, ki naj bi bili zastareli. Pojavila se je celo ideja o popolni istrski avtonomiji in razširjeni Italiji do hrvaškega pristanišča Reke.

Občutljiva dvojezičnost

Točno število Italijanov, ki danes živijo v Jugoslaviji je neznano, pravijo pa, da jih je bistveno manj kot v začetku prejšnjega desetletja, ko so jih našli nekaj več kot petnajst tisoč. To pa je še vedno veliko manj kot po drugi svetovni vojni, ko so bili Italijani v Istri demografsko zelo močni. Nekateri starejši

Istrani se še spominjajo časov, ko Italijani niso niti občutili potrebe po zaščiti in ustanovitvi ti. "circoli italiani di cultura". Zato ni čudno, da nove politične organizacije v Istri zagovarjajo dvojezičnost in to svojo zahtevo argumentirajo s statističnimi in zgodovinskimi razlogi.

V praksi pa dvojezičnost dejansko izumira, kar je moč opaziti na čisto praktičnem primeru. Koliko dvojezičnih napisov krajev boste opazili med vožnjo po istrski magistrali? Na Reki in v Pulju se zdi, kot da so Italijani izumrli, sled za njimi pa je izginila tudi v mnogih drugih mestih Istre, Dalmacije in Kvarnerja. Profesor Antonio Borme, lider "jugoslovanskih Italijanov" in svojevrstni italijanski maspokovec, je v enem od svojih zadnjih intervjujev dejal, da je prav Reka center protitalijanskega razpoloženja.

Vendar se v Istri prebujata tudi drugačno politično življenje, nastajajo nove politične organizacije, ki sprejemajo drugačno ideologijo. Marca 1989 je bila ustanovljena skupina 88, ki ima skupaj s Klubom Istra svoj sedež v Kopru. V teh dveh organizacijah so se zbrali istrski Italijani in Slovenci, ki so se na skupnem zborovanju v Galizani pri Puli odločili za tesnejše sodelovanje z Istrskim demokratičnim saborom. Nove

politične organizacije v Istri, še zlasti Istrski demokratični sabor, Skupina 88 in Klub Istra, so skupni interes našle na tistih točkah, ki so jih v preteklosti ločevale. Spremenjene politične razmere v svetu se odražajo tudi v regionalnih okvirjih. Ideologija novih političnih organizacij ni več mednacionalno rivalstvo, ampak če se le da, sožitje.

Istrani so hrvaško srbsko vojno doživljali vsak iz različnih zornih kotov. Nekateri kot vodo na mlin italijanskim ozemeljskim apetitom, drugi so čakali njen konec z upanjem na samoupravo, tretji so z neodobravanjem gledali na njeno umetno delitev med Slovence in Hrvate. In tudi če za trenutek pustimo ob strani notranje delitve in nesoglasja, kajti ne smemo pozabiti, da na geografsko majhnem področju živijo pripadniki treh narodov z različnimi zgodovinskimi težnjami, je treba priznati, da so skozi desetletja postali etnično, kulturno in zemljepisno enoten prostor, ki ga je treba ohraniti.

Erika Repovž

V I T A L D A T A

BACK TO THE FUTURE

12. junija so se prebivalci Leningrada odločali na referendumu za spremembo imena mesta nazaj v St. Petersburg (originalno ime po Petru Velikem, ki ga je ustanovil 1703) ali rusko inačico Petrograd. Kakor so pokazale že raziskave javnega mnenja, se je folk odločil za prvo ime. Legendarni Leningrad iz 2. svetovne vojne je padel v pozabo. Do naslednje spremembe.

Vodič po ostalih spreobrnjenih sovjetskih mestih:

prejšnje ime	vrnjeno ime
Andropov	Rybinsk
Brežnjev	Naberežnje čelni
Černenko	Šaripovo
Frunze	Biškeek
Gorki	Nižji
	Novgorod
Gotvald	Zmijev
Kalinin	Tver
Kujbišev	Samara
Kirovabad	Gjanja
Leninabad	Khodjent
Majakovski	Bagdati
Ordžonikidze	Vladikavkaz
Sverdlovsk	Jekaterinburg
Vorošilovgrad	Lugansk

Ni nam znano, kako se je razpletlo z Engelsonom in Togliattijem.

BACK

Nemci pa se vračajo h koreninam na drugačne načine. Ne mislimo na preimenovanje Karl-Marx-Stadta temveč na nekatere mlada dostniške gange, ki strašijo po nemških velemestih. Materiala je ogromno:

Der Spiegel je v lanskoletni 46. številki temu posvetil kakih 20 strani. Osredotočili se bomo le na najnovejše in najbistvenejše informacije ter skinheade, ki predstavljajo eno izmed štirih tipičnih skupin mladostniških vandalov v Nemčiji: poleg nogometnih huliganov, punkerjev, alternativcev in imigrantov druge generacije. Skinheads »filozofija« je padla na izredno plodna tla na ozemlju nekdanje NDR. Gologlavi in okovani korakajo skozi Berlin in Dresden, napadajoč tujce, levičarje in homoseksualce, ter tiste, ki le-te branijo. Kot da se je v Nemčijo vrnil Hitler, bi rekel Gadafi. Celo statistika kaže oster vzpon desničarskega ekstremizma, ki je bil le v 1991 odgovoren za 400 napadov, od tega kar 220 v vzhodni Nemčiji, v kateri pa živi zgolj četrtnina (!) nemškega prebivalstva (v zahodnem delu 180; v celem 1990 pa zgolj 128 takšnih primerov). Po podatkih policije je na vzhodu kakšnih 1500 neonacistov, plus nadaljnjih 20.000 simpatizerjev. Nasilni Pruskoti so oboroženi z najrazličnejšim orožjem, ki je bolj ali manj znano tudi vam (kiji, baseball palice, noži, široken zvezdice, etc...), zelo radi pa uporabljajo Molotov-koktejle. Vsake toliko časa med njihovimi napadi na temnopolte in Turke kdo umre, vendar jih to ne moti. Pravzaprav skinheadi nimajo tako groznega vzora v Hitlerju kot angleškem soccer-huliganu (nogometni navijači), vendar pa se ekstremno desničarske ideje med njimi zelo dobro in hitro oprimejo ter bohotijo. Na začetku zgolj oblika

mladostniškega protesta in pritegovanje pozornosti je postala dosti bolj organizirana - s pomočjo starejših seveda. Neonacisti so pridobili izredno čvrst podmladek, ki ga futrajo z ideologijami à la: vzhodna Nemčija je dejansko osrednja Nemčija, le vprašanje časa je, kdaj bodo spet zahtevana »izgubljena« ozemlja; Židje so krivi za ekonomske probleme; če ne bi bilo tujcev, bi imeli Nemci več dela... Za suroveže ni pomembno, da tujci v Prusiji predstavljajo zgolj 1 odstotek in je tam ostalo bolj malo Židov, da bi lahko kontrolirali kapital. Glede na jugo izkušnje lahko domnevamo, da gre za zametek neke nove nacionalne garde.

TO THE FUTURE

(Economist, 28/9) Dovolj politike. Zanimive zanimivosti prihajajo spet iz Dežele vzhajajočega sonca. Danes opisane inovacije sicer niso najnovejše, vendar pa so najbrž le redki med vami zanje že slišali. Gre za poživila, ki na Japonskem niso več zgolj zadeva optimističnih rumencev, ki so nekoč požirali litre »zanesljivih« afrodisijakov. Danes jih prehitevajo rumenke: karieristke, ki trošijo precej več kot poročeni pari in samci. Japonke goltajo najrazličnejša poživila - po ameriško: pep drinks, ki so najbrž najdražje doze kofeina na našem ljubem planetu. Mala steklenica navadne doze stane 300 jenov, kar zneso nekaj manj kot 4 DEM (ca. 3.85), in vsebuje 50 miligramov

kofeina (kolikor ga ima tudi skodelica kave). Dražje in različice imajo dvomljive dodatke: od ženšena, najrazličnejših želejev, antilopinega roga do gadove tinkture ali zgolj neškodljive količine vitaminov. Neki tonik vsebuje sestavino, ki naj bi izboljšala kožo, drugi naj bi preprečeval anoreksijo. Karieri posvečena poševnooka bo veselo in rade volje dala 3000 jenov za nekaj požirkov dragocene izkušnje. Radovednost se utegne obrestovati. Njen soporg, razočaran nad afrodisijaki, bo storil enako. Težki pepoholiki pogoltnejo stekleničko za zajtrk, drugo pri kosilu in tretjo zvečer pred pohodom na bare in klube... Kar zanima morebitne podjetnike med študenti, bo vsekakor ozadje trga krepilnih pijač: na Japonskem ta trg raste že od sredine 80-ih; pričakujejo, da bo letos dosegel 100 milijard jenov (ca. 1.3 mio DEM)! Za mnoge dobavitelje predstavljajo poživilne stekleničke več kot pol dohodka, vendar pa so večji (Sankyō, Yamanouchi, Otsuka, Takeda, Asahi Chemical) močno utrjeni, zato mora vsak novinec poiskati neko novo, svojo nišo na trgu. Zanj so sedaj poskrbele ženske. Ko pa bo trg prenasičen, se bodo bistri Japončki že spomnili česa drugega. Majhna firma iz Osake Sanko Pharmaceutical že prodaja stekleničke Wanbitana, tonika, ki naj bi pripravil družinskega psa do tega, da veselo maha z repom. Ni kaj, japonske muhce.

M.D.

priključila opoziciji. Na volitvah 11. maja letos je kandidat **UMNO (United Malays National Organisation)**, stranke, ki vodi Malezijo od osamosvojitve, zmagal v muslimanskem predelu Sabaha, vendar pa bo oblast najbrž ostala v rokah SUP. Odcepitev se *zdi* malo verjetna.

FILIPINI

so se v svoji zgodovini soočali z nekaj gverilskimi gibanji (komunisti, muslimanska manjšina), vendar pa utegne postati najzanimivejši otok **Cebu** - čeprav eksplicitnega separatizma tam še ni. Cebu se zelo razlikuje od ostalih Filipinov, zlasti v ekonomskem pogledu. Otoški podjetniki so pretežno Kitajci, ki so, tako kot njihovi sorodniki v Hong Kongu in na Tajvanu, preveč zaposleni s pridobivanjem denarja, da bi zapravljali čas za politiko - kar za ostale Filippine ne bi mogli reči. Razvitost ustvarja željo po decentralizaciji: mnogi ljudje si želijo, da bi Cebu postal država znotraj filipinske federacije. Za to se zavzema tudi nova stranka, ki jo je 3. januarja letos ustanovil senator *John Osmena*, brat guvernerja otoka - družina Osmena je tu najmočnejša. Medtem se na Cebuju obnašajo, kakor da nimajo ničesar s Filipini. Turiste, ki priletijo na otok, pozdravljajo na letališču številni napisi: »Cebu, pacifiški otok«. Vas to na kaj spominja?!

MYANMAR

Nekoč Burmo je tako samovoljno preimenovala vojaška hunta, ki je na oblasti od puča septembra 1988, ko se je umaknil prejšnji diktator *Ne Win* (vladal od 1962) - je danes najbrž najbolj dezintegrirana država na svetu, dosti bolj kot SZ, Jugoslavija ali Libanon. V 30 letih državljanske vojne, ki je terjala več kot 130.000 žrtev, centralni vojski ni uspelo zadušiti upora 20 etničnih manjšin, med katerimi so štiri največje (**Šan, Karen, Kačin in Mon**) organizirale svoje gverilske vojske in s pomočjo teh svoje države, ki se raztezajo na obsežnih hribovitih teritorijih. Dejansko lahko govorimo torej o petih državah - centralna vlada v Rangunu namreč nadzoruje le obalni pas okrog Yangona (ex - Rangun) ter ozemlje ob dolini reke Iravadi - ke pa Burma ni v Evropi, ostajajo pravice manjšin za Zahod irelevantne. Zadnji vele-shoppingi orožja in sodelovanja z novo tajsko hunto (po puču februarja letos) je burmanskim generalom omogočilo učinkovitejšo zatiranje upornikov, zlasti Karenov, ki so jih konec marca bombardirali baje z jugo-made G-4 (ali pa kitajskimi F-7). Medtem ostaja država Šan, vam precej bolj znana kot famozni **Zlati trikotnik**, največji proizvajalec opija na svetu, trdno v rokah gverilcev in hongkonške mafije. Zgodi se lahko marsikaj.

KITAJSKA

je unitarna država s štirimi avtonomnimi pokrajinami, ki tvorijo skoraj polovico njenega ozemlja, vendar so redko naseljene (*Notmja Mongolija, Ningxia Huizu, Uighur, Tibet*). Kot stalna članica VS OZN bi utegnila biti nenaklonjena intervenciji v Jugoslaviji. Zlasti zaradi lastnih problemov v Tibetu (ki bi lahko bil slab zgled za Uighur), ki ga je pogoltnila 1951. Čeprav dalaj-lamo spremljajo celo v Beli Hiši in ameriškem Kongresu, zanj in za njegovo deželo nihče ne more ničesar storiti. Nobena količina vihtečega orožja ne bo prisilila Peking k umiku. Nasprotno: nekomu v kitajski administraciji se je posvetilo, da obstajajo precej bistroumnejši načini, kot je razganjanje in mrcvarjenje demonstrantov na ulicah Lhase. Ob letošnjem »dnevu osvoboditve« 23. maja (40-letnica) so na lokalni TV predvajali soap opere in zadnji del kung-fu nadaljevanja »Kralj opic«, tako da se je zdelo, da so Tibetanci pozabili iti ven in metati kamenje na kitajske osvoboditelje. Pred tem so Kitajci v centru Lhase tudi namestili dva zlata kipca jakov, poskrbeli so za maskiranje varnostnikov v civile, tovarniškimi delav-

cem so podarili dodatno plačo za nove obleke ter znižali cene alkohola (kitajsko žganje za pol!).

INDIJA

Federacija, ki je soočena z močnimi centrifugalnimi silami, ki jih kot gigant in že skoraj velesila sicer tlači, predstavljajo pa neprestan sod smodnika. Življenje je tu izredno poceni. Če začnemo na severu, je tu najprej **Jammu & Kašmir**, kakor se imenuje indijski del Kašmirja, razdeljenega s Pakistanom 1972 (po odcepitvi Bangladeša oz. Vzhodnega Pakistana od Zahodnega). Tu še vedno živi na kosih ozemlja v večini veliko muslimanov, ki jih Pakistan podžiga, čeprav ozemlja ne zahteva, centralna vlada pa je npr. razpustila izvoljeno vlado *Farooq Abdullah*. Obmejni spopadi 3. septembra letos utišani. **Pandžab** je najbolj ekstremen primer v Indiji, saj so sikhovski teroristi znani po svoji krvoločnosti (3787 mrvih v 1990, 1500 do aprila letos). S pomočjo armade je upravljan neposredno iz Delhija, vendar pa teroristi na velikih delih ozemlja terjajo denar (=davki), imajo sodišča, cenzurirajo lokalne časopise itd. Sikhovska politična stranka **Akali Dal** je že nekajkrat doslej zmagala na volitvah, da bi takoj nato oblast prevzel center. Vodja stranke *Simranjit Singh Mann* zahteva plebiscit pod nadzorom OZN, ZDA pa je med Zalivsko vojno ponudil 200.000 Sikhov v pomoč. **Asam** je drug ekspliciten primer separatizma in si zlasti želi očistiti deželo tujcev, Bengalcev, ki so tja imigrirali iz Bangladeša in Zahodne Bengalije. Stranka **Asom Gana Parishad** je upravljala deželo, dokler je ni lani razpustil center. **ULFA (United Liberation Front of Assam)** je povezana z AGP in se bori za neodvisno državo. Z imigranti in nekaterimi plameni je prišlo do več krvavih spopadov. **Tamil Nadu** je najjužnejša indijska država, v kateri je tedanji indijski premier *Shekhar* 30. januarja letos razpustil tamkajšnjo

vlado pod izgovorom, da pomaga tamilskim Tigrom, ki se borijo za neodvisno državo na Cejlonu, in da so se tam urli asamski teroristi, kar je deloma smešno, saj o posevnočkih Asamcih med črnimi Tamili ni bilo ne duha ne sluha. Čeprav na volitvah 1988 zmagovala **Dravida Munnetra Kazhagam (DMK)** doslej ni pokazala pretiranih težej po neodvisnosti, je javno mnenje zelo plastelinsko in ga ne bi bilo treba dolgo prepričevati v boj za Tamilsko zvezo. Tamil Nadu je sedaj že peta država v Indiji, ki jo upravljajo direktno iz Delhija.

SRI LANKA

se sooča s tamilskim problemom na vzhodu in zlasti severu otoka, kjer živijo Tamili v večini (ca. 2.4 mio jih je) in so za razliko od budistov Singalezov hindujske vere. Sri Lanka vzdržuje oblast le še v nekaterih vojaških oporiščih, ki bi ostala brez kopenske preskrbe, ko bi pred dvema mesecema **Tamil Tigers** zmagali v 24-dnevni bitki za *Elephant Pass* (Slonji prehod), ki je edina povezava Cejlona s polotokom Jaffna (700.000 preb.). Frontalni napad je gverile naučene Tigre, ki jih regrutirajo tudi v Tamil Nadu, drago stal, saj so po podatkih iz Colomba izgubili kar 2500 borcev in jih je to močno zdesetkalo. Vodja Tigrov *Vilupillai Prabhakaran* se še zdaleč ne namerava vdati - žal mu je le, da niso uspeli de facto razglasiti neodvisnosti tamilskega severa.

V Aziji obstaja še avtonomistično gibanje med pet držav razcepljenega 23-milijonskega **kurdskega** ljudstva, o nesreči katerega je bilo po koncu Zalivske vojne pisanega še preveč, tudi v Tribuni. Naj povenemo le to, da se je PKP (Kurdska delavska stranka v Turčiji, na vzhodu katere je več kot pol vseh Kurdov), konec septembra spet bolj pošteno lotila gverile in pobila par turških vojakov. Iraški kurdi, srečni zaradi tiste trohice avtonomije in da so sploh ostali živi, se od teh dejanj ograjujejo in trdijo, da bodo morebitne gverilce s svojega ozemlja izgnali. O Cipru bo govora drugič, ko bo na vrsti še Evropa.

Miodrag Djurdjević

REŠITEV RUSKE REVOLUCIJE

Eden Najbolj znanih zgodnjih sovjetskih disidentov Vladimir Bukovsky v intervjuju, ki ga je objavil newyorški časnik Newsweek 30. septembra 1991, razlaga, kako je preživel 12 let v zaporu, preden je bil leta 1976 poslan v izgnanstvo. Od takrat živi pretežno v Angliji, nedavno pa je obiskal Moskvo, kjer je bil ta intervju tudi zabeležen.

N.W.: Spremembe v Sovjetski zvezi ste pogostokrat označevali kot kozmetične oziroma, menili ste, da so le slepilo. Ste danes še vedno tako skeptični?

BUKOVSKY: Skeptičen sem bil glede perestrojke. Že na samem začetku sem dejal, da ne bo delovala, ker je bil njen cilj obnoviti socializem namesto odstraniti ga in komunistično stranko obdržati na oblasti pod raznimi preoblekami. To stališče je dokazano sedaj, ko je perestrojka jasno pokazala, da je popolnoma neizvedljiva. Dejal sem tudi, da bodo ljudje izrabili to priložnost sebi v prid in to se je tudi zgodilo.

N.W.: Ali je to konec sovjetskega komunizma?

BUKOVSKY: Na splošno rečeno, da. Lahko bi vam podal kontrarevolucionarni scenarij, ki je še vedno možen. Vendar pa je komunistična partija propadla, centralne strukture moči se rušijo, republike razglašajo neodvisnost in Gorbačov mora to sprejeti, ker nima več močne baze.

N.W.: Ali lahko komunisti še vedno zavirajo reforme?

BUKOVSKY: Kar se je zgodilo avgusta, je bil udarec, ki je sprožil revolucijo v samem centru. To pa ni vplivalo na dogodke v provincah. Na mnogih področjih sedež partije še vedno deluje in KGB ima še vedno veliko nadzorstvo. Sedaj se bodo te poražene sile preusmerile in taktiko napada spremenile v taktiko obleganja. Ne bodo se sicer imenovali več komunisti, bodo pa še vedno močni. Morda bodo poskušali izrabiti socialno nezadovoljstvo, da bi izvedli prevrat.

N.W.: Kaj bi morali storiti, da bi to preprečili?

BUKOVSKY: Ena stvar je poslati brigade organizatorjev in agitatorjev, ki bi spodbudili demokrate, naj pomagajo pridobiti

kontrolno nad provincami. Drugič, lotiti bi se morali veliko bolj radikalnih ekonomskih reform, kot jih izvajajo v vzhodni Evropi. Rubelj bi lahko bil konvertibilna valuta že januarja. To bi preprečilo velike socialne napetosti. Takšni nemiri so bili sedaj na Poljskem. Namesto da bi ljudje preštevali svoje zlote, so gradili barikade. Privatizirati bi morali stanovanjski in trgovinski sektor. Če ne privatiziraš sektorja za trgovino na veliko, je vse, kar si požel, zopet izgubljeno. Če pa to storiš, bo veliko pridelka varno spravljene. Spodbujali so tudi ponovno razdelitev zemlje, privatno lastništvo zemlje. To so kompleksni problemi in nekateri jih želijo rešiti v 500 dneh ali petih letih, vendar pa tega časa nimajo. Gorbačov je zavlačeval njihovo reševanje, ker je vedel, da bodo te reforme porušile njegovo moč. Sedaj, ko te moči nima več, je prisiljen to izvesti v neverjetno kratkem času.

N.W.: Bili se proti izvajanju ekonomske pomoči s strani zahoda. Ali sedaj čutite drugače?

BUKOVSKY: Obstaja nekaj vidikov, ki so nesporni: ne morete financirati sistema, ki ne deluje. Če ne bo izvedena privatizacija in dosežena konvertibilnost rublja, potem zahod ne more veliko pomagati. Nič pa nimam proti temu, da zahod poskuša pomagati pri problemu pomanjkanja hrane to leto. Vendar pa moramo vedeti, da projekti niso financirani iz humanitarnih razlogov, ampak zato, ker prinašajo koristi.

N.W.: Na zahodu je slišati mnenja, da ima Boris Jelcin diktatorske težnje. Vi se s tem ne strinjate?

BUKOVSKY: Ne. V ekstremnih pogojih morajo demokrati obvarovati demokracijo. Celotno vzdušje kaže, da ne

obstajajo nikakršne tendence po maščevanju in tudi montiranih procesov ni. Na zahodu je bilo veliko neprijetnih občutkov, ko je Jelcin ukinil Pravdo, kajti zahodnjaki ne razumejo, da Pravda ni bil časopis ampak Orwellovska služba resnice in podaljšana roka sistema. In to morate uničiti, če hočete, da bo vaša demokracija močna. Pravda zopet izhaja, vendar je to popolnoma drugačen časopis: to je skupina mladih ljudi, ki še vedno verjamejo v nekatere ideje komunizma, vendar strukturno niso povezani z režimom. Imel sem celo intervju v tem časopisu.

N.W.: Ali obstajajo zagotovila glede človekovih pravic v tej situaciji?

BUKOVSKY: Za sedaj seveda še ne. Situacija je preveč negotova, da bi lahko govorili o zagotovilih. Seveda pa bi pravice morale biti zagotovljene, zaradi tega družba pravzaprav obstaja. Je pa sedaj vsaj normalna situacija: obstaja izvoljena vlada, ki je odgovorna ljudstvu, in intelektualci, ki so ironični in kritični do vlade. To je natanko tisto, kar pričakujete, da boste videli v normalni državi.

N.W.: Pogosto ste kritizirali sovjetoologe, da gledajo na Sovjetsko zvezo kot na normalno državo. Katera je sedaj največja nevarnost?

BUKOVSKY: Če bodo sedaj govorili o nevarnosti ruskega nacionalizma, bodo naredili še eno napako. Prišlo bo do nekaterih problemov glede ruskih manjšin v ostalih republikah, vendar država ne bo postala nadnacionalna. Rusi v tem trenutku niso ravno najbolj ponosni sami nase. Mnogi med njimi so pomagali bivšemu režimu pri uničevanju njihove lastne države.

Prevedla: Ljubica Rodošek

INTERVJU Z REKTORJEM

LJUBLJANSKE UNIVERZE

Uwe Sommersguter se pogovarja z Borisom Sketom

Vokviru poročila o Univerzi v Ljubljani smo se pogovarjali tudi z rektorjem prof. Borisom Sketom. "Logična" glavna tema intervjuja: kriza v Sloveniji."

Neumno bi se bilo popolnoma odreči nekakšnemu sožitju v jugoslovanskem prostoru. Slovenci tudi z deželami in narodi "srednje Evrope" nismo imeli samo dobrih izkušenj... Tudi v znanosti smo marsikaj pridobili z jugovzhoda. Napuh je odveč. Zaradi nekaterih slabih navad, ki jih označujemo za "balkanske", so bili naši odnosi včasih težavni in neplodni; žal pa te navade tudi nam, Slovincem, niso tuje. Občutiti in najti jih je mogoče tudi v svetu, ki nima nič skupnega z Balkanom in Jugoslavijo.

Dejansko pa Univerza v Ljubljani že v preteklosti ni delala razlik v sodelovanju med jugoslovanskimi in drugimi univerzami, pri čemer so bili odnosi do jugoslovanskih seveda intenzivnejši. Na srečo je bila naša dežela vsaj v zadnjih desetletjih v večini profesij popolnoma odprta. Čeprav je bila bolj usmerjena na zahod kot vzhod. Če bi z "internacionalizacijo" lahko uresničili tudi intenzivnejšo izmenjavo študentov in znanstvenikov, potem je to dobra stvar z najvišjo prioriteto.

Kako pomembni so za vas dobri odnosi z univerzami v prostoru Alpe-Adria in ali verjameste v "Joint-Study-Programm", po katerem naj bi v kratkem študentje(ke) iz Udin, Maribora, Ljubljane, Celovca in Dunaja diplomirali na več univerzah?

V skupnem prostoru so skupne težave, podobne navade, skupna zgodovina, zaradi česar je sodelovanje pomembnejše in načeloma tudi lažje. "Joint-Study-Programm" je vsekakor zanimiv poskus. Uporaba "lokalnih" jezikov bi lahko v večini - nikakor ne v vseh! - profesijah povzročila preveliko izgubo časa. Čeprav mi "govorni-imperializem" nekaterih narodov nikakor ni všeč, prinaša uporaba angleščine tudi nekatere poenostavitve. Zelo lepo bi bilo, če nas različnost ne bi motila. In tradicionalno večjezične dežele, kot je Koroška,

bi lahko uspešno skrbele za to.

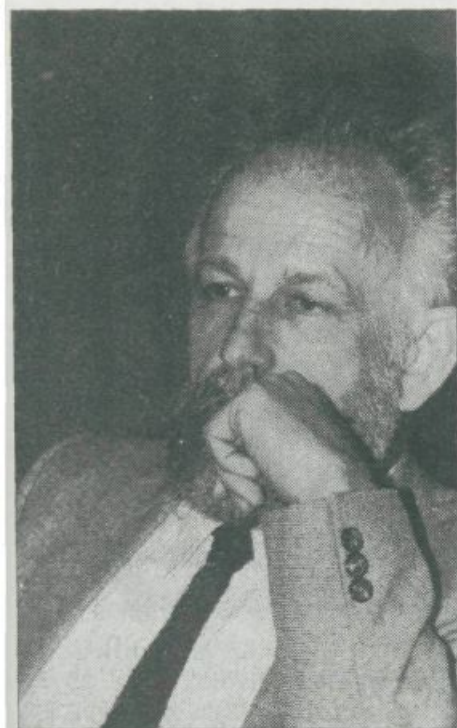
Ljubljana je znana po prizadevanjih, da bi privabila tuje študente. Kakšne prednosti ima celovški študent, ki študira eden ali več semestrov v Ljubljani?

Tudi v tem primeru ne bi bil rad ošaben, vendar je Ljubljana nedvomno večje znanstveno središče z boljšimi mednarodnimi povezavami, več različnimi institucijami, bogatejšo kulturno tradicijo kot Celovec. Zaradi tega že samo življenje v Ljubljani širi obzorje. Za celovškega študenta bi bila Ljubljana lahko posebno pomembna, ne le, ker bi spoznal drugo kulturo, temveč ker bi bolj vsestransko doživel narod, s katerim živi tudi v svoji deželi.

Kako ocenjujete sedanjí politični položaj v Sloveniji in na Hrvaškem? Kaj pričakujete od tujine?

Sedanji položaj pri nas je izjemno težaven, vendar prehodni - z dolgotrajnimi posledicami, seveda, ki so lahko materialno in moralno katastrofalne. Od tujine pričakujem razumevanje za naš položaj. To pomeni, žal, tudi ekonomsko pomoč za premostitev kritičnih let ali celo desetletij. Poleg tega bi bilo za nas nujno potrebno priznanje samostojnosti. Ne le, da bi pretrgali vse dosedanje vezi, temveč tudi zaradi s tem povezane možnosti, da bi se končno pogovorili z vsemi sosedi o našem skupnem življenju in ga postavili na temelje, ki smo si jih izbrali. Velike države bi morale razumeti, da ne smemo trpeti zaradi podobnih isker, ki tlijo na njihovih področjih. Če so upravičene, jih je treba obravnavati posebej, sicer se bodo nekega dne razgorele - ne glede na razmere pri nas. Morda bi se tukaj lahko kaj naučil tudi Zahod.

Prevedla: Irena Dolschon

V Sloveniji so se začela prizadevanja za demokratizacijo šele pred nekaj leti. Kako ste kot rektor ljubljanske Univerze doživljali ta čas in pozneje junijski napad armade na vašo deželo?

Tedanjí rezultati demokratizacije so s stališča Univerze vsekakor manjši, kot smo pričakovali. Medtem je partner sicer spremenil "barvo", toda metode so ostale skoraj enake - "boljševistične". In ignoranca nekaterih pomembnih predstavnikov družbe tudi. Pri tem gre seveda upoštevati dejansko situacijo v Sloveniji, ki je bila zelo drugačna, veliko bolj demokratična kot v prenekaterih drugih socialističnih državah.

Napad armade je bilo drugo veliko razočaranje, ki nam je dokončno pokazalo, da skupno življenje v takšni Jugoslaviji resnično ni več mogoče. Zame je bila raznovrstnost Jugoslavije vedno kvaliteta in med drugim tudi možnost, da bi pomanjkljivosti enega naroda - seveda tudi nas Slovencev - nadomestili s prednostmi drugih. Žal so nekateri svoje "prednosti" uporabili povsem drugače. Miloševićeva politika je sicer prehodni pojav, vendar bodo njene posledice dolgoročno vplivale na vzdušje na jugoslovanskem področju in ga tako rekoč zastrupile. Motnje, ki so med napadom bistveno prizadele tudi delo Univerze, so torej v celotnem dogajanju dokaj nepomembne malenkosti. Bližnja prihodnost je zelo nejasna.

Slovenija si prizadeva, da bi si v prihodnosti zagotovila mesto v Evropi in ES in ne v jugoslovanski federaciji. Po kakšni poti gre Univerza v Ljubljani? Kakšno vrednost posvečate "internacionalizaciji"?

SMO ZA ŽURE, VENDAR BREZ DROGE

Študentsko življenje ima poleg rednih študijskih obveznosti, kot so izpitni roki junija in julija meseca, ki kot meč visijo nad glavo vsakemu študentu, tudi svojo svetlejšo plat. Ta se zrcali predvsem v raznih zabavah in »privatnih« žurih po sobah v študentskem naselju, ki so še zmeraj precej popularni. Na takšnih in drugačnih zabavah se študentje predvsem sprostijo po napornem učenju, kaj popijejo in kakšno »pametno« rečejo. Negativna plat teh žurov pa je vedno bolj prisotno »fiksiranje« z raznimi poživilci, ki se kot rakasta obolenja širijo med študenti. Vendar so naši sogovorniki od prvega do zadnjega zanikali kakršnokoli povezavo s to kugo moderne civilizacije...

MARKO PEJN, absolvent kemijske tehnologije: »V študentskem naselju me ni bilo zadnje pol leta, tako da sem bolj slabo žuriral. Letos je bilo žurov nasploh zelo malo, ker ljudje preprosto nimajo denarja. Mogoče je bil en dober žur na mesec, res pa je tudi, da je za takšne vrste zabavo navdušeno vedno manj študentov. Baj se nekateri študentje na žurih tudi drogirajo. Sicer tega videl nisem, v glavnem so mi povedali drugi. Menim pa, da če jim takšna vrsta zabave ugaja, naj jo pač imajo.«

MARJAN VRNEK, 2. letnik farmaceutske fakultete: »Na žure seveda hodim, količina zabav pa je odvisna od prostega časa in razpoloženja. Tako včasih žuriram dvakrat na teden, drugič pa enkrat na mesec. Ponavadi so to spontani žuri v študentskih sobah, kjer ga predvsem pijemo. Na naših zabavah se ne drogiramo in ne kadimo trave, ker smo vsi v redu fantje. O drogah sem slišal marsikaj, poznam nekaj »fiksarjev« in menim, da se drogira polovica Ljubljane. Za mene to vsekakor ni v redu.«

KARMEN KIBHUD, 3. letnik živilske fakultete: »Glede nočnega življenja bi rekla takole: žuriram res samo takrat, kadar imam čas. Zdravo pa je žurirati tudi noč pred izpitom, saj sse sprostiš in si potem manj živčen. Po zabavi greš spat okoli 1h in potem stoo odstotno narediš izpit. V glavnem hodim na spontane žure, kjer ga »serjemo« samo toliko, da smo dobre volje. O drogah pa ne vem ničesar, ker ne poznam skoraj nikogar, ki bi se s tem ukvarjal.«

NIJAZ ALEKSIČ, 1. letnik ekonomske fakultete: »Tukaj sem šele nekaj dni, tako da o tej zanimivi temi ne bi mogel veliko povedati. Verjetno bom več študiral kakor žuriral, vsaj tako upam. Sicer pa sem o famoznem študentksem življenju slišal že marsikaj in upam, da ga mi bo uspelo dobro spoznati. Sobo delim z dvema absolventoma, tako da mi bosta kaj »svetovala«, če bo potrebno. Kar se drogiranja tiče, je bilo tega precej tudi v srednji šoli, tako da me tovrstne »zabave« med študenti ne presenečajo.«

MARKO BAH, 3. letnik strojne fakultete: »Študijsko leto se je komaj začelo, tako da za zdaj kakšnih večjih žurov ni. Prejšnje leto smo ga v glavnem žurirali v študentski menzi. Žurov po sobah je bilo bolj malo, v glavnem so imeli Srbi svoje takoimenovane »čefurjade«. Jaz se jih ne udeležujem, ker mi gredo na živce. V redu bi bilo, če bi imeli žure v TV sobi in ne v kuhinji ali kopalnici. O drogah vem samo to, da se z njimi »ukvarja« precej študentov in nič več.«

MOJCA PELKO, 3. letnik pravne fakultete: »Na zabave veliko ne hodim in vam ne bi vedela povedati, kako vse skupaj to sploh izgleda. Pa da ne boste mogoče pomislili, da se samo učim. Morda so mi vseč kakšne druge vrste zabave. Veliko sem slišala tudi o tem, da se študentje drogirajo in kadijo razne vrste trave. To se mi vsekakor ne zdi v redu in takšno vrsto zabave seveda odločno obsojam. Žalostno pa je predvsem to, da celotna družba to nemo opazuje in ne stori ničesar.«

MATJAŽ JEZAK, absolvent akademije za glasbo: »V bloku, kjer živim jaz, je glede teh žurov kar živahno. Saj veste, kako je, če pridejo glasbeniki skupaj. Menim, da so spontani žuri celo boljši kot vnaprej organizirani, ki se včasih prav hitro izjalovijo. Na takšnih zabavah se v glavnem kaj popije, včasih pa tudi kaj zaigramo. O drogah ne bi vedel veliko povedati. O tem se seveda sliši marsikaj in zato ne bi vedel, v kakšni meri se študentje drogirajo. Za zdaj na naših zabavah tega ni.«

SNEŽANA LEVSTIK, absolventka živinorejske fakultete: »V Ljubljani je seveda žurov kar precej, kar je za tako veliko mesto tudi normalno. Sicer pa je v mestu zdaj najboj aktualno žurirati v Palmi. Ne živim v študentskem naselju in bi o teh žurih vedela bolj malo povedati. Finančno je seveda v mestu žurirati malce težje, vendar pa nekako gre. Zdi se mi, da se skoraj vsi drogirajo. Zato moraš takrat, kadar študiraš, čez dan abstinentirati in se potem drogirati zvečer na zabavi.«

ROBERT ČERIN, 3. letnik strojne fakultete: »Naše nadstropje ima zabave zelo pogosto, tako da je vzdušje pri nas kar v redu. Pijačo in jedačo si seveda izberemo in nabavimo sami. Na začetku študijskega leta, ko ni toliko problemov z učenjem, je seveda žurov kar precej. Ko nam »zagusti«, pa tudi 14 dni ni nobene zabave. Študentje se tudi precej drogirajo in menda so pred časom nekoga z iglo tudi zabolli. Na naših zabavah tega ni in na droge niti ne pomislimo.«

SIMONA ŠMIGOVČ, absolventka medicinske fakultete: »Za zdaj žurov še ni, ker se je šolsko leto komaj začelo. V glavnem pa hodim na »privatne« žure v študentsko naselje. Imamo jih v glavnem enkrat na teden in to predvsem zato, ker nas imajo sosedje že čez glavo. Ponavadi se malce pohecamo ter kaj popijemo, to pa je tudi vse. Veste kaj, na žurih se, kolikor jaz vem, kadi samo trava in nisem še slišala, da bi se kdo »napumpal« do konca. Vsekakor pa drogiranje obstaja in je vredno vsake obsodbe.«

BLANKA ORNIČ, absolventka pravne fakultete: »V študentskem naselju sem bila samo tri leta in moram reči, da je z vzdušji na žurih vedno slabše. Nobene prave atmosfere ni več, pa tudi predrago je postalo vse skupaj. Seveda še vedno najraje hodim na »privatne« žure, če le so. Malce ga popijemo, včasih tudi zoplešemo, seveda pa je vse odvisno od družbe. Direktne stika s kakšnimi »drogiranti« za zdaj nimam, tako da sem od tega velikega problema moderne civilizacije distancirana.«

ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA

Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, s kratico označena tudi kot ŠOU, je pravni in idejni naslednik bivše UK ZSMS. ŠOU še danes ohranja avantgardno držo, ki je bila v preteklosti poziciji precejšnji trn v peti. Sicer nismo več politično profilirani, temveč smo zgolj stanovska organizacija, kar pa ne pomeni, da smo imuni na dogajanja okoli nas - intelektualci so trn v peti vsaki nedemokratični oblasti. To pa pomeni, da je ŠOU med drugim tudi pokazatelj (ne)demokratičnosti države.

Študentska organizacija je v prvi vrsti zaprisežena braniteljica študentskih interesov in pravic. Ta časopis, klub K4, študentski servis, Zavod študentski domovi, agencija Erazem... so le del vzvodov, preko katerih izpolnjuje svoje poslanstvo.

Porok za kvalitetno in uspešno delo take organizacije, kot je ŠOU, je lahko le demokratično izvoljena vodstvena struktura. Organa Študentske organizacije sta študentski parlament, ki je izvoljen na splošnih, tajnih in demokratičnih volitvah, ter študentska vlada, ki jo imenuje parlament. To sta oblastno upravljalški in normodajalski oziroma (vlada) oblastno izvršilni organ, vsak s svojimi pooblastili. Določata politiko delovanja in kot vitalna organa organizacije skrbita za izvajanje pravic in dolžnosti ŠOU, kot jih določa študentska ustava.

VOLITVE

V ustavi je določeno, da se vsako leto izvoli nova posadka, ki bo krmarila študentsko organizacijo po valovih tekočega študijskega leta. Napočil je čas, ko se stara študentska oblast poslavlja od svojih stolčkov, pa tudi odgovornih nalog v prid mlajšim študentom. Si se morda že kdaj vprašal(a), če si sposoben(a) sodelovati v tako odgovornem procesu zastopanja študentskih interesov? Nobenih posebnih izkušenj ne potrebuješ. Zadošča srce, ki se je pripravljeno postaviti po robu vsakomur, ki si domišlja avtoritarno subordiniranost nad študentsko populacijo. Če pa to premoreš, je morda pred teboj priložnost, da postaneš poslanec, minister ali pa celo premier v ŠOU.

In kako postati...

POSLANEC

Študentski poslanec je predstavnik posamezne fakultete v študentskem parlamentu. Vsaka posamezna fakulteta oz. članica Univerze v Ljubljani je za potrebe naših, študentskih volitev ena volilna enota. Na vsaki volilni enoti izvolijo študentje odgovarjajoče število poslancev izmed kandidatov na kandidatni listi. Na kandidatno listo se lahko uvrstiš tako, da oddaš svojo kandidacijo. To pa pomeni, da moraš izpolniti za to v tej Tribuni posebej pripravljen obrazec in mu priložiti potrdilo o vpisu na visokošolsko ustanovo. Obrazec in potrdilo o vpisu lahko prineseš med 10. in 12. uro vsak delavnik na sedež ŠOU, t.j. Kersnikovo 4, soba 109, lahko pa nam ga tudi pošlješ.

Kandidacijo moramo prejeti najkasneje do 25. oktobra letos, saj bodo volitve že med 28. in 30. oktobrom.

MINISTER

Minister je vladni (študentski, jasno) človek, ki pokriva enega izmed obveznih ali neobveznih študentsko - vladnih resorjev. Vlada mora imeti vsaj sedem (obveznih) resorjev:

- proračun,
- mednarodna dejavnost,
- informiranje,
- izobraževanje,
- kultura,
- šport,
- sociala,

odprta pa je še možnost dodatnih resorjev, in sicer največ še sedem neobveznih oz. skupaj največ štirinajst.

Minister postaneš tako, da napišeš svojo kandidaturo, ki naj obsega:

- ime in priimek,
- datum rojstva,
- letnik in smer študija,
- naslov stalnega in začasnega bivališča (in telefon, če je mogoče),
- mesto, za katerega kandidiraš v vladi,
- okvirni program, s katerim kandidiraš,
- potrdilo o vpisu v tekoče študijsko leto,
- izjavo, s katero nedvoumno izjavljaš, da je to tvoja kandidatura in
- podpis.

Vendar je ta tvoja kandidatura le pogojna. Minister boš postal šele, ko bo uvrstil tvoje ime v svoj predlog za sestavo vlade že izvoljeni premier in te bo parlament (ad personam) izvolil.

Kandidaturo moraš dostaviti najkasneje do 18. oktobra (petek) na isti naslov kot poslanske kandidature.

PREMIER

Premier oziroma predsednik študentske vlade je človek, ki skrbi predvsem za delo vlade, za kar tudi odgovarja parlamentu. Z eno besedo -je najoperativnejši in najodgovornejši funkcionar ŠOU. Njegova pisna kandidatura pa mora obsegati:

- ime in priimek,
- datum rojstva,
- letnik in smer študija,
- naslov stalnega in začasnega bivališča (in telefon),
- predlagano poimensko sestavo vlade,
- program vlade kot celote in po posameznih resorjih,
- eventualno uvedbo novih resorjev,
- potrdilo o vpisu,
- nedvoumno izjavo, da je to njegova kandidatura in
- podpis kandidature zase in predlaganih ministrov.

Kandidature za mesto premierja morajo biti oddane najkasneje do 13. novembra na isti naslov kot pri poslancih in ministrih. ŠOU nudi kandidatom za premierja tehnično pomoč (fotokopije, računalnik, telefon). Med 11. in 15. novembrom bo organizirano javno soočenje kandidatov za mesto predsednika vlade pred študentskimi poslanci.

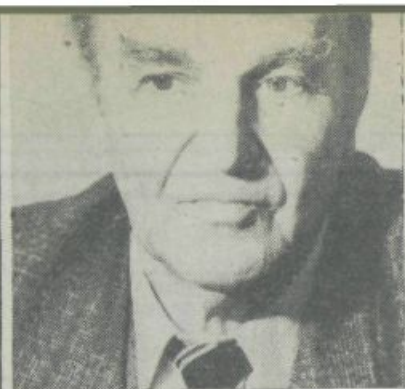
Odgovor na vprašanje o tem, kdo bodo ministri in predsednik vlad, pa bo dal parlament ŠOU na svoji seji, ki bo najkasneje 4. decembra letos.

Postanite torej ŠTUDENTSKA OBLAST!

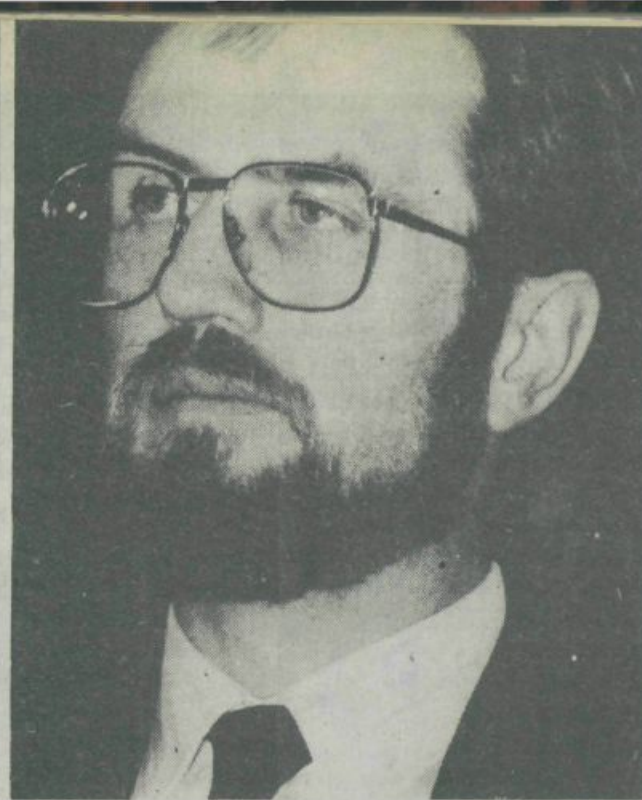
VOLILNA KOMISIJA
TAJNIK
Zoran Hajtnik

(Vse informacije lahko dobite vsak dan od 10. do 12. ure na telefonu 318-457.)

za Muslimana Alijo Zetbegovića pravijo, da je pred poskusom tentata hodil sam na ržnico. Sedaj si ne upa pasti niti čevapčičev, ne la bi jih pred tem poskusil njegov telesni tražar.

TRIBUNIN OTOLADOK

Dobri stari partijec Darko Marin se je vrnil na slovensko televizijo in z njim tudi dobri, stari časi televizije.

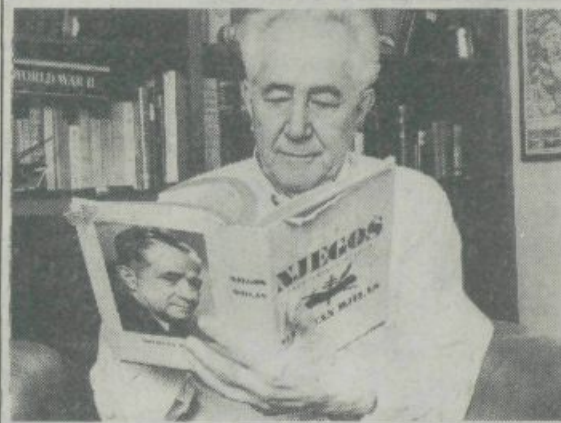
Bata Živojinović se že pripravlja na novo filmsko vlogo. Tokrat bo igral potlačenega, neobroženega in upornega Srba iz Knina.

Če bi obveljal Peterletov klas, potem bi imeli namesto bank silose in namesto par moko.

Ah, kje so tisti, ko se je točno vedelo, je kdo. Pa čeprav so bili samo eno.

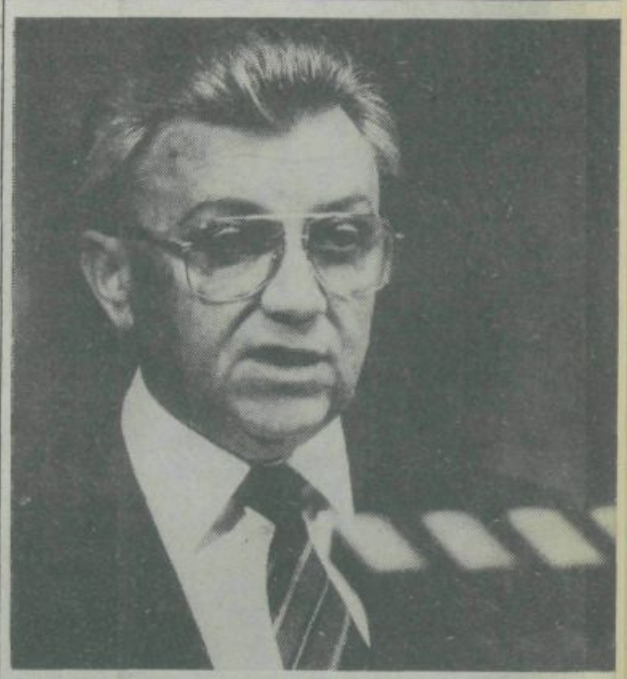
Širijo se govornice, da utemeljitelja hrvaško-srbske meje po Beogradu lovijo golobradi četniki. Nagrada je hrvaška lobanja.

Na kongresu SDZ so se potegovali za to, kdo je oče tega deteta. Meta Rupel baje o tem ne ve ničesar.

Martin Špegelj, bivši hrvaški obrambni minister, je prva žrtev vojne na Hrvaške. Bil je pač edini, ki si je upal vrhovniku reči »njet«.

Slišati je, da bodo švicarski zdravniki stavkali, ker slovensko zdravstvo še ni plačalo računa za operacijo gospe ministrice.

PRESS center

V Srbiji se je začelo novo odštevanje. »Jocker« je miroljubni kralj.

Štirje člani predsedstva SFRJ so v stalni navezi z voždom. Boro pa mu že bere misli.

UNIVERZA BREZ NOVEGA REKTORJA

Čeprav so podobo in ime Edvarda Kardelja z ljubljanske Univerze umaknili pred pol leta, je videti, da njegov duh še vedno straši.

Univerza tudi v tretjem poskusu ni dobila novega rektorja, saj dr. Veljko Rus - edini

kandidat - ni dobil potrebne podpore v svetu.

Že pred samim glasovanjem je dr. Rus predstavil kompromisno listo kandidatov za prorektorje, ki se je izoblikovala po gentelmenški potezi dr. Boštjana M. Zupančiča. Ta je namreč od kandidature odstopil kljub nasprotovanju dr. Rusa. Tako je kandidat za rektorja predlagal naslednje moštvo:

- dr. Joško Bodin (prorektor za izobraževalno dejavnost),

- dr. Janez Peršič (prorektor za študentske zadeve),

- dr. Jože Kušar (prorektor za finančno-gospodarske zadeve),

- dr. Boštjan Žekš (prorektor za raziskovalno dejavnost).

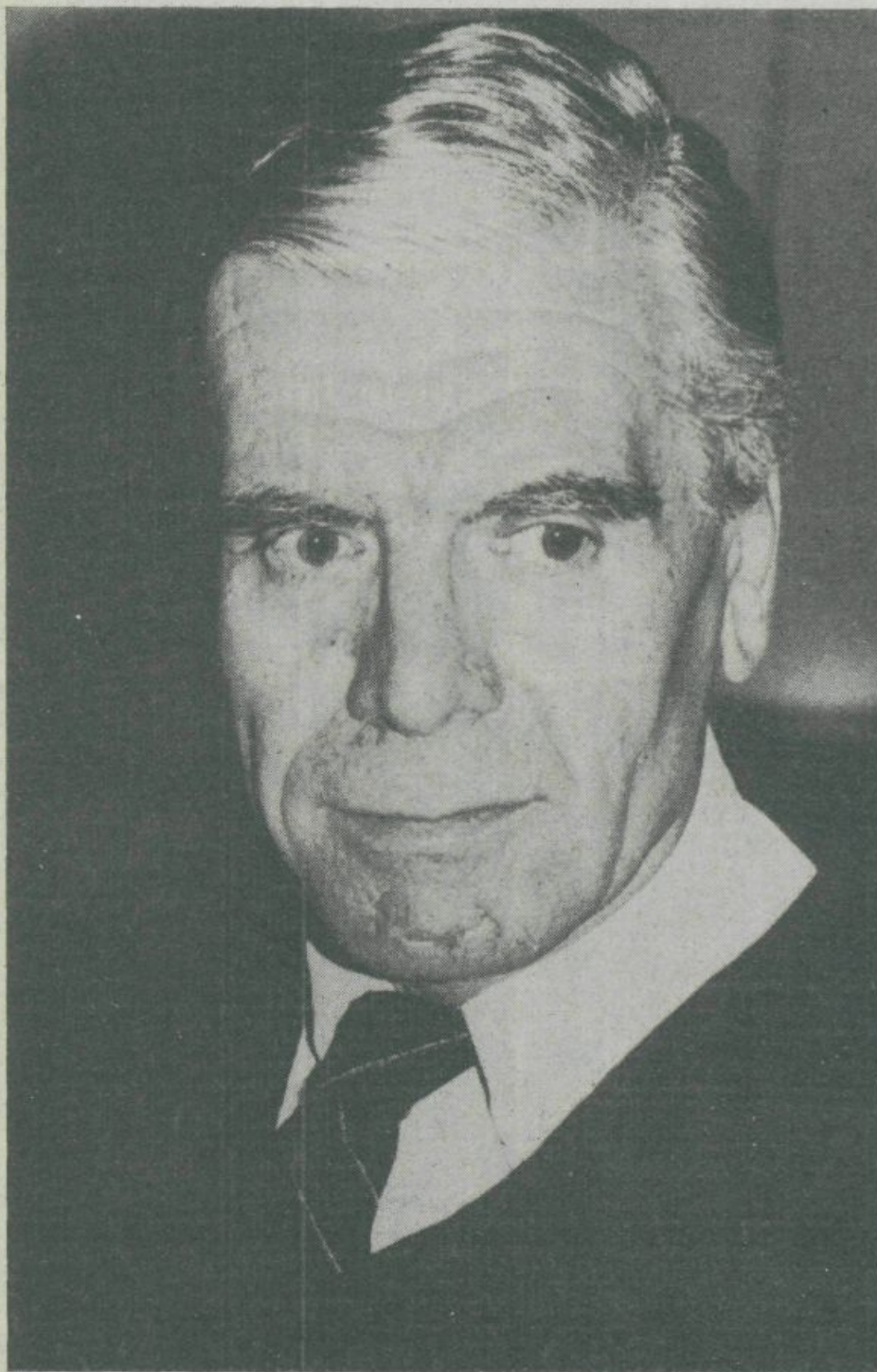
Študentska vlada se je s kandidatom za študentskega prorektorja strinjala, kar je bilo razvidno tudi iz prvih kontakov s študenti. Dr. Rus pa je ob tem izjavil, da je bila najnovejša izjava študentskega parlamenta zanj popolno presenečenje. V njej so parlamentarci zapisali, da nasprotujejo njegovi kandidaturi, ker vso pozornost namenja postdiplomskemu študiju, nima posluha za študentske zadeve, je v svojih pogledih preveč radikalen in celo revolucionaren. Razprava pred glasovanjem, v kateri so sodelovali predvsem študentski poslanci, je pokazala, da obstaja znotraj študentske delegacije močno nasprotovanje dr. Rusu. Predsednik US dr. Lazarini je pred glasovanjem delegate opozoril, da morajo pri glasovanju zastopati stališče baze in da na Univerzi ni profesorja, ki bi zanemarjal pomen dodiplomskega študija.

Glasovali so po delegacijah (študentov, uporabnikov in delavcev) in tajno. Rezultati pa so bili naslednji:

- delegacija uporabnikov (vseh trinajst za),
- delegacija delavcev (dvajset za, en proti),
- delegacija študentov (sedem za in sedem proti).

Ker dr. Rus ni dobil podpore v vseh treh delegacijah, ni bil izvoljen na mesto rektorja ljubljanske Univerze. US je po spoznanju, da je nastalo brezvladje, sprejel še dva sklepa: da se zdajšnjemu rektorju dr. Sketu podaljša mandat (v.d.) za tri mesece in da mora rektorat v tem obdobju izvesti ponovne volitve.

Na koncu se je dr. Rus zahvalil nesojenim prorektorjem za sodelovanje. Izjavil je, da študentom ne zameri, saj niso zapeljani, ampak so se odločali po svoji vesti. Opozoril pa je, da Slovenije ne bo pokopalo pomanjkanje demokracije, temveč pomanjkanje liberalne kulture.

ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI

Študentska vlada

POROČILO O DELU ŠTUDENTSKÉ VLADÉ ZA OBDOBJE OD 30.03. DO 30.09.91

V času od zadnjega zasedanja Študentskega parlamenta je bila Študentska vlada (ŠV) zaradi sprememb v pravnem in političnem statusu Republike Slovenije soočena z nepredvidenimi in nenačrtovanimi aktivnostmi, hkrati pa so nekatere, ki bi jih morali realizirati, ostale neuresničene. Takšne aktivnosti so zajemale zlasti področje mednarodnega sodelovanja, izobraževanja ter socialno-ekonomske problematike študentov.

Ob dogodkih po pravni osamosvojitvi Slovenije smo obveščali vse organizacije, s katerimi sodelujemo. Pri tem smo navezali stike tudi z novimi organizacijami. Že prej smo se zavedali, da moramo vzpostaviti neposredno sodelovanje slovenskih študentov v evropskih zvezah študentov. To nam je uspelo v ESIB-u, navezali smo tudi stike s Svetom Evrope in njegovim Mladinskim centrom, trenutno pa smo v dogovorih za jačanje tega sodelovanja. Še važnejše je polnopravno članstvo v Študentskem svetu Mladinskega sveta pri Evropski skupnosti. Gostili smo predstavnike švedskih in angleških študentov ter jih v pogovorih z najvišjimi predstavniki Republike Slovenije informirali o dogodkih pri nas.

Ob samih izrednih razmerah smo v sodelovanju z vodstvom Študentskega centra poskrbeli za študente, ki so bili še v naselju ter jim omogočili finančna sredstva v obliki posojil za vrnitev domov.

Ob neredu in sedaj lahko rečem že pravi anarhiji na Univerzi smo poskušali doseči čim več olajšav za študente, ki jim je bilo junija onemogočeno opravljanje izpitov. Nekatero fakultete so naše zahteve in priporočila upoštevale, na drugih pa so že pozabili, da je bila v Sloveniji vojna. Zato nadaljujejo s selekcijskimi metodami in so prav zadovoljni, ker je osip večji kot prejšnja leta.

Na področju Zakona o Univerzi ni nikakršnega napredka. Glede volitev rektorja Univerze je Študentska vlada po pogovoru z Veljkom Rusom konec septembra ocenila, da ni posebnih zadržkov

za nasprotovanje njegovi kandidaturi. S strokovno službo smo pripravili teze Zakona o študentskih organizacijah in jih predložili v nadaljnji postopek. S tem bi končno uredili pravni položaj naše organizacije.

Ob začetku študijskega leta smo izdali Študentski koledarček in v sodelovanju s Študentskim centrom ter Radiom Študent pripravili akademski žur v Rožni dolini.

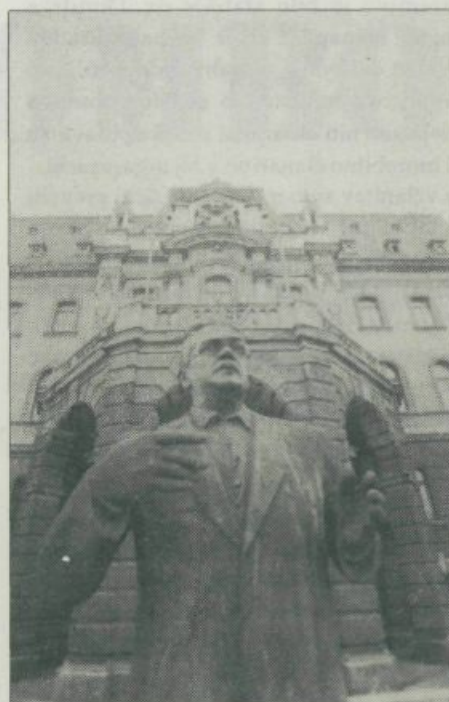
V poletju je bila delno končana adaptacija kluba K4 in sprejet njegov program. Strokovna služba resorja za kulturo pa je tudi že pripravila dokumentacijo aktivnosti ter jo posredovala Ministrstvu za kulturo za vključitev v proračun za 1992.

Resor za šport je skupaj z resorjem za kulturo reorganiziral interesne aktivnosti v Rožni dolini ter zbral univerzitetno odbojkaško ekipo. Z učitelji telesne vzgoje pa pripravljajo celovit pogled na športno dejavnost na Univerzi.

Pripravljamo vse za volitve poslancev in kandidature za člane Študentske vlade. Natisnjena je brošura in volilna komisija deluje s polnim zagonom.

Ljubljana, 2.10.1991

Za predsednika ŠV
Matjaž Tavčar,
minister v ŠV

PRVI KONGRES EVROPSKIH DIJAŠKIH ORGANIZACIJ

Od 22. do 29. septembra smo se predstavniki Zveze dijakov Slovenije udeležili 1. evropskega dijaškega kongresa, ki se je zgodil v Salzburgu. Poleg vsakdanjih ogledov tega prečudovitega mesta ter nacejanja s Coca-colo so prireditelji poskrbeli tudi za zanimiv program, začinjen s kvalitetnimi dialogi.

Vsaka država je predstavila svoj šolski sistem in razložila organiziranost mladine v posameznih državah. Tako smo že takoj na začetku ugotovili skupne probleme, ki se tičejo dijakov vse Evrope in se dogovorili o skupnem reševanju le-teh. Ustanovili smo Evropsko dijaško zvezo EPU (European pupils union) in sprejeli njen program ter osnovna načela delovanja.

EPU je neodvisna dijaška organizacija in deluje na demokratičnih načelih. Cilj organizacije je ustvariti učne pogoje po svetovnih standardih vsem evropskim dijakom.

Slovensko podružnico kot trenutno edino dijaško organizacijo pri nas predstavlja ZDS, imamo pa tudi svoje predstavnike v Predsedstvu (podpredsednico EPU) ter tri predstavnike v najvišjem organu, svetu EPU.

EPU sestavljajo: Avstrija, Švedska, Ciper, Grčija in Slovenija. Opazovalki sta Madžarska in Italija, ki ju zaradi slabega dogovora znotraj njunih držav zaenkrat še nismo sprejeli kot polnopravne članice. Že ta mesec pa pričakujemo tudi vstop nemške dijaške organizacije, morda celo španske.

V času kongresa smo Avstrijcem razlagali in jih navduševali za slovensko samostojnost. Naše delovanje je bilo očitno dovolj učinkovito, saj so takoj organizirali podpisovanje peticije za priznanje slovenske samostojnosti ter sprejeli dokument, ki ga bo UHS predložila avstrijski vladi. Pričakujemo tudi sprejem vodstva ZDS pri poslancih avstrijskega parlamenta.

Srečanje se je zaključilo z obiskom pri županu mesta Salzburga, kjer smo s polnimi trebuh in nasmejanimi obrazi zapustili grad Mirabell in s tem tudi Salzburg.

Alenka Kunaver

RAZVOJ IN POLOŽAJ MEDNARODNE DEJAVNOSTI ŠOU

Dejstvo je, da je mednarodni resor ŠOU zelo malo pisal o svoji dejavnosti, sedaj pa je skrajni trenutek, da podam malo bolj zaokroženo sliko te dejavnosti.

Ko sva s Stanetom Raščanom začela opravljati to dolžnost na začetku mandata, sva spoznala, da so aktivnosti pred nama potekale nekoordinirano in z eno svetlo izjemo ni bilo nikogar, ki bi nama pomagal naprej. Danes lahko trdim, da je najin resor eden najmočnejših in najpomembnejših v dejavnosti študentske vlade.

Mednarodna aktivnost sestoji iz naslednjih segmentov:

1. *kontakti s slovenskimi študenti po svetu.* V predelih Italije (Trst, Videm) obstaja manjše število študentov slovenskega izvora, ki pa se ne povezujejo med seboj v društva na osnovi nacionalnosti, tako da imamo stik samo z zainteresiranimi posamezniki.

Drugače je v Avstriji, kjer imajo študentje svoja društva v Celovcu, Gradcu in Dunaju. V preteklosti so bila precej politično orientirana, prav tako se tudi med študenti čuti razcepljenost med obema osnovnim koroškima organizacijama, vendar pa v zadnjem času njihovo delovanje vedno bolj depolitizira, predvsem zaradi izgube članstva na ta račun.

Z vsemi smo v rednem stiku, obveščamo se o pomembnejših dogajanjih, hkrati pa poskušamo pomagati in svetovati študentom, ki jih zanima študij v Ljubljani, pogosto tudi preko neformalnih kanalov in povezav z univerzo in drugimi inštitucijami.

Sedaj odpiramo tudi drugo poglavje, namreč stike s študenti z drugih celin, ki dejansko ne poznajo razmer in mehanizmov v Vojvodini Kranjski ali pa so nezaupljivi do inštitucij, ki se ukvarjajo s to problematiko. Za njih bomo poskušali biti naslov, na katerega se lahko obrnejo, ne da bi morali tavati od enega urada do drugega.

Resnici na ljubo je potrebno omeniti, da univerza ne pozna kakšnih posebnih olajšav in štipendij za zdomce, tako da pogosto tudi mi ne moremo narediti kaj dosti za te študente.

2. *delovanje v skupnosti Alpe-Jadran.* Skup-

nost Alpe-Jadran ima tako kot večina drugih regionalnih organizacij tudi na študentski ravni skupnost, sodelovanje pa se kaže v obliki seminarjev na različne teme, v obliki srečanj, kot je bil "Jobbing" jeseni 1990 in kot bo novi Jobbing konec novembra v Trstu, namreč neke vrste sejem, kjer večja podjetja ponujajo štipendije za dodiplomske in podiplomske študente, predstavljajo različne programe za študentske izmenjave v Evropi, opravljajo intervjuje s posamezniki itd.

3. *delovanje v ESIB-u (European Student Information Bureau).* Prvi večji uspeh naše Študentske organizacije je bila včlanitev slovenskih študentov v Evropski študentski informacijski biro marca letos, katerega članice so lahko samo nacionalne zveze študentov. Težava pri nas je bila ta, da nismo bili nacionalna organizacija v smislu vse-Jugoslovanske organizacije, še težje pa so okoliščine, da je veliko evropskih nacionalnih organizacij neke vrste odskočna deska za kasnejše politično delovanje in njihovi predstavniki večinoma sledijo politiki svojih vlad (npr. Velika Britanija, Švedska, Finska), zgodi pa se tudi, da le te preizkušajo svojo politiko tudi na študentski ravni (Velika Britanija). Če določena poteza ne uspe, to pomeni potrebo po spremembi smeri svoje politike. Tudi stališče Evropske skupnosti igra tu veliko vlogo, vsi pa vemo, kakšno je le-to bilo marca 1991.

Zanimivo je bilo stališče dr. Dimitrija Rupla, ki nam je sicer na našo uradno prošnjo dal polno moralno podporo, zato pa njegovo ministrstvo ni bilo sposobno prispevati niti dinarja za stroške potovanja ali morebitno članarino v tej organizaciji. Za včlanitev smo morali temeljito preučiti njihov statut, razposlali smo več sto pisem na vse članice, kjer smo jih informirali o položaju v Sloveniji, razmerah v študentski organizaciji, pošiljali smo jim celo propagandno gradivo z Gospodarske zbornice Slovenije. Naslednji korak so bili telefonski klici tistim posameznikom, ki smo jih vsaj približno poznali, na sestanek marca pa smo poslali vse ljudi (štiri), ki smo se s to problematiko ukvarjali. Tam smo poskušali vsak profil posameznega predstavnika drugih študentskih zvez opredeliti, nato pa smo se ob različnih priložnostih z njimi pogovarjali, tako da smo jim že zanesljivo presedali.

Na koncu so nas sprejeli kot pridružene člane, kljub temu, da niso imeli prav tehtnih argumentov (njihov statut jasno določa in opredeljuje sprejem v članstvo, pridruženo članstvo itd.), ravno to pa kaže tudi na težavnost našega sprejema in dobre priprave z naše strani.

Status sam ni tako pomemben, saj tudi na ta način lahko uveljavljamo vse naše želje in potrebe znotraj te organizacije.

Da pa ne kaže počivati na lovorikah, kažejo nedavna prizadevanja švedske nacionalne organizacije, da bi uveljavila spremembe v statutu, ki bi izključile slovenske študente. Na to smo spet odreažirali na znani način, namreč da smo kontaktirali z ostalimi Skandinavci, ki jih ravno te dni skušamo prepričati, da bi sporni amandma umaknili, hkrati pa se skušamo tesno povezati z Britanci, ki imajo prav tako velik vpliv na delovanje ESIB-a. Brez dvoma nam je z dokončno osamosvojitvijo Slovenije in vojno na Hrvaškem to precej olajšano.

Kako je z ostalimi tovrstnimi organizacijami pri nas, ne vem. Le slovensko profesorsko združenje so sprejeli v podobno organizacijo kakšne pol leta za nami...

4. *spremljanje dogajanja v IUS (International Union of Students).* To je prav tako krovna organizacija, organizacija organizacij, razpostrta po celem svetu, z megalomanskim obsegom, (posredno članstvo okoli 22 milijonov!), zelo eksotičnim članstvom, sedežem v Pragi, ki se sedaj že sama financira s svojimi dejavnostmi. V preteklosti je bila nekakšen glasnik Vzhodnega bloka, Varšavskega sporazuma, ducata uporniških afriških držav, Azije, Južne Amerike, Severne Afrike, Indije, skratka okoli 145 nacionalnih organizacij! Med njimi pa skoraj ni nobene ali pa ni nobene predstavnice zahodne poloble (celo YU je izstopila nekje v osemdesetih!). To je politično orientirana organizacija, v kateri potekajo različne solidarnostne akcije, vendar pa sedaj potekajo v njej reforme, ki naj bi jo spravile izven političnega vpliva, čeprav ima še vedno namen delovati politično. Trenutno jih Čehi in Slovaki mečejo iz Češkoslovaške.

Organizacija je bolj znana po dejstvu, da je uvedla mednarodne študentske izkaznice in izkaznice za "youth hostels". Le-te bomo lahko bistveno ceneje kot preko turistične agencije Yugotours prodajali sami, ko

bomo ustanovili študentsko turistično agencijo, ki bo v lasti ŠOU.

Slovenska organizacija je nekako opazovalka, čeprav niti to uradno ne, vendar še vedno dobiva vse informacije, vabila, obveščeni smo o raznih poletnih taborih (kar potem posredujemo naprej) itd.

Ko bomo videli njeno dokončno usmeritev, se bomo morda priključili tudi njim.

5. delovanje v študentski sekciji Slovenskega Svetovnega Kongresa, pri čemer bi rad omenil, da ta del SSK nima negativnega prizvoka! Tukaj gre za projekt, ki ga je sprožil Stanko, poteka pa izključno v skladu s prvo točko.

6. delovanje in povezovanje na ozemlju Jugoslavije. Tu so tekla najprej prizadevanja za ustanovitev Saveza studenata Jugoslavije (še 1990), na dveh sestankih v Beligradu, ki pa smo jo zapustili skupaj s Hrvati, potem ko so Srbi na vsak način hoteli uveljaviti princip "en človek en glas" na ravni univerz. Šlo je tudi za nasledstvo določenega dela premoženja zvezne ZSMJ, ki se je po tem verjetno prelil v zvezni

budget ali pa so ga pokradli. No, Zvezo so vseeno ustanovili in jo celo financirali na zvezni ravni, zaradi česar smo tudi postavili v slovenski parlament delegatsko vprašanje, v čigavem imenu nastopa ta organizacija in s čigavim denarjem. Če je odgovor kdaj prišel, zanj vsekakor nismo nikoli izvedeli. Zveza seveda ne deluje, razen ko se je "potrebno" udeležiti kakšnih srečanj v tujini, pa še tam se zaenkrat še nismo srečali. Aktivni so se tudi pokazali pri organizaciji prehrane za vojake JLA, ki so se bojevali v Sloveniji.

Kljub temu smo pripravili osnutek ohlapnega statuta, ki bi bivše in sedanje jugoslovanske republike povezoval v enakopravno zvezo "YUSIB" tipa ESIB, vendar sedaj ni pravi čas za tako povezovanje, ker ga iz razumljivih razlogov bojkotirajo tako Hrvati, kot iz manj razumljivih razlogov srbski študentje. Avgusta so črnogorski študentje (iz Titograda) organizirali Študentsko ligo za mir, ki smo se ji pridružili tudi mi. Srbski študentje so povedali, nikakor ne v šali, da

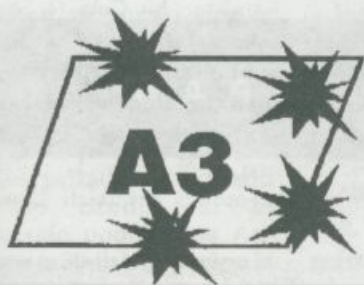
ni, važno če v boju padejo tudi sami, samo če s seboj potegnejo čimveč Hrvatov, medtem ko hrvaških predstavnikov ni bilo. Liga je seveda razpadla. Naša delegacija pa je posnela določene pogovore in izjave, razdelila osnutek statuta za bodočnost in se odpravila domov. To se je zgodilo na drugem sestanku igre za mir v Skopju ob otvoritvi skopskega študentskega radia. Splošen vtis ni bil napačen, predvsem pa bomo vedno na določen način psihično in kulturno povezani z ostalimi narodi Jugoslavije, da ne govorim o zgodovinski preteklosti, tako da bi bilo več kot nesmiselno za odrekati se nadaljnjemu sodelovanju z jugoslovanskimi študenti.

7. samostojno sodelovanje v IMUN (International Model United Nations) - svetovna organizacija mladih v OZN. Ta akcija spet predstavlja samostojen prodor ŠOU v Ljubljani v svetovni prostor. Kot edini predstavnik iz jugoslovanskega ozemlja se je predstavnik ŠOU-a udeležil generalne skupščine mladih v New Yorku.

Corazd Jančar

SRADIO*
STUDENT
DOUBLE MONO LOONEY FM RADIO

BOMBOLA

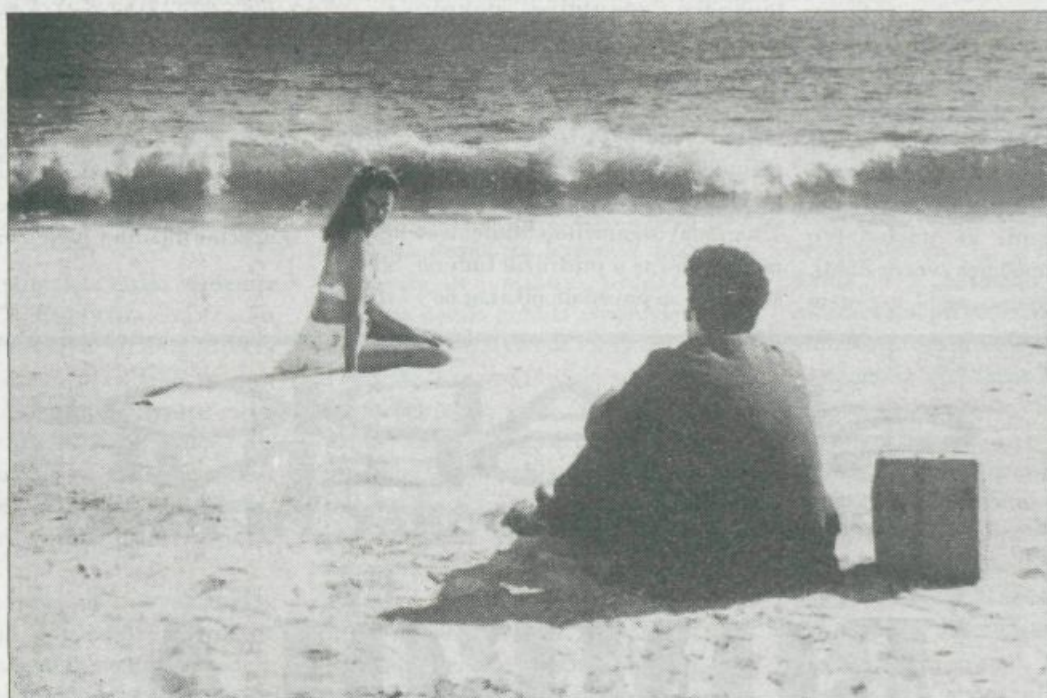

**Igra, ki osvaja
vsak torek
ob enajstih**

L J U B L J A N S K I K I N E M A T O G R A F I

predstavljajo

črno komedijo
bratov Ethana in Joela Coena

BARTON FINK

*Prvi film v zgodovini, ki je prejel tri glavne nagrade na festivalu v Cannesu:
Zlato palmo za najboljši film, režijo in moško glavno vlogo.*

NA SPORED U V K I N U K O M P A S

Johnstonov **ROCKETEER** se odvija v Los Angelesu leta 1983. Akrobatski pilot Cliff Secord preizkuša novo letalo, pri tem pa ga z neba skladi krogla, izstreljena med lovom agentov FBI na gangsterje, ki so ukradli skrivnostni zavoj. Secord zasilno pristane, nato pa s svojim mehanikom in učiteljem Seevyjem najdeta zavoj in odkrijeta, da se v njem nahaja nenavadna raketna priprava: kdor si jo oprta na hrbet, lahko z njeno pomočjo leti po zraku. Secord se s Peevyjevo pomočjo nauči uporabljati raketo in že med svojim prvim nastopom v javnosti - na veliko navdušenje gledalcev - reši pilota, ki zaide v težave med zabaviščno letalsko predstavo in dobi naziv Rocketeer. Izumitelj te rakete ni nihče drug kot Howard Hughes, gangsterji pa so mu raketo ukradli po naročilu mečevalskega filmskega zvezdnika Nevilla Sinclaira, ki na skrivaj sodeluje z nacisti. Gangsterji pod vodstvom Eddieja Valentina si še naprej prizadevajo izpolniti svojo nalogo, saj jim je Sinclair obljubil bogato plačilo, vendar pa zvezdnik medtem tudi sam ne ostane križem rok: ko izve, da je Rocketeer v resnici fant privlačne Jenny Blake, Sinclairove soigralke v filmu *The Laughing bandit*, jo zlikovec ugrabi, da bi na ta način prišel do dragocenega prototipa. Rocketeer se tako znajde pred težavno nalogo: rešiti mora svoje dekle in preprečiti, da bi izum prišel v roke nacistov...

ROCKETEER je ekranizacije istoimenskega stripa Davea Stevensa, ki je začel izhajati l. 1981; avtorjev namen je bil reproducirati stripovski slog iz 30-ih let, ko je vladala »zlata doba« te umetnosti. Pri prenosu stripovske vizije na filmsko platno sta si režiser Johnston in scenograf Jim Bissell prizadevala ustvariti takšno ozadje, ki bi ustrezalo podobi Los Angelesa iz 30-ih let, kakršno bi

ROCKETEER

ZDA, 1991. Walt Disney Pictures/Silver Screen Partners IV.

Režija: Joe Johnston.

Scenarij: Danny Bilson, Paul De Meo.

Fotografija: Hiro Narita.

Glasba: James Horner.

Glavne vloge: Bill Campbell, Jennifer Connelly, Alan Arkin, Timothy Dalton, Paul Sorvino, Terry O'Quinn, Ed Lauter, Tiny Ron.

Joe Johnston, strokovnjak za vizualne učinke pri *Industrial Light and Magic*, je med drugim sodeloval pri scenografiji za filma **JEDIJEVA VRNITEV** (*The Return of the Jedi*, 1983, r. Richard Marquand) ter **INDIANA JONES IN TEMPELJ SMRTI** (*Indiana Jones and the Temple of Doom*, 1984, r. Steven Spielberg). Kot režiser je debitiral z dinamično in duhovito znanstveno-fantastično komedijo **LJUBICA, OTROCI SO SE SKRČILI** (*Honey, I Shrank the Kids*, 1989), s katero je čez noč zaslovel: njegov nizkoproračunski film (posnet pri Waltu Disneyu) je namreč z 72.007.000 USD izkupička za najemnino v ZDA in Kanadi postal prava »blockbuster« uspešnica (pri Disneyu so junija letos že začeli snemati »sequel«, *Honey, I Blew Up the Baby*, režiser je Randal Kleiser, izvršni koproducent pa je »horror-outer« Stuart Gordon, eden od avtorjev zgodbe za 1. del, sprva tudi predviden za režiserja, potem pa je posel - zelo uspešno - prevzel Johnston).

videli v stripih iz tistega časa, namesto da bi poskušala prikazati avtentično sliko takratnega okolja; če je imela scenografija pomembno vlogo že pri Johnstonovemu prejšnjemu filmu, kar je pripisati tudi režiserjevim preteklim poklicnim izkušnjam na tem področju, pa je njen pomen pri **ROCKETEERJU** tako še večji. Da ne gre zgolj za naslanjanje na strip, priča cela vrsta prav zabavnih referenc in »citatov«, tako iz filmov kot iz resničnega življenja: sem spada nastop že skoraj mitološkega lika Howarda Hughesa; vloga gangsterja Eddieja Valentina (igra ga Paul Sorvino/Paul Cicero iz **DOBRIH FANTOV/Goodfellas**, 1990/Martina Scorseseja); maska Tiny Rona za vlogo Lotharja (avtor maske je sloviti Rock Baker), katerega videz je kopija Ronda Hattona, »edinega horror zvezdnika, ki je nastopal brez make-upa« (Hatton je svojo arkomegalijo vnovčil v več B-grozljivkah, med njimi sta bila *The Brute Man* in *House of Horrors* - oba iz l. 1946); prikazani »nacistični« film o nemških raketnih eksperimentih in njihovih osvajalskih načrtih, ki s svojo animacijo ironično spominja na slog ameriške propagandne serije *Why We Fight*; vrhunec pa predstavlja vloga Nevilla Sinclaira, ki ga je izvrstno upodobil Timothy Dalton, nanaša pa se seveda na Errola Flynnna, za katerega se ve, da je gojil simpatije do nacizma. Sinclairova *The Laughing Bandit* pa ni nič drugega kot Flynnov *The Adventures of Robin Hood*. Rečemo lahko, da jim je pri Disneyu z **ROCKETEERJEM** (pod streho iste »hiše« so na podobno temo že l. 1961 posneli komedijo *The Absent Minded Professor*, r. Robert Stevenson s »sequelom« *Son of Flubber*, 1963, r. R. Stevenson) uspelo ustvariti še en atraktiven in gledljiv film, ki priča, kako plodni rezultati lahko nastanejo z medsebojnim kombiniranjem takšnih medijev, kakršna sta strip in film.

Igor Kernel

**PROGRAM
LJUBLJANSKIH
KINEMATOGRAFOV
V KINOTEČNI
DVORANI**

od 8. do 31. 10. 1991

18. - 23. 10.

**KO JE HARRY SREČAL
SALLY (WHEN HARRY
MET SALLY), ZDA,
1989. Režija: Rob Reiner.
Igrajo: Meg Ryan, Billy
Crystal.**

24. 10.

**Večer Milke in Metoda
Badjure.**

25. 10.

**OSTANI Z MENOJ
(STAND BY ME), ZDA,
1986. Režija: Rob Reiner.
Igrajo: Wil Wheaton, River
Phoenix, Corey Feldman.**

26. - 31.10.

**HIŠA IGER (HOUSE OF
GAMES), ZDA, 1987.
Režija: David Mamet.
Igrajo: Lindsay Crouse,
Joe Montegna.**

*Prosimo občinstvo, da
ne zamuja predstav.*

Biseri za ogrlico

NOSTALGIJA, HOMMAGE

Prvič: petdeseta. **Ostani z mano** (Stand By Me, Rob Reiner 1986) je nostalgичen pogled pisatelja iz osemdesetih na svoje otroštvo v petdesetih, rock'n'roll in konflikte s tolpo delikventnih najstnikov. V majhnem mestecu v ameriški zvezni državi Maine, kot se za Stephena Kinga, avtorja novele, po kateri je bil napisan scenarij, spodobi. Petdeseta - tudi čas Kingovega otroštva - so v njegovih delih privilegirani časi. To kingovsko obsesijo je Rob Reiner uspešno prenesel v film.

Drugič: šestdeseta. V novi dvorani Ljubljanskih kinematografov, v Almodovarjevi komediji **Ženske na robu živčnega zloma**. Tu gre za hommage hollywoodski komediji šestdesetih (ste gledali **Zajtrk pri Tiffanyju?**), kar se ne vidi samo iz fotografije in dekorja, ki dajeta vtis poštnih razglednic iz tistega časa, temveč tudi (in predvsem) iz garderobe - mini krila, seveda.

Tretjič: osemdeseta (prvič). Melanie Griffith v filmu **Nekaj divjega** (Some-

thing Wild, Jonathan Demme 1986) iz tistih časov, ko se je še pojavljala v dobrih vlogah (poleg te vsaj še vloga porno igralka v **Body Double** Briana DePalme). Njene zadnje vloge (npr. v filmu **Delovno dekle** ali njeno drugo sodelovanje z DePalmo, **Kres ničevosti**) vse bolj kažejo na to, da nam ne preostane drugega kot nostalgično gledanje njenih zgodnjih filmov.

Četrtrič: osemdeseta (drugič). Meg Ryan blesti v vsaki vlogi. Tokrat v Kinoteki skupaj z Billyjem Crystalom v Reinerjevem **Ko je Harry srečal Sally** (When Harry Met Sally, 1989), ki se ga bo verjetno čez trideset let gledalo nekako tako, kot danes gledamo stare hollywoodske melodrame. Mimogrede, Meg Ryan je igrala tudi v **D. O. A.**, remakeu starega B filma noir iz petdesetih. Hommage?

Zadnjič: Barton Fink. Ne pustite se zapeljati trendy sranjem iz preteklosti (**Robin Hood**) ali prihodnosti (**Terminator 2**). Oglejte si film za večnost.

U.P.

1. Lindsay Crouse v Hiši iger Davida Mameta, prav tako na sporedu v dvorani Kinoteke.

2. Melanie Griffith, ko je še igrala v dobrih filmih.

PERSPEKTIVE REPRODUK- TIVNE KINEMATO- GRAFIJE IN FILMSKE DISTRIBUCIJE V SLOVENIJI (2. del)

Posebnosti majhnega tržišča: Film HANA IN NJENI SESTRICI je leta 1987 v Ljubljani z 22.877 gledalci prehitel tudi nekatere potencialne uspešnice.

Filmi, predvajani v slovenskih kinodvoranah, so imeli v letu 1990 skupaj približno 1.500.000 gledalcev, od tega jih je bilo v Ljubljani 1.090.232. Že zadnjič smo ugotovili, da je sedaj Ljubljana tisto mesto v bivši Jugoslaviji, kjer imajo posamezni filmi največ gledalcev, oziroma zgodilo se je celo to, da takšne filme, kakršen je npr. **ROBIN HOOD**, **PRINC TATOV**, lahko vidimo samo v Sloveniji, v ostalih ex-jugorepublikah pa ne. Po teh rezultatih sodeč se Sloveniji ne bi bilo treba obremenjevati s kompleksi majhnosti, zavedati pa se je treba, da imajo navedeni podatki - pač glede na sedanje balkanske razmere - le relativno vrednost.

Majhna, zaključena kinematografska tržišča, kakršno je slovensko, imajo tudi svoje simpatične značilnosti. Mednje spada npr. njihova »preglednost«, ki omogoča dokaj natančno ovrednotenje tržnega potenciala za vsak posamezen film; distributerji lahko torej določajo realne cene za nakup filmov, jim namenijo optimalno število kopij in lažje odmerijo denar za ustrezno propagando. Drugo takšno značilnost predstavlja svojska relativnost pojma »uspešnica«, kadar imamo opravka z našim (ali kakim podobnim) tržiščem: ker smo majhni, »veliki« filmi tukaj ne morejo dosegati resnično »epohalnih« izkupučkov, po drugi strani pa lahko t. im. »majhni« filmi z ustrezno propagando in primerno umestitvijo v program dosegajo prav presenetljivo dobre rezultate. Če upoštevamo še visoko ceno za vstopnice v naših kinematografih, ki trenutno znaša približno 2 USD (vsaj v Ljubljani), potem pri 1.500.000 gledalcih v l. 1990 to pomeni med 2.000.000 in 3.000.000 USD kumulativnega B.O. izkupička, kar prav gotovo ne predstavlja ravno zanemarljive »pogače«.

Podatki o številu obiskovalcev naših kinodvoran in izkupičku za predvajane filme morda res kažejo na možnosti za samostojnost na področju reproduktivne kinematografije, glede trenutne stopnje njene organiziranosti in pripravljnosti za »vstop v Evropo« pa bi težko rekli, da sta takšni, kot bi morali biti. Opravka imamo z neustrezno programsko strukturiranostjo (hočemo »v Evropo«, vendar vrtimo tako rekoč izključno ameriške filme, evropske države pa uvažajo stroge kvote v zvezi z deležem ameriških filmov v skupni ponudbi), z monopoli (v vseh večjih slovenskih mestih obstaja po eno kinopodjetje, ki je monopolist v svojem kraju), z neizkoriščenostjo potenciala filmske distribucije (če Ljubljana zbere več kot 70 % vseh gledalcev v Sloveniji, potem to - upoštevaje velikost drugih slovenskih krajev - ne more biti normalno), z dotrajanimi in zastarelimi dvoranami (le v redkih slovenskih dvoranah je mogoče predvajati filme na primerni kulturni ravni. LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI imajo sicer najsoodobnejše dvorane v Sloveniji, vendar pa niti v našem glavnem mestu še ni multi-

pleksov, ki predstavljajo edino alternativo za bodočnost reproduktivne kinematografije v svetu), z odsotnostjo obveznih »normativov in standardov« (to velja še posebej za področje distribucije, kjer lahko nelojalna konkurenca s svojim cenanim blagom in podpovprečnimi storitvami uniči kvalitente distributerje), nezaščitenostjo majhnih kinematografov (v njihovo korist bi morala s svojimi subvencijami intervenirati država) in nedodelano zakonodajo (odsotnost zaščite pred video piratstvom in nenadzorovanim vdorom tujega kapitala), da ne omenjamo dejstva, da nimamo ne svoje kinoteke ne filmskega inštituta. Že samo teh nekaj naštetih slabosti bi lahko pomenilo zadostno podlago za prav črne scenarije o dejanskih perspektivah naše reproduktivne kinematografije in filmske distribucije. Tuji partnerji, ki bodo svoje filme posredovali Sloveniji in bodo vlagali svoj denar v našo kinematografijo, se bodo pri tem opirali na lastne kriterije, pri čemer velikost naše države ne bo najpomembnejši med njimi: Švica, ki je v tem pogledu primerljiva z nami, je kljub svoji sorazmerni majhnosti tako urejena, da je vseeno zelo zanimivo področje tako za ameriške »majorje« kot najrazličnejše »neodvisne« družbe. Naša podjetja, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, svoje težave sicer skušajo reševati sama, vendar pa soočanje z večjim delom teh problemov presega njihove moči oziroma kompetence. Samo upamo lahko, da ministrstvo za kulturo (kot edino pristojno za reševanje globalnih problemov slovenske kinematografije) tudi tokrat - kot že tolikokrat doslej - ne bo pustilo na cedilu tistih, ki so v svojih prizadevanjih ostali prepuščeni sami sebi in svoji iznajdljivosti.

Igor Kernel

SPORED PO MERI

GLEDALCEV

Kljub velikim finančnim težavam so v ljubljanskih gledališčih pripravili raznovrstni spored, ki bo zadovoljil ljubitelje vseh vrst - od klasike do komedije.

Z jesenjo se pričena tudi gledališka sezona. Letošnja bo bržkone nekoliko drugačna kot dosedanje in to iz dveh razlogov. Prvi je seveda finančne narave, saj se vsa slovenska gledališča že pred začetkom ubadajo s hudimi finančnimi stiskami. Podpora ZKOS je iz leta v leto manjša, kulturno ministrstvo pa se na večino prošelj za pomoč ni zmenilo in le nemožno zmajuje z glavo. Sedanje finance v gledališčih zadostujejo le do konca decembra, kaj bo potem, za zdaj ne ve nihče. Drugo težavo pa povzročajo nestabilne razmere v Jugoslaviji, ki so skoraj povsem onemogočile kakršnokoli sodelovanje med gledališči, nastopanje na skupnih tekmovanjih (lep primer je beograjski BITEF), pa tudi gostovanja gledališč iz drugih delov države v Sloveniji, kar bo še posebej občutil Cankarjev dom ob pomanjkanju gostov iz tujine. Kljub vsem tem težavam pa so v vseh slovenskih gledališčih trdno odločeni, da bodo svojim gledalcem ponudili čim več gledaliških užitkov in jim omogočili vsaj kratek pobeg v nek lepši - gledališki - svet. Poglejmo, kaj so v novi sezoni pripravili v ljubljanskih »hramih umetnosti«:

DRAMA - Celotni ansambel drame se je pod vodstvom novega umetniškega vodje Toneta Partljiča odločil za zelo zah-

teven zalogaj. Uprizorili bodo kar dva dramska klasika; prvo delo, s katerim bodo 18. oktobra tudi odprli abonmajsko sezono, je delo Henrika Ibsna - Peer Gynt, režiral ga bo znani makedonski režiser Slobodan Unkovski, drugo delo pa bodo predstavili predvidoma v začetku prihodnjega leta in sicer Shakespearovega Timona Atenskega v režiji Vita Tauferja. Ob tem pripravljajo še Syngov Svetniški vrelec, Strnišinega Samoroga (v režiji Mete Hočevar), sezono pa naj bi zaključili z Lenzovim Domačim učiteljem. Ob tem so v mali drami že pred tednom premierno uprizorili delo italijanskega komediografa Alda Nicolaja - Prva klasa. Že na prvi pogled je jasno, da bodo tokrat na svoj račun prišli predvsem ljubitelji zahtevnejših dramskih besedil in dramske klasike. Teh pa v Sloveniji ne manjka.

OPERA IN BALET - v najstarejšem slovenskem kulturnem hramu so sezono že pričeli z Verdijevim Trubadurjem, že novembra pa bodo uprizorili Straussovega Netopirja, ki ga pri nas že nekaj časa ni bilo na sporedu. Zadnji bo prišel na vrsto (konec januarja) Puccinijev Turandot, ki ga bodo ob sodelovanju tujih pevcev uprizorili v Cankarjevem domu, tam bo tudi aprila premiera baletnega spektakla Sergeja Prokofjeva - Romeo in Julija. Prvo delo baletnega repertoarja bodo iz-

vedli že 22. oktobra in sicer Mozartov A-deus, ki je posvečen praznovanju 200-letnice Mozartove smrti. Ob tem so predvideli še nekaj spremljajočih koncertov, tako da bodo ljubitelji opere in baleta res prišli na svoj račun. Omeniti velja še, da so v Operi prvi prešli na tako imenovani princip »fiksiranih datumov«, ki so jih postavili že maja in tako omogočili abonantom izbiro datumov, ki jim najbolj ustrezajo. Spreminjali jih bodo le v primeru bolezni v ansamblu ali drugih nepredvidenih zapletih.

MESTNO GLEDALIŠČE - Prve težave so nastopile že pred začetkom, saj so morali predstavo Bil je škrjanec, ki je bila prvotno predvidena za izvedbo na mali sceni, uvrstiti v abonmajski spored. Ostaja upanje, da bo sezona naprej vendarle tekla brez zapletov. Repertoar obsega vse žanre, od Goethejeve tragedije Stella, sodobne drame češkega dramatika Kohouta - Malo krvno maščevanje pa do dveh komedij Kaj je resnica in Pixove Nedolžne ljubice ter navsezadnje slovenske novitete Balada o Tugomerju, ki jo je napisal Vili Ravnjak, režirala pa jo bo gostja iz Berlina Mira Erceg. Na mali sceni pa pripravljajo še Puškinovo tragedijo Mozart in Salieri.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE - Šentjakobčani so ostali zvesti svoji tradiciji in ponujajo svojim abonantom kar pet komedij, ob katerih se bodo gledalci od srca nasmejali. Sezono bodo pričeli z Goldonijevo Krčmarico Mirandolino v režiji Janeza Mejača, nadaljevali pa s Partljičevo noviteto »Slikar in Tolmunu«. Po novem letu bosta prišli na vrsto Nashev Vremenar (po istoimenski filmski uspešnici z Burtom Lanchastrom v glavni vlogi) in Zgodba o loncu rimskega antičnega komediografa Titusa Plautusa. Ob koncu (odvisno od finančnih sredstev) pa naj bi uprizorili še Grgičevega Jimmy odhaja. Za povrh rednih abonmajskih predstav bodo razveselili še najmlajše gledalce z svetovnoznanom Grimmovo pravljico Trnuljčica v režiji Vesne Arhar-Štih. Skratka, Šentjakobčani nudijo pristno ljudsko igro, ki jo premore le amatersko gledališče in veliko prisrčne zabave ob dolgih zimskih večerih.

V MLADINSKEM GLEDALIŠČU so že pričeli z akcijo »slovenski umetniki v pomoč žrtvam agresije na Hrvaško«, v kateri bodo nastopili mnogi znani umetniki iz Hrvaške in Slovenije. Skratka, poskrbljeno je za ljubitelje vseh dramskih vrst, le še odločiti se je treba. Za plitek študentski žep pa so prav vsa ljubljanska gledališča pripravila posebne abonmaje po nižjih cenah. V Drami stane študentski abonma (sedež na balkonu) 500 dinarjev, v Operi (sedež na galeriji) 400 din, v Mestnem gledališču je najcenejši večerni abonma 960 din, v Šentjakobu pa le 250 din. Pa veliko gledaliških užitkov!

Marko Hribar

ŠKRLATNI OTOK

Generalka igre državljana Julesa Verna v gledališču Genadija Panfiloviča z glasbo, bruhanjem vulkana in angleškimi mornarji

Sezono 1991/92 je začelo tudi Slovensko ljudsko gledališče v Celju. Kot uvodno predstavo v sezoni so pripravili delo velikanā sovjetske, evropske in svetovne književnosti Mihaila Afanesejeviča Bulgakova: ŠKRLATNI OTOK. To je eno tistih del iz zakladnice svetovne dramatike, ki predpostavlja oziroma *absolvira* »gledališče v gledališču«, ali če hočete fikcijo v fikciji. Toda že takoj, ko postavimo tako definicijo, tvegamo nasprotno vprašanje: če se v gledališču igramo gledališče, potem vendar ne gre za fikcijo v fikciji. Zakaj potem skozi fikcijo kažemo na realnost? V gledališču igramo gledališče, torej sami sebe; igramo se igralce, režiserje, kritike in novinarje, garderoberje, šepetalce, kostumografe in koreografe itd.

Skratka, gledališče v gledališču (podobno kot roman v romanu ali film v filmu) nujno *zaobjame realnost*. Še več, *zaobjame samega sebe*. Gledališče na tej točki postane »svetišče«, če si izposodimo besede direktorja »bulgakovskega« gledališča Genadija Panfiloviča, *sveto igrišče*. In to dobesedno. Gre za inscenacijo generalke, ki jo v gledališču Genadija Panfiloviča odigrava zato, da bi se cenzorju predstave Savvi Lukiču pokazali v karseda najboljši luči. Od cenzorja, mimogrede, je odvisna ne le usoda gledališče in njegovega direktorja temveč tudi usoda vseh igralcev in tehničnega osebja, ter ne nazadnje in predvsem samega avtorja predstave Julesa Verna s pravim imenom Vasilij Arturovič Dimogacki. Prolog, ki je popolnoma Bulgakovov, razkrije gledališče, kar pomeni, da *razkrije ljudi*, ki v njem delujejo, *razkrije odnose*, ki v gledališču vladajo, *razkrije funkcije*, ki jih posamezniki v gledališču opravljajo. Ko so te osnovne zadeve vsaj za silo urejene, se igra ali generalka lahko začne. Od sedaj naprej gledamo igro Škrlatni otok, ki jo je za gledališče Genadija Panfiloviča spisal Jules Verne.

(Smo na otoku, kjer najprej vlada Suzi-Buzi, ki kasneje izgubi življenje v vulkanski lavi, nato ga zamenja premeteni Kiri-Kuki, ki v »lastnem dreku« utopi samega sebe in »ves imperialističen svet« na čelu z Anglijo in Francijo, ki v otoku vidita samo ekonomske interese, bisere; končno

pride na oblast tretji režim, ki ga je »izbojevalo ljudstvo«, na katerem »vlada ljudstvo«, ki je za oblastnike izbralo dva prevratnika v predhodnem režimu Fara-Tete in Kaj-Kum. »Ljudstvo« je seveda nadvse zadovoljno in v eni sapi tudi odbije napad imperialistične ladje. Na otoku vladata skratka dve svetinji, ki jih med drugim poznamo tudi iz našega, resda bivšega, besednjaka: bratstvo in enotnost ter samoupravljanje. Blaginja, z eno besedo.)

Igra je tako končana. Na vrsti je »veliki cenzor«, da odloči, ali je predstava **dovoljena ali prepovedana**. Z majhnimi popravki, ideološkimi finesami, je predstava vendarle »šla skozi«, kar odreši direktorja in vse ljudi v gledališču; avtorju predstave pa vzame dostojanstvo. S tem, ko je predstava estetsko osiromašena je uničena tudi z etične plati. (Estetika in etika kot dve filozofski panogi največkrat hodita z roko v roki.) Kakorkoli že, Slovensko ljudsko gledališče v Celju je razkrilo sistem in funkcioniranje gledališča. S tem, ko je pristalo na dramaturško obdelavo teksta M.A. Bulgakova in njegovo uprizoritev v lastni hiši, je dovolilo svojim obiskovalcem, da tako ali drugače pogledajo v njegovo zakulisje. Gledalci so bili pravzaprav za zaveso. Z drugimi besedami in nekoliko tvegano, gledalci so imeli možnost delati gledališče. Vstopili so v posvečeni prostor, v svetišče. (In se dolgočasili.)

Dramaturginja pričujoče predstave Ira Ratej se je držala literarne predloge in s tem respektivno prezrla Bulgakova, ki je tekst spisal zato, da bi ga črtali. Namreč, predstava je predolga (traja več kot tri ure) za več kot eno celo uro. Če si je posege v besedilo dovolil cenzor Savva Lukič, zakaj si jih ne bi v konkretnem primeru tudi Ira Ratej. Katarina Pegan, mlada režiserka, je imela »več jajc«; črtala in skrajšala je predstavo kolikor je bilo v njeni moči, čeprav konec, ki smo mu bili priča, ni potreben. Predstava se je namreč končala že v trenutku, ko je na oder vkorakal gospod Lukič. In še to, bojim se, da če ne bi bilo gostov iz Ukrajine, glasbenikov, ki jih pogosto srečujemo (in slišimo) na ljubljanskih ulicah, bi predstava izzvenela zelo suhoparno. Njihove »solo točke« so bile tiste, ki so predstavo kolikor toliko poživile, jo naredile malce bolj kratkočasno. Veno Taufer je sicer resda velik režiser, toda če režira sam. V trenutku, ko ga začnemo kopirati, ga, kot je dejal kolega kritik S.K., *pokvečimo*. Škrlatni otok bo v celjsko svetišče resda **privabil veliko gledalcev**, kar je vsekakor pohvale vredno, ne bo pa se **zapisal v gledališko zgodovino**. Za to bo potrebno narediti »nekaj drugega«, če uporabim besede prijatelja Braneta Gradišnika. Predstava Škrlatni otok je še vedno »samo« *gledališče v gledališču*. Fenomen gledališča je pa še v čem drugem.

Tadej Čater

ČASOPIS EHO IN RGL

VSAKO SOBOTO ORGANIZIRATA IGRO

» KOORDINATE SREČE «

Hitri lahko dobijo do **12.000 din**

Začetek igre ob 8h na frekvencah RGL

100,2 in 102,4 MHz

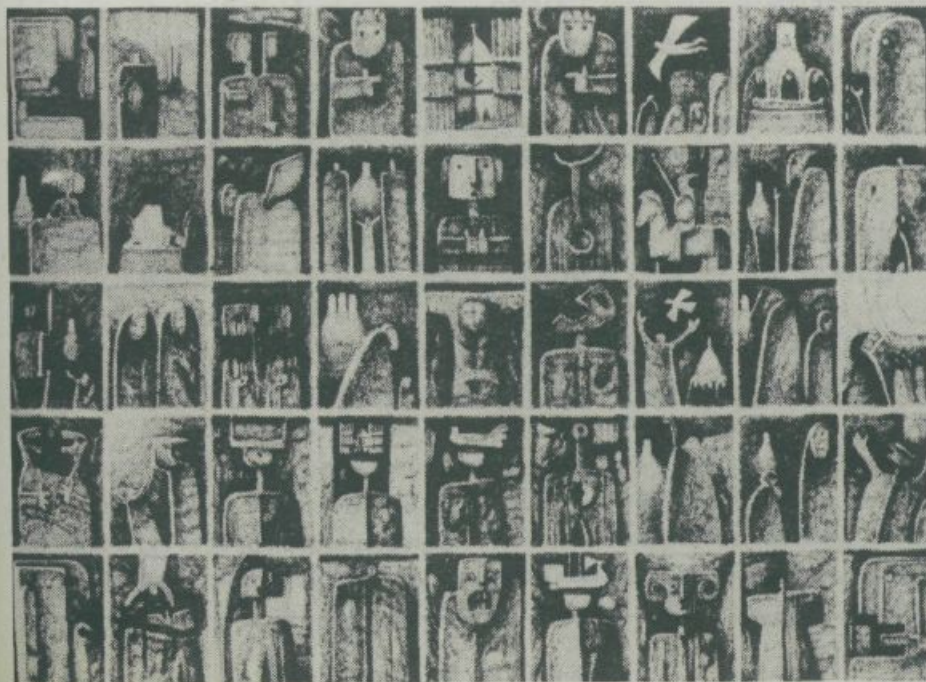
RAZSTAVNI KOTLIČEK

na prehodu po galerijah drugje...

V newyorškem muzeju **Guggenheim** so se odločili, da se bodo malce razširili v svojih dejavnostih. Odkar je nastopil nov direktor, so se zgodile kar velike spremembe. Prodali so slike mojstrov, kot so *Modigliani*, *Chagall*, *Kandinsky* in sredstva uporabili za nakup del *Roberta Rymana*. Na veliko začudenje vseh, seveda. Direktorjeva najnovejša poteza pa je načrtovanje restavracije in galerijskega prostora na *575 West Broadwayu*. Vsi se pri tem seveda sprašujejo, kakšna bo kuhinja: mednarodna, evropska ali pa zrezek s krompirčkom in jabolčnim zavitkom.

V **Amsterdamu** so 7. septembra odprli nov *Inštitut moderne umetnosti*. Prvo razstavo je imel Američan *Richard Tuttle*. Sicer pa tla inštituta zavzemajo 17.000 m mestnega centra. Privoščili si bodo štiri razstave na leto, pripravili pa jih bodo gostujoči galeristi ali kustosi. Posebno pozornost bodo seveda namenili domačim mladim umetnikom. Želite še naslov? *Nieuwe Spiegelstraat 16, 1017 DE Amsterdam*.

in tukaj...

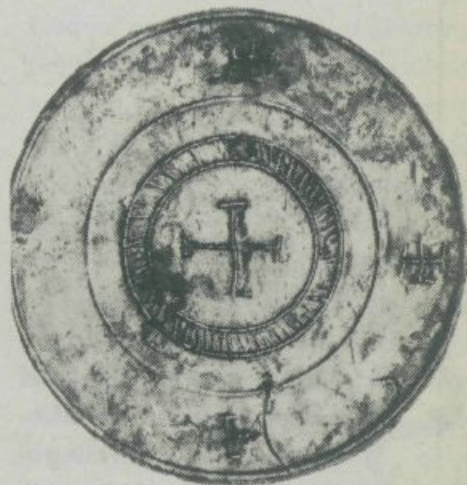

Kar zapostavljali smo nekaj časa našo galerijsko dejavnost, ki je s polno paro ponovno zaživela. Medtem časom smo sicer že marsikaj zamudili, npr. celo vrsto raznovrstnih razstav v galeriji **ŠKUC**, v kateri tenutno domuje *Zmago Rus*.

V **ICMG** (Informacijskem centru Moderne galerije) so predvajali filme tujih ustvarjalcev, med drugim tudi predstavitev *Hundertwasserja*, s katerim smo se v **Tribuni** že kar dosti ukvarjali.

Najnovejša zadeva pa je pogovor ob razstavi slikarja *Žige Okorna* in kiparja *Jirija Kočice* v čolnarni *Tivolskega ribnika*. Ob tej priložnosti so postavili tudi razstavo. Pogovor naj bi »odprl odgovor...«, iz tega pa seveda ni bilo nič. Tudi nič novega nismo izvedeli - poleg standardnih ontoloških vprašanj, ki pa niso nič posebnega. Sploh bi pripomnili, da so pogovori v **ICMG** izredno neproduktivni in premalo odprti za tiste, ki jih je tema toliko pritegnila, da so se pogovora udeležili.

Prebudili so se tudi v **KUD-u** **France Prešeren** in pripravili

prijeten umetniško-glasbeni večer. Razstavljal je *Andrej Pavlič* (tokrat že tretjič v **KUD-u**), za glasbeno otvoritev pa je poskrbel *Lado Jakša*, ki so ga navdihnili »Predniki« (tak naslov namreč nosi razstava). S pridihom mistike in mračnjaškega vzdušja smo za hip »otipali« naše korenine in se predali tenkočutnim *Jakšini* zvokom, ki je v popolnem skladju s *Pavličevimi* deli napolnil prostor in - nas.

Popolno presenečenje pa je najnovejša razstava *Pismo brez pisave* v **Narodnem muzeju**. Poleg arheološke predstavitve krščanstva v prvih stoletjih na Slovenskem so odprli tudi popolnoma arhitekturno obnovljen atrij muzeja, ki predstavlja seveda pomembno pridobitev. Arh. *Mušič* je avtor projekta, na otvoritvi pa je slavnostno nastopil s svojim govorom celo dr. *Andrej Capuder*. Vau!

Nives Klinc

Igor Lukšič

ORGANIZIRANOST ŠTUDENTOV 1945 - 1975

2. POJEMANJE ZALETA IN USMERITEV V ŠTUDIJ

(ZASTOJ PROCESA
OSAMOSVAJANJA)

S pomladi leta 1947 se je LŠM na drugem plenumu odredila svojemu v prvi vrsti politično manifestativnemu značaju in se usmerila k problemu študija: kontrola opravljenih izpitov, razprava o študijskih uspehih, problematika izpitnega gradiva, določanje izpitnih rokov itd.²²

22 Poročilo 2. plenuma LŠM 3. marca 1947, dokumentacija UKKP/ZK, fasc. 1

V svojem poročilu akademskemu senatu je predsednik LŠM sporočil, da je LŠM sklenila koncentrirati svoje sile za organizacijo strokovnega študija. Poudaril pa je, da se LŠM ne bo odpovedala tudi politični vlogi in bo kot politična organizacija reagirala na vsa neznanstvena predavanja, ki niso v skladu z novim družbenim stanjem in potrebami naše družbe.²³

23 Poročilo s seje akademskega senata 18.3.1947, Univerzitetni arhiv, tu povzeto po: O študentskem organiziranju po II. svetovni vojni

Leta 1948, prvega aprila, je izšla prva in edina številka Študentske revije. V uvodnem prispevku avtor ugotavlja, da so poskusi s študentskim tednikom Ljudski študent pokazali, da je tehnik na univerzi nemogoč. Zato naj bi namesto njega izhajala bolj pored-

ko Študentska revija. Revija naj bi nudila prostor vsem problemom, ki jih rešuje LŠM in ki zanimajo študente, prispevala naj bi k izboljšanju dela LŠM in fakultet, borila naj bi se za idejno čistost na univerzi, pobijala idealistične tendence v znanosti in umetnosti in preganjala neznanstvene interpretacije, poleg tega pa naj bi pomagala pri oblikovanju novega lika študenta - ljudskega študenta.²⁴

24 O nalogah "Študentske revije", Študentska revija, 1948, št. 1.

V prvi številki so objavljeni poljudno strokovni članki, pesmi, črtice in fotografije rizb, tako da se vsebina bistveno razlikuje od vprašanj, ki jih je obravnaval Ljudski študent in celo od vprašanj, ki jih navaja programski tekst Študentske revije.

V tem obdobju, 1947 do pomladi 1948 se je stopnja avtonomije študentske organizacije zmanjšala. Ukinjen je bil poseben študentski list, pa tudi poskus z revijo je propadel. S tem se je pretrgala pomembna nit povezave študentske organizacije z družbo in med člani. Namesto samoiniciativnosti se je vzpostavilo direktivarstvo v organizaciji in do drugih družbenih in političnih subjektov: organizacija je postala organ oblasti za izpolnjevanje plana na področju preskrbe s strokovnjaki in organ partije za ideološko vzgojo mladih intelektualcev. Partija je postavljala vodilne kadre v študentski organizaciji. Avtonomija se je krepila le na področju

posebnih študentskih organizacij in krožkov, ki so dokaj avtonomno lahko delovali na določenih področjih svojega dela. Študentska organizacija je krepila stike s študentskimi organizacijami v svetu.

3. RESOLUCIJA IB IN ZDRUŽITEV SKOJ Z LMJ (NAJNIŽJA STOPNJA AVTONOMIJE INKREPITEV POVEZAV S SVETOM)

Resolucija IB je posegla tudi v študentsko organizacijo. Na zasedanju Mednarodne študentske zveze v Sofiji so "brutalno izgnali" jugoslovanske predstavnike. Madžarska je onemogočila jugoslovanski študentski delegaciji sodelovanje na svetovnem mladinskem festivalu. Odpiranje Jugoslavije v svet je vplivalo na okrepitev študentske mednarodne dejavnosti. Študentska organizacija je soorganizirala številne solidarnostne akcije s študenti iz Španije, Grčije in nekaterih kolonialnih držav in manifestacije v podporo kongresa miru. Študentje so pojasnjevali svojim kolegom iz drugih držav jedro spora z IB in demantirali napade KOMSOMOL-a. Ljubljanski študentje so organizirali v ta namen dobro obiskana mednarodna študentska srečanja. V zvezi s temi dogodki je LŠM pisala pismo CK LMJ.

V avgustu so študentske organizacije po različnih fakultetah pisale vrsto pisem tujim vladam v zvezi s terorjem nad študenti v njihovih državah.²⁵

25 vir: arhiv UJK KP/ZK, 1945-50, fasc. 1

V jeseni so študentske organizacije po fakultetah pisale pisma tudi CK KPJ, v katerih študentje sporočajo, da sprejemajo obveze, ki jim jih je predpisal plan. Sicer pa je po resoluciji IB univerza skoraj obmolknila, saj čas resnično ni ustrezal javni intelektualni razpravi. Vse naslednje obdobje je bilo pod vplivom tedanjih zunanje in notranje političnih zapletov.

V kongres KPJ je julija leta 1948 LM oz. LŠM in SKOJ pozval k zedinjenju v enotno organizacijo²⁶.

26 Tito je na IV. kongresu SKOJ oktobra 1948 dejal: "Ne likvidiramo mi komunistično mladino kot tako, ampak jo tudi formalno razširjamo, ker je danes Ljudska mladina resnično dostojna, da je komunistična mladina." (Omladinski pokret 1919-

O zedinjenju na univerzi je razpravljal tudi UK KP, ki je predlagal ustanovitev začasnega odbora, ki naj bi pripravil skupno konferenco na uni-

verzi, enako pa je predlagal za organizacije po fakultetah. Eden od razpravljalcev je predlagal že devni red, datum in vsebino poročila: zgodovinski razvoj SKOJ in mladinske organizacije, analizo spajanja, perspektive in naloge za bodoče delo, ki jih je dal kongres KPJ in kongres SKOJ. Nek drugi razpravljalec je pozval na pomoč članom LŠM in članom SKOJ, da se ne bi zlasti tisti člani SKOJ, ki ne bodo takoj sprejeti v KP, počutili degradirane.

Na univerzi je reorganizacija potekala na prehodu iz 1948 na 1949²⁷.

27 Glej tudi v nadaljevanju poročilo UJK KP na konferenci leta 1950.

Združevanje je pri študentih naletelo na negotovanje. Nova organizacija je prinesla zahtevo po čistosti, ki se je pogosto spremenila v "ideološko vzgojo, primitivno po obliki in vsebini. Udomačilo se je prepričanje, da so potrebni sestanki za študiranje govorov iz časopisov. Večje število političnih problemov, čeprav so se študentje skrbno vključevali v raz-

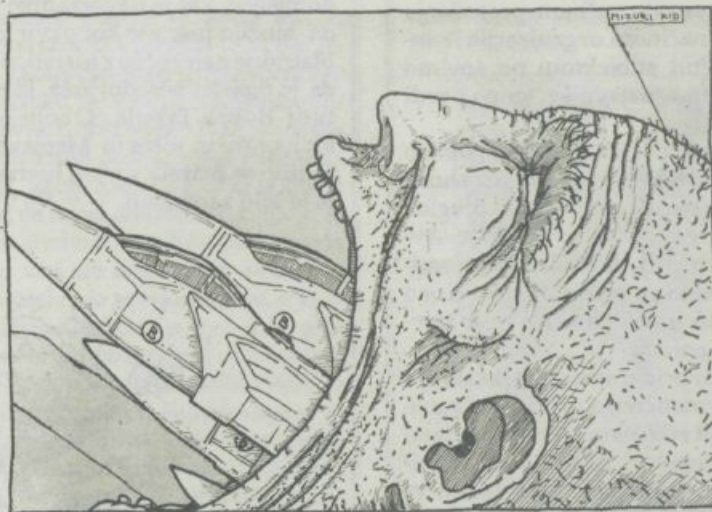
pavljanje v partiji, tako o sestavi kot o novih zakonih, pa je šlo mimo študentske organizacije."²⁸

28 Zakaj so sestanki dolgočasni?, Študentski list, 2. december 1950

Čeprav se je LŠM še naprej ukvarjala s študijskimi problemi, kritično pretresala študijske uspehe in celo organizirala tekmovanja v uspehih pri študiju, organizaciji brigad in idejno političnega dela, je imela njena aktivnost po letu 1948 dalj časa povsem deklarativen in manifestativen značaj. LŠM je uspela mobilizirati pri gradnji študentskega naselja 85% vpisanih študentov.

V tem obdobju, pomlad 1948 do pomladi 1949, se je intenziviralo mednarodno povezovanje kot posledica resolucije IB. Avtonomija študentske organizacije je bila zmanjšana na minimum. Združitev SKOJ in LMJ je vodilo v poizkus pokomunistenja študentske organizacije in s tem v zmanjševanje njene samostojne vloge.

S TRIBUNO LAHKO LETITE Z ODPRTIMI USTI!

Naročite jo:
Kersnikova 4
61000 LJUBLJANA

VČERAJ, DANES IN TUDI JUTRI

**Renata Salecl: Dis-
ciplina kot pogoj
svobode**

Krt, Ljubljana 1991.

Renata Salecl, raziskovalka na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, je poleg vrste člankov s področja teorije družbenega nadzorovanja, psihoanalize in filozofije, ki jih je objavila v številnih domačih in tujih znanstvenih revijah, napisala tudi pričujoče delo, ki je sinteza razglabljanj o sodobni družbi kot družbi nadzorovanja. Vse to lahko danes označimo kot obči teoretski diskurz.

V knjigi avtorica analizira delovanje mehanizmov nadzorovanja, ki so postali institucionalni mehanizmi, torej nekakšna simbolizacija realnega. Največ prostora je posvečenega vlogi najpomembnejšega ideološkega aparata države - šoli. Šola kot eden glavnih socializatorjev namreč vpliva na še neizoblikovano otrokovo (človekovo) osebnost. Če izhajamo iz dejstva, da ima otrok v družbi nekakšno travmatično pozicijo (avtorica primerja to travmatičnost s travmatičnostjo nalezljivih bolezni, na primer z AIDS-em), če verjamemo, da je otrok skupek oziroma utelešenje (ne)dolžnosti in zla, potem lahko rečemo, da je vloga vseh vzgojnih in prevzgojnih tehnik v dajanju napotkov za izhod iz te ambivalence. Saleclove razlaga dihotomično vlogo oziroma naravo šole, ki nima samo funkcije izobraževanja, pač pa s samim načinom prenašanja (vcepljanja) vednosti, s samim načinom organizacije iz individuov ustvarja subjekte. Pod subjektom ne smemo razumeti le svobodne in avtonomne dejavnike, temveč tudi (in predvsem!) podložnike.

V knjigi ne gre samo za filozofski pogled na šolsko politiko oziroma »psihoanalizo šole kot ideološkega aparata v službi države«, ampak naletimo tudi na zgodovinski pregled šolskega procesa, ki je seveda pogojen z naravo države. Avtorica nam pod drobnogledom prikaže tudi objekt nadzorovanja oziroma normalizacije, ki ga psihiatrija izvaja nad »nevarnimi individui«, saj je otrok umeščen v celo vrsto travmatičnih- realnih objektov (tudi norost).

Ko že skoraj obupamo, vendar pridemo do (pre)kratkega orisa krotitve mladine kot travmatičnega objekta v jugoslovanskem socializmu. Prvih pet etap nam je že tako in tako znanih: mladina kot komunistični ideal, mladina kot potencialno področje »zunanjega sovražnika«, travmatičnost mladine v moralni deviantnosti posameznikov, »notranji sovražnik« v intelektualni mladini in abstrahiranje mladine. Kaj bo v post-socializmu, ko nam bo vladala krščanska morala v zameno za nemoralnost komunizma... Spet smrdi po komunistični disciplini. Renata Salecl govori še o enem sklenjenem (ne pa začaranem!) krogu.

Loredana Urbančič

Andrej Blatnik: MENJAVE KOŽ

Emonica 1990

Blatnikove knjige navdušijo, prav tako kakor njegovi prevodi. Po zbirki kratke proze *Šopki za Adama venijo*, metafikcijskega romana *Plamenice in solze*, *Biografije brezimnih* in prevodov, od katerih vsi poznamo vsaj Stephena Kinga in Anais Nin, je izšla njegova nova zbirka kratke proze z naslovom *Menjave kož*. Med drugim jo je menda pisal tudi v ZDA, Mehiki in na Japonskem, vsaj tako je v kratki predstavitvi avtorja zapisal nepodpisani, ki se mu je zdelo zelo pomembno tudi to, da A.B. v zadnjem času poslušal etnopop. (Iz vsebine dela to ni razvidno in da ne bi koga zavedlo, naj dodamo, da je za razumevanje knjige popolnoma nepomembno).

Zgodbe so zbrane skozi različna obdobja, od Apologije (1984), *Vlažne stene* (1985), *Bobnarjevega zamaha*, *Materinega glasu*, *Izaka*, *Dneva*, ko je umrl Tito, *Kiota*, *Možnosti*, *Pravzaprav*, *Hodalyj* (1988) in novejših *Dva*, *Okus krvi*, *Praske na hrbtu*, *Billie Holiday*, *Začasno bivališče* in *Rai* (1990).

Ob prebiranju nove knjige Andreja Blatnika se potrjuje že znano: sodobno, berljivo, stilistično odlično. Kdaj ste nazadnje prebrali knjigo v enem samem večeru, da jo je bilo prej konec, preden vas je potegnilo v spanec? Blatnikova proza je takšna. Pa ne le zato, ker je kratka.

Zbirka *Menjave kož* je celota in brez smisla bi bilo katerega od naslovov pisati pred drugega. Na trenutke se ob prebiranju vprašaš, ali je vsebina morda rekonstrukcija resničnih dogodkov, zato bi bilo zanimivo vedeti, če je v knjigi kaj avtobiografskega. Za žive opise dogajanja se včasih zazdi, kot da so bili doživeti. Tudi če so zgodbe plod domišljije, kar je navsezadnje vseeno, ima bralec občutek, da služijo piscu le kot okvir za večje igranje z besedami. Blatnik je namreč že z marsikatero prejšnjo knjigo prepričal, da je mojster besedovanja. Iz njegovega računalnika pride tudi dobra fabula. Oboje je odlično povezal v delu *Plamenice in solze* in *Menjave kož* prav nič ne zaostajajo. Očitno se Blatnik v svoji literarni koži dobro počuti. Škoda bi jo bilo zamenjati.

Erika Repovž

MOŽGANI Z JAJCI? JAJCA BREZ MOŽGANOV?

Marko Crnkovič: Salon, Emonica,
Ljubljana 1991.

Ko so velikega irskega dramatika Georga Bernarda Shawa nekoč vprašali za mnenje o kritikih, je odgovoril: »S kritiki je tako kot z avtomobili. Manj, kot so vredni, glasneje ropotajo.« Če bi vzeli Irčeve besede za suho zlato, bi s Crnkovičem (pre)hitro opravili. Še posebej zato, ker je avtor pričujoče knjige dovolj pretkan, da že v uvodu spravljivo obračuna s tistimi, ki bi ga zaradi njegovega v nebo vpijočega »sesuvanja« hoteli pribiti na križ. Citira namreč Baudelairove besede: »...če hoče biti kritika pravična, če hoče imeti svoj *raison*, mora biti pristranska, strastna in taktična. Ali z drugimi besedami: izhajati mora z ekskluzivnega stališča, vendar s takega, ki odpira največ obzorij.« In dodaja svoje besede v predgovoru - »če natančno premislimo, je stvar okusa edina tema te hibridne knjige«. Svojo vehemenco, prenapetost, izzivalnost in narcisoidnost toraj že na začetku relativizira, kajti - *de gustibus non disputandum est*. Mogoče je avtor res že odrasel in je njegov *the best of greatest* hits izbor labodji spev na svoj način angažiranega svobodnega intelektualca, ki z nostalgijo obuja mladostniško neugnetljivost s pozicije v kulturnopolitični establishment vkalupljenega direktorja kulturno-umetniškega programa svetišča slovenske polikane kulture. Knjiga, ki je tematsko razdeljena na štiri poglavja: Črno na belem (literarne kritike), Leta Spektaklov in Debaklov (fenomeni osemdesetih, gledališče, film), Sociala plus Trivia (trač, urbane prakse, arhitektura, avtomobili, sociološka miscellanea kulture in politike) in Kultura sploh! (kulturnopolitična problematika) je reprezentativni pregled vsega, kar je Crnkovič pisal od leta 1987 do 1990 v Delu, Teleksu, Mladini in drugod.

Ko knjigo zapremo, ne dvomimo več. *Cynicism is an intellectual dandyism*. Crnkovič ne ruši iz notranje potrebe ali zaradi dejstva, da nihče ne dela tako, kot bi delal sam, če bi seveda znal, pač pa to počne zgolj iz zabave in zdolgočasnosti popoldanskega erudita, ki v malone vsakem članku nevednim Šentflorjancem dokazuje svojo francosko jezikovno izobraženost. Narcisoiden je do te mere, da v sobotnem Delu objavi protest zoper izdajatelja knjige Salon Dušana Cunjaka, kljub temu, da je imel ducat natisnjenih izvodov že dan prej na nočni omarici. Na ta način se spogleduje z množicami, ki mu gredo kot intelektualcu seveda blazno na živce, kar hoče po vsej sili dopovedati neukemu Slovincu (prosvetlitev ljudi, ki poslušajo govejo muziko, je tako in tako nemogoča) v svoji pisarni. Crnkovič je tipičen dvojček (po horoskopu, seveda) - vedno bi rad po najkrajši poti dosegel uspeh. In tako se zapodi kot žrebiček, poskuša preskakovati ovire in ograje, zaletava se vanje in jih podira. Pa bi jih lahko mirno in elegantno preskoči ali celo počakal, da bi jih kdo drugi predstavil. Toda ne, potrebno je biti prvi, *advocatus diaboli* za vsako ceno. Preveč bi bilo sicer zahtevati, da mora tisti, ki izrazi svoje mnenje o palačinkah, znesti jajce. Pa vendarle... Ideal vsakega kritiškega pisanja morajo biti možgani z jajci, pod pogojem, da možgani niso kokošji, jajca pa petelinja.

Sicer pa, preberite knjigo! Konec koncev je, ne glede na vse povedano, Crnkovičev v tej deželici le za prgišče (ali pa še to ne).

Simon Bizjak

KAŽIPOT ZA BRUCE IN OSTALE

Zmajev kažipot, Biotech d.o.o.,
Ljubljana, junij 1991.

Zmajev kažipot je in ni knjiga. Pravzaprav gre za periodično publikacijo, ki naj bi izhajala vsakih šest mesecev, vsebovala pa bi celovit pregled ljubljanskih prodajal, dejavnosti in storitev. Prva številka, ki je sicer izšla že pred štirimi meseci, prinaša na več kot štiristo straneh preko 3.500 imen in naslovov, ki bodo prišli prav tako Ljubljančanom kot tistim, ki so se iz takšnega ali drugačnega razloga znašli v našem glavnem mestu. Vzrok, da katalog predstavljamo šele danes, je tudi v tem, da gre za skoraj obvezen priročnik za vse bruce, ki v teh dneh tavajo po Ljubljani. Res da Ljubljana ni velemesto, vendar je za povprečnega Slovence, zazrtega v provincialno majhnost, ravno pravšnja, da se v njej izgubimo. Z Zmajevim kažipotom bo ta možnost manjša. V njem boste izvedeli, kdo in kje bi vam popravil pralni stroj, kje bi kupili kolo po ugodni ceni, se vpisali v najbližjo avtošolo, plesno šolo,... Ponudba je res (skoraj) popolna, saj je gradivo za katalog zbiralo s terenskim delom deset ljudi več mesecev. Knjiga je urejena zelo pregledno, tako da lahko želeno informacijo zelo hitro najdemo. Edina pomanjkljivost je črno-bela karta mesta, ki ni najbolj natančna in jasna, zato sodi kot nujen pripomoček k publikaciji še karta Ljubljane. Tudi cena ni pretirana niti za plitek študentski žep, saj brskanje po telefonskem imeniku ali spraševanje po mestu zagotovo požre več živcev, kot je za Zmajev kažipot treba plačati.

Zato katalog ljubljanske ponudbe toplo priporočamo vsem tistim, ki jih zanima, kje, kdo in kako, pa naj gre za cvetličarno, pizzerijo, avtoservis ali prodajalno erotičnih pripomočkov.

Simon Bizjak

ANARHO PRIROČNIK / III.

Obramba pred kemičnimi sredstvi

Po 2. svetovni vojni je policija odkrila precej novih načinov in tehnik za obvladovanje množic na demonstracijah, protestnih shodih... Tako so se policijske enote opremile z stroji, ki lahko prekrivajo precej velika področja s približno meter in pol debelo plastjo nekakšne oranžne pene, ki demonstrantom onemogoči bežanje. Policiji pena še dodatno olajša delo, saj so demonstranti z oranžno peno zaznamovani veliko bolje kot židje med 2. svetovno vojno. Med napravami, ki pogumnim policajem pomagajo pri blokiranju dejavnosti podlih in zahrbtnih demonstrantov, naj omenimo še mobilno pripravo opremljeno z zvočniki, ki oddajajo frekvence, sicer neslišne, a jih kljub temu čutimo. Naprava deluje na osnovi visokih tonov, ki povzročajo bolečino, kar seveda demonstrantom onemogoča, da bi se ob prihodu policije razbežali. Največji korak so policijski strokovnjaki naredili na področju izdelave kemičnega orožja. Seveda ga niso razvijali v smeri, ki bi omogočala, da posledice njegove uporabe ne bi imele kakšnih negativnih učinkov na zdravje, kot so ga imeli klasični prijemli, temveč v smeri večje učinkovitosti in v nekaterih primerih tudi večje selektivnosti. Kljub grozečim učinkom ima kemično orožje šibko stran - zaščita pred njim je precej enostavna, a le če vemo, kako se moramo zaščititi pred različnimi vrstami plinov...

V pričujočem tekstu vas bomo seznanili s štirimi vrstami najpogostejše uporabljenega kemičnega orožja.

Solzilec - izdelujejo ga v obliki sprejev in granat različnih velikosti in moči, za uporabo v večjem obsegu pa ga »distribuirajo« iz helikopterjev s stroji za

zamegjevanje. Ob stiku z omenjeno vrsto solzilca boste pričeli kašljati, oči se vam bodo seveda začele solziti, koža pa bo pordečila. Občutili boste splošno slabost in morda boste celo bruhal. Simptome omilite tako, da si oči izperete z raztopino borove kisline v vodi; volumensko razmerje kisline in vode naj bo 1:3. V nujnih primerih lahko oči zadovoljivo izperete tudi pod tekočo vodo.

Za odpravljanje posledic CS-a na koži priporočamo uporabo mineralnega olja, s katerim si otrete izpostavljene dele kože, kadar pa le-to ni dosegljivo, si kožo izperite z vodo. V tem primeru morate v čim krajšem času kožo ponovno izprati z alkoholom in bolečina bo v nekaj minutah povsem prenehala. Če tega ne boste storili, se rado zgodi, da pekoči učinek CS-a traja več ur.

Ker je preventiva vedno boljša od kurative, ni odveč, če v primeru, ko pričakujete uporabo CS-a, v oči kanete manjšo količino povsem navadnih kapljic za oči, izpostavljene dele kože pa na debelo namažete z vazelinom. Vkolikor boste dihali skozi robec, dejstva, da je okoli vas razpršen CS, ne boste niti opazili.

Solzilec - je po učinku zelo podoben CS-u, le da je reakcija milejša. V večini primerov uporaba mineralnih olj in alkohola ni potrebna, zadostuje že tekoča voda.

Bijvalni plin - je zelo nevarna oblika kemičnega orožja, ki je brez vonja in barve. Plin ob stiku ne povzroči solzenja, kar je običajno zanesljiv indikator prisotnosti kemičnega orožja. Zaradi navedenih karakteristik omenjeni plin zaznamo šele takrat, ko je že prepozno. Osebe, ki so plin vdihnile, bodo v zelo kratkem času zaradi kontrakcije želodčnih mišic pričele bljuvati. Bruhanje bo zelo intenzivno, tako da lahko vsebina želodca zaradi močnega krča izleti skozi usta s takšno silo, da izbljuvek preleti razdaljo

kakšnega metra in še več. Hkrati se lahko pojavi še druga nevšečnost - driska. Poleg že tako ali tako odvrtnih simptomov plin vpliva tudi na motorične funkcije - pobeg iz prizorišča je tako praktično nemogoč. Ker lahko prisotnost plina ugotovite šele takrat, ko ste že kontaminirani, preventivna zaščita ne obstaja. Tudi če imate plinsko masko, vam uporabe le-te ne priporočamo, saj se lahko zgodi, da se boste zadušili v lastnih izbljuvkah. Ne preostane vam torej nič drugega, kot da snamete masko, počakate pri miru, da vam nekdo pomaga oziroma v najslabšem primeru počakate, da simptomi minejo. Na srečo je uporaba tega plina omejena, saj nihče ne ve, ali bo veter v naslednjem trenutku še obdržal pravo smer.

Mehurjavec - je še bolj čuden in zastrašujoč od bljuvalca, vendar njegova uporaba na srečo ni tako pogosta, ker ostane področje kontaminirano dalj časa in lahko povzroči, da je učinek ravno nasproten od želenega.

Pomanjkljivost plina je, da se rezultat lahko na koži pokaže po nekaj minutah ali po nekaj dneh. Zaščito pred plinom otežuje dejstvo, da plin ne učinkuje na grlo in oči, tako da je njegova prisotnost težko ugotovljiva, preden se pojavijo simptomi.

Ko ugotovite, da ste bili izpostavljeni mehurjavec, si kožo očistite z mineralnim oljem in poiščite medicinsko pomoč. Dokler opekline na koži ne izginejo, raje ostanite doma, saj vas zaradi opeklin zlahka identificirajo.

Opozorilo:

Pogosta je uporaba kemičnih sredstev v granatah, ki ne eksplodirajo, ko padejo na tla, temveč šele ko jih pobere, zato vam sistema »Boško Buha« ne priporočamo.

B.K.

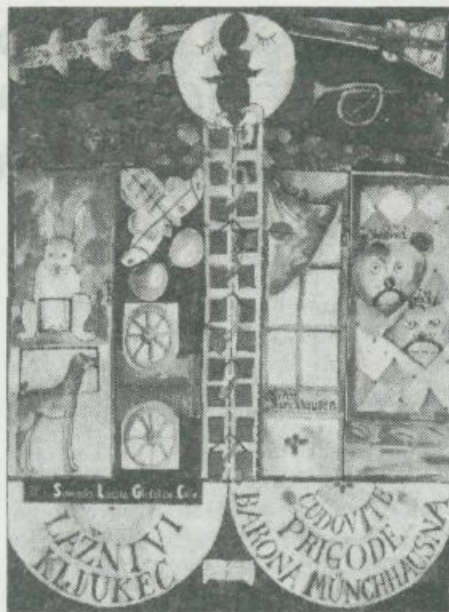
ZADNJI

Je že tako. V najbolj norih vojnih časih je seveda največ mirovnikov, čeprav je treba priznati, da tako spektakularnih izlivov mirotvornih čustev, kot jih je imela Amerika v času Vietnama, pač ni več. To seveda zato, ker ni več hipijev. No ja, so, ampak zakamuflirani na drugi strani; zadnjič je nek general na TV izjavil, da so oni »armija ljubavi«. Da bi podkrepili svoje vezi z otroki cvetja, so opustili tudi togi JNA imidž in zadnji posnetki njihovih rezervistov kažejo zavidanja vreden napredek v tej smeti. Ampak tudi naša stran se ne da kar tako. Če so oni postali hipiji, smo mi, se pravi rokerji, postali mirovniki. Naši politiki pa so postali rokerji. Vse skupaj se sliši precej zamotano, ampak zadevo bom skušal v nadaljevanju teksta nekako razvoljati.

Torej!

Morda bi se za začetek spodobilo, da svoje packanje po papirju postavim v časovni okvir. Čisto zaradi tega, ker se dogodki v zadnjem času non stop prehitevajo in je jutrišnje Delo zastarelo še preden napoči datum, ki je natisnjen na prvi strani. Kako naj bo potem na tekočem Gary Gray, ki tekste za vsak slučaj napiše kakšen dan pred rokom, ker vedno obstaja nevarnost, da v usodni noči podleže čemurkoli že? No, to torej pišem v noči, ko Slovenija še enkrat (menda že tretjič) postaja samostojna in suverena, se pravi še preden so prišli Siuksi in Modri frčoplani, če bodo seveda prišli in se ne bodo ustrašili, da bi beograjski zlikovci halo Tivoli torpedirali tako kot Tuđmanove Banske dvore. Hočem reči, da se bom sedaj z vso v nemo lotil prvega oktobrskega tedna, ki se je po naključju začel z zadnjim dnevom septembra.

Tega dne sem bil v Študentskem naselju, kjer se je godil Akademski žur, kot so za to priložnost poimenovali koncert na prostem, ki je bil sicer na las podoben nekdanjim feštam ob Dnevu mladosti. Sodeč po številu poslušalcev, so bili ti vseeno bolj navdušeni nad 25. majem kot nad 30. septembrom, ali pa je vse skupaj le stvar vremena, ki je dodobra nadlegovalo prireditelje. Nekako se mi zdi, da je imela cela zadeva tudi neki podnaslov »za mir« ali »proti vojni«. Če tega podnaslova morda ni bilo, je bilo to sigurno vsaj mišljeno, saj so bile fešte na to temo hit minulega tedna. Vrhunec je bil vsekakor v Križankah, kjer se je nabralo kakih pet tisoč miroljubcev. Koncert je bil po marsičem zgodovinski. Menda se je prvič primerilo, da je nek koncert domačih »komercialnih« (ah, kakšna psovka) rokerjev pritegnil več občinstva kot Novi rock (pa ne da bi hotel reči slabo besedo o tem festivalu), kar nekako postavlja zdravo razmerje med marginalci in onimi drugimi (ca. 3:4, kar je za naše razmere ugodno), kar globalno pomeni, da

HIPIJI

bi imeli Bon Jovi v Hali Tivoli več obiska kot The Mission.

Druga vesela novost je, da je bila publika na tem hepeningu nadvse mlada, kar morda pomeni, da bo v Ljubljani le prišlo do zamenjave generacij obiskovalcev muzičnih veselic. V daljšem časovnem obdobju to pomeni, da se bom morda le lahko upokojil. Na zadnjih koncertih se mi je namreč dozdevalo, da bo r'n'r postal domena tridesetletnikov. Tretja novost so bile ohlapne varnostne mere pri vstopu na prizorišče, ki bi G.G.-ju omogočile, da na prizorišče privleče sod vina. A tega ni vedel in se je moral soočiti z lokalno cenzurirano ponudbo alkohola. Saj ne, da bi imel kaj proti pivu (sicer najpopularnejši pijači suverene Slovenije), ampak to je edini domnevni pohujšljivi napitek, od katerega ti je slabo, še preden si uradno vinjen.

Revolucionarno je bilo tudi, da je uradne podatke o udeležbi in cifre dobrodelnega inkasa Delo objavilo na prvi strani. Po malem kaže, da bo tudi rock postal v Sloveniji državna umetnost. Za rock to sicer globalno gledano ni ne vem kako optimalna perspektiva, ampak v kontekstu siceršnjih narodobudnih veselic je to premik na boljše. Za povrh se je v Križankah namalal g. Jelko Kacin, ki je pobral vsaj take ovacije kot Pero Lovšin in Vlado Kreslin (rima je zgolj naključje).

Na prej omenjeni študentski zabavi je govoril sam predsednik Kučan, kar je za tovrstne fešte popolna novost. Sicer je treba reči, da je bil gospod Kučan roker, preden je postal predsednik; pred leti je do njega priromalo celo nekaj plošč iz moje diskoteke in če se prav spomnim, si je takrat presnemaval Pink Floyd, E.L.&P in podobne reči. Ampak morda se je tudi on vmes spreobrnil v pankerja.

Stvar pa je lahko tudi obratna in se rokerji spreobrnejo v politike. Sam sem že imel to čast (ki je sicer rezervirana za razne ministre), da sem podpisal pismo ministru De Michellis. Ta možnost se mi je ponudila minulo nedeljo na koncertu za hrvaške begunce v Novi Gorici. Zgodilo se je, za razliko od večine ostalih tovrstnih prigod, v diskoteki. Ampak disko Odeon ni kar tako. Če vam povem, da so se organizatorji pohvalili s tisoč prodanimi vstopnicami, še ni bilo blazne gneče - saj veste, kaj mislim. Sicer pa je bilo za številne nastopajoče prijazno poskrbljeno, poslovni razgovori z lokalnimi organizatorji so pokazali, da je severna Primorska še vedno Meka za slovenske rokerje. Problem je le, da honorarje, ki so seveda v markah, obračunavajo po Markoviču. Bomo videli, po kom bodo obračunavali tolarje.

Gary Gray

NA SVETU

**LAIBACH - LAIBACH
(ROPOTNIKA)**

Prva plošča skupine, na kateri je zapis: "Politika je najvišja in vseobsegajoča umetnost in mi, ki ustvarjamo sodobno slovensko umetnost, smatramo sebe za politike."

Odlična politika je popeljala Laibach v svet. In tam so tudi ostali. S Slovenijo, čeprav samostojno, se bodo najbrž ukvarjali bolj fakultativno.

Ploščo sta izdala ROPOT in Nika, in če nise fan, je le-ta lahko izvrstno darilo prijatelju ob razglasitvi nove države; njen aparat pa kljub otepanju in sprenevedanju žal še vedno deluje po povsem real-socialističnem vzorcu. Med drugim boste slišali: Sredi Bojev, Država, Mi Kujemo Bodočnost. Nadvse primer-
no.

**MIRACLE WORKERS - OVERDOSE
(LOVE'S SIMPLE
DREAMS/PRIMARY DOMAIN (GLIT-
TERHOUSE/ROLL OUT THE RED
CARPET (TRIPLE XROADRUNNER)**

ROKENROL, ampak res rokenrol bend iz Hollywooda. Na Overdose CD izdaji boste poleg desetih štiklov z vinila (med katerimi so r'n'r klasike kot Teenage Head ali Little Doll legend The Stooges) našli še šest rokenrolov s singlov; malce podtalno, zato pa je z več denarja in tudi bolj pestro (predvsem pa z več R&B) narejena naslednja Primary Domain, ki je tako že bliže širši publiki. Roll Out The Red Carpet je sodeč po štiklu Rock'n Roll Revolution In The Streets (part 1) vmitev nazaj, kajti na Overdose je drugi del štikla z istim naslovom. Odličen rokenrol, vse skupaj pa zares izvrstno.

**ASTOR PIAZZOLLA - THE VIEN-
NA CONCERT/TRISTEZAS DE
UN DOBLE A (MESSIDOR)**

Rodil se je v Mar Del Plati v Argentini leta 1921 in bil že z desetimi leti wunderkind s harmoniko; kmalu se je naučil tudi komponirati in po različnih šolah sredi pedesetih revolucionarno spremenil tango. "Novi tango" je to, s čimer se Astor Piazzolla postavlja še danes in lahko mu rečete ambasador nove glasbe s starimi koreninami. Obe plošči sta posneta v živo na Dunaju. Natančno, mojstrsko in duhovito. Izvrstno!!

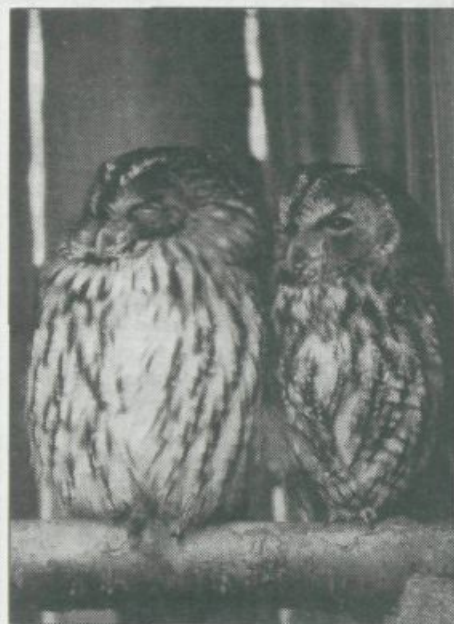
H O L L Y W O O D

DALE COOPER - AVTOBIOGRAFIJA SPECIALNEGA AGENTA

(kot jo je slišal Scott Frost)

Kaj nama pripravljajo? Zgodovino Twin Peaksa? Ima fenomen Twin Peaksa tudi svoj konec, ali pa se je navadil živeti »zgodovino«? Je simulacija lahko tako intenzivna, da se simulirano sname z verige in si ugrabi lastno svečo, ki avtonomno dogoreva? V vsakem primeru se lahko naročiš na »Twin Peaks gazette«, si kupiš skromen domek čimbližje Audrey in čakaš, da morda potrka, pozvoni. Lahko pa poskusiš, če se da iz Twin Peaksa izgnati Cooperja ali pa kar Lyncha in M. Frosta s tem, da jima zmakneš večinski delež in si potem Bog.

Najprej je tu specialni agent FBI. Dale Cooper, ki nama skozi magnetofonske dnevniške zapise predstavlja svojo »prazgodovino«, življenje, preden je vstopil v Twin Peaks (čeprav je na nek način od vselej v njem in iz njega sploh ne more). Sama naslovna stran takoj navre probleme avtorstva, avtobiografije in fikcije. Zanka je zrahljana že v naslovu, ko se o avtorju avtobiografije Cooperju govori kot o onem, njem, v oklepajih pa je prinešen še avtor, tako da vse skupaj postane biografija na način avtobiografije. Ta racionalen izhod iz zanke fiktivnega je prav tako arbitraren in povsem nepotreben, sploh pa ni preveč zdravo, če okoli Lyncha vpletaš preveč logike (tiste t. im. »naše«, »univerzalne«). Avtobiografska fikcija fiktivnega lika ni nič bolj fiktivna od vsega ostalega (tudi Dale Cooper za naju ni nič bolj fiktiven od M.L. Kinga ali Kennedyja, na nek način pa tudi ne za tiste, ki so ju »osebno« poznali). Bolj zanimivo bo spremljati, ali se bo prijala in razvila v žanr, saj že s svojimi nastavki obeta precej svežine. Zdi se, da gre za vznemirljiv nadomestek mitologij in različnih transcendenc, za možnost »čistega« (v vseh pogledih) neideološkega pobeга v domišljijo. Pa še »splača« se, ekonomsko in duševno: katoliška odrešitev (transcendenc) stane 16 dolarjev in pol mesečno, protestanti pa jo ponujajo po 17 in obtožujejo katoličane, da uporabljajo poceni papir. Ta »žanr« bo zlasti privlačen za vse tiste, ki bi avtobiografije radi pisali, pa so njihove usode preveč dolgočasne (za moške, torej). Po drugi strani pa se ponuja prijetna

terapija, saj bi bilo lastno življenje skozi dnevniško prizmo gotovo videti manj dolgočasno.

Dnevniški zapisi se vrstijo od Cooperjevega trinajstega rojstnega dneva, ko dobi prvi magnetofon (velikosti nahrbtnika), do vstopa v Twin Peaks. Sicer pa Dale: raziskovalen analitičen duh, opazovan opazovalec, strasten radovednež, odprt, svobodomiseln pedantnež, luciden vizionar, zahodnjaški pozitivizem prekajen v vzhodnjaški filozofiji in mistiki, zavest o omejenosti uma, pa kljub temu priseganje nanj, humor, subtilna čutnost in čustvenost, zloščena pištola ter poosebljena »čistost«, neumljivo dobro... Kam gre vse to, skupaj z bizarnimi sanjami, Diane, Windomom Earlom, krofi, pitami, kavo, predestinacijo za nesrečo v ljubezni in vseprisotnim zlom odnaša... Prebiraj!

V Scottu Frostu sta gotovo skrita Mark Frost in David Lynch (tako ali drugače). Lynch odpira novo fronto Dobrega in Zla, dveh temeljev njegovega sveta in dialektike. Zlo je zanj konkretna entiteta, dobro pa je bolj izmuzljivo. Tudi zato je to »neoprijemljivo dobro« prešibko (Blue Velvet). Silo, ki je čista, čisto pozitivna in dovolj intenzivna, najde Lynch v ljubezni in jo tu (tako kot v »Wild at Heart«) zoperstavi zlu. Boj je precej bolj konkreten, Zlo s svojo pretkanostjo nujni zmagovalec, toda zaradi nenehnega odpiranja fronte nikoli dokončni. Lepo.

Vlado Škafar

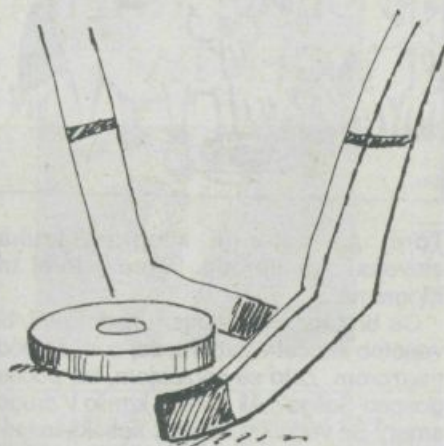
Hokejisti na poti v združeno Evropo

Najboljša moštva iz treh alpskih dežel so prestopila meje, premagala politiko in z Alpsko ligo ustvarjajo zametek bodoče vseevropske lige.

movanju. Dvajset moštev so tako razdelili v dve skupini po deset, kjer potem igrajo vsak z vsakim. V skupini A igrajo ob Olimpiji še Zell am See, VSV Bic (Beljak), Varese, WSV (Dunaj), Innsbruck, Fassa, Milano, Fiemme in Brunico. V skupini B pa ob Acroni Jesenice in Bledom Promolineo nastopajo še Graz, Feldkirch, KAC (Celovec), Devils, Bolzano, Zoldo, Asiago in Alleghe. Vrhunec tekmovanja bo finalni turnir štirih najboljših moštev (po dveh najboljših iz obeh skupin), ki bo od 22. do 24. novembra v doslej še neznanem kraju (določili ga bodo po koncu tekmovanja po skupinah). Ta štiri moštva si bodo seveda razdelila tudi največji del denarnih nagrad, ki ga prispevajo sponzorji tekmovanja. Za Avstrijska moštva ima tekmovanje še drug pomen, saj jim bodo vse dosežene točke šteli v državnem prvenstvu, ki se pri naših sosedih prične takoj po končani Alpski ligi. Po odigranih sedmih kolih je že jasno, da bodo od tekmovanja imeli največ koristi naši in Avstrijci, kjer so dvorane vedno polne, zanimanje za tekme pa vseskozi raste. Nekaj drugače je v Italiji, saj v ligi nastopajo moštva, ki se po kakovosti med seboj zelo razlikujejo od Devilsov in Milana, ki sta vrhunski moštvi in v katerih igrajo skorajda sami bivši igralci NHL-lige, pa vse do Zolda, ki je nekako na ravni Vojvodine in je predvsem idealen partner za popraviljanje gol razlike. Prav zaradi kakovostne neenakosti se tudi zanimanje za ligo v Italiji razlikuje. V Milanu so tekme dobro obiskane, v manjših mestih (Zoldo, Cremonese) pa se zbere komajda 100 gledalcev. Tudi naša tri moštva se po doslednjih nastopih med seboj zelo razlikujejo. Najbolje kaže Jeseničanom, ki so s svojimi začetnimi uspehi presenetili celo lastne privržence, ki po lanski blede sezoni kar nekako niso pričakovali takega vzpona. K temu so

veliko pripomogli štirje hokejisti iz SZ (Varnavskij, Povečerovski, Varjanov in Borisov), ki predstavljajo zelo uigrano celoto, dobro pa so se ujeli tudi z ostalimi igralci. Prav zato Jeseničani veljajo celo kot resni kandidati za uvrstitev v zaključni turnir. Pogoj za to pa so predvsem dobri nastopi v domači dvorani. Blejci po pričakovanju kakega večjega presenečenja le niso sposobni pripraviti. Njihova težava je predvsem v starosti igralcev (povprečna starost je okoli 30 let) in premajhna uigranost, kar je posledica menjave trenerja tik pred začetkom tekmovanja. Poprejšnji trener Kavčič se je vrnil v Italijo, novi trener Hiti pa je moštvo prevzel prepozno, da bi lahko kaj bistvenejšega spremenil. Tako jim ostaja le boj za čim boljše uvrstitev na dnu. Največ so po običaju napovedovali Ljubljančani, ki pa so vsaj za zdaj največje razočaranje med našimi moštvi. Ljubljančani močno nihajo v igri, od odlične igre proti Milanu do podpovprečne proti Blejcem. Razočaranje so predvsem tuji igralci, ki so jih napovedovali kot »superzvezdnike«, za zdaj pa z izjemo Šihanova v igri bolj škodijo kot koristijo. Res pa je, da je do konca še dovolj časa in je še vse moč popraviti. Vsi skupaj si želijo, da bi tekmovanje zaživelo in se obdržalo tudi v prihodnje. Že za prihodnje leto napovedujejo Alpsko ligo kot nekakšno drugo evropsko ligo. V I. evropski ligi naj bi igrala moštva iz hokejsko najrazvitejših držav (SZ, ČSFR, Nemčija, Švica, Švedska in Finska), v drugi pa ista moštva kot doslej, le da bodo število sodelujočih najbrž zmanjšali. Kakorkoli že Alpska liga je lep primer, kako lahko šport združi ljudi ne glede na meje in politiko. Upajmo, da bodo primeru hokejstvo sledila še ostala slovenska moštva v drugih športnih panogah, saj bo to ob vse večji zmedbi na Balkanu kmalu postala nujnost...

Marko Hribar

Medtem ko so ostali nekdanji slovenski zvezni ligaši zaradi neurejenih razmer v bivši Jugoslaviji obsojeni na životarjenje v povprečni ali popolnoma neustrezni konkurenci v slovenskih ligah, je najboljšim trem hokejskim moštvom (Olimpija-Hertz, Acroni Jesenice in Bled Promolinea) padla sekira v med. Že dalj časa neustrezno in boljali manj nezanimivo »jugoligo«, v kateri so dolga leta prevladovali le hokejisti Olimpije in Jesenic (z izjemo zadnjih treh, štirih let, ko se se s pomočjo tujcev »dvignili« klubi na Hrvaškem in v Srbiji), so zamenjali z močnejšo in za sponzorje privlačnejšo Alpsko ligo, kjer merijo moči z najboljšimi klubi iz Avstrije in Italije. Pred začetkom so imeli predvsem Italijani veliko pomislekov v zvezi z nastopanjem naših moštev. Sprva zaradi negotovega položaja v Jugoslaviji in drugič zaradi prešibke kvalitete naših moštev. V zadnjem trenutku pa so se italijanskim in avstrijskim vendarle priključili tudi vsi trije najboljši slovenski klubi, ki so seveda poprej podpisala nove pogodbe z mnogimi sponzorji, kar je predpogoj za sodelovanje v takem tekmovanju, saj je samo nastopanje v Alpski ligi vendarle veliko dražje kot nastopanje v »jugoligi«. Celotno tekmovanje usmerja tekmovalna komisija s sedežem v Milanu, ki ima vse niti tekmovanja v svojih rokah. Tam določajo sodnike, ki so povečini nevtralni, prihajajo pa iz vseh treh držav. Načrtujejo tudi celotni potek tekmovanja po dnevih in navsezadnje skrbijo tudi za finance, ki bodo po končanem tekmovanju pripadla klubom, seveda glede njihove uvrstitve v tek-

Spoštovani!

Verjetno pozno, vendar vseeno Vam pišem in se oglašam v zvezi s prof., ki Vam ponujajo znanje, da bi ga s pridom »uporabili« kasneje za življenje. Prilagam Vam objavljena članka iz naših časopisov. Očitki letijo predvsem na prof., ki izobražujejo ekonomiste in gospodarstvenike. Večkrat se pojavi kak članek, ki opozarja, da Slovenija šola najboljše kadre za upravljanje podjetij v socialistično tržnem gospodarstvu. Zato je to tudi povsod propadlo. Opozorila, da je potrebno vse izobraževanje obrniti za 180, nič ne zaležejo, zato je vsako leto šolanja in izobraževanja pri nas na ekonomski fakulteti zastoj in zamuda časa.

Žal pa ugotavljam, da resnično - morda celo predrzno - moje prismo dr. Ribnikarju, Rusu in Mencingerju, nič ne zaleže, kajti do danes nisem prejela nikakršnega njihovega odgovora. To se zunaj, kjerkoli, ne bi dogodilo. Vsak naslovljenec odgovori! In Vas naj vodijo in vzgajajo ter poučujejo prof., dr., ki so jim deveta briga tako sodržavljani kakor študentje! Če bi spoštovani in želje po spoštovanju imenovani prof. vzeli vsaj eno izmed tristo ali več knjig tuje literature, ki je bila pri nas na ogledu npr. Frankfurt po Frankfurtu, potem bi lahko spoznali in priznali zmotno poučevanje in predavanje pri svojih predmetih.

Ta opozorila Vam pošiljam zato, da ne bi izgubljali pri študiju dragocenih ur in spet napačno osvojili znanja, ki bi Slovenijo odvrčale od spoznanj in znanj bogatih in naprednih družb.

Lepo pozdravljeni!

S. Hitij-Hočevar

KRMAR ŠELIGO IN
BRODOLOMEC CAPUDER

Dr. Andrej Capuder je te dni tiskal obsežno knjigo (690 strani) z naslovom *Božanska komedija*. Knjiga je pakirana v posebni škatli s trdimi platnicami in najboljšim tiskom. Nič neobičajnega, bi lahko rekli, če v kolofonu knjige ne bi pisalo, da jo je subvencioniral Republiški sekretariat za kulturo. Prevajalec knjige je torej dr. Andrej Capuder, ki omenjeni inštituciji načeljuje. In kolikšna je ta subvencija? Preko 1.600.000 dinarjev. V tiskarni so mi zaupali, da je samo tisk stal 900.000 dinarjev. Kje je šele Capudrov honorar, založniški delež... Tako je samo letos naš kulturni minister zaslužil 400.000 DEM in je zagotovo najboljše plačani tretjerazredni pisec na svetu. Ne vem namreč, ali je vsaj en odstotek Slovencev bralo knjige tega »velikega« pisatelja. Capuder pa je že prej dobival denar. Še v času, ko je bil urednik *Založbe tržaškega tiska* (ki je *Božansko komedijo* tudi tiskala) Dušan Drolc. Zato ni čudno, da je bila ta založba še pred nekaj dnevi pred stečajem. Poudariti je še treba, da večina Capudrovih knjig konča na odpadu. Kupujejo jih samo uboge knjižnice, ki seveda morajo imeti vsaj en primerek vsake knjige svojega vladarja. Na žalost pajim njihov vladar odmerja le malo denarja iz državnega proračuna. Koritarji (Capuder, Drolc, Božo Premrl...) pa na veliko služijo. Drolc je dobil kot lastnik zasebne založbe Kres točno 2.800.000 dinarjev. Vendar ne kot izdajatelj, saj s tem državnim denarjem ni izdal niti ene knjige.

Torej še poldrugi kilogram kruha slovenskega naroda. Skupaj torej tri kilograme...

Če bi z razkrinkavanjem nadaljeval, bi verjetno končal v zaporu, saj sem že pod nadzorom. Zato se sprašujem, kaj počne gospod Šeligo? Ali obrača krmilo v drugo smer? Še vedno je namreč nekakšen kulturni predstavnik v Bučarjevi skupščini. Spomnimo se, gre za človeka, ki je na začetku leta obljubljal, da bo zamenjal gospoda Capudra in njegovega pomočnika Premrla. Gospoda pa še vedno trdno sedi v svojih foteljih.

Dušan Cunjak, Ljubljana

Spoštovana redakcija!

Ob trenutkih, ko doživljamo in preživljamo prve dneve slovenske državne samostojnosti, suverenosti in neodvisnosti, sem se čutil dolžan, da se oglašim s pismom v vašem cenjenem časopisu. Moram poudariti, da 45 letna vladavina komunizma ni zlomila moje hrbenice in da sem vedno bil (to bom tudi v prihodnje) zaveden Slovenec. Nikoli se nisem bal onih iz Beograda in niti generalov, ki danes masakrirajo nedolžne ljudi po Hrvaški. Slovenci se moramo sramovati takih tipov kot je nacistični Brovet, ki služi srbski soldateski. Takih ljudi se mora slovenski narod odreči in to takoj. Odločno podpira politika slovenske vlade in predsedstva, ki je po mojem mnenju zelo pozitivna, kljub nasprotovanju zdajšnje opozicije. Priznati jim je treba nemali broj zaslug za mir in suverenost, v kateri živimo danes. Za konec bi rad povedal, da je bodočnost slovenskega naroda v pravih rokah. Taki ljudje kot so Peterle, Capuder, Gros, Bučar in drugi nas bodo popeljali v Evropo, v kateri si vsi tako močno želimo.

Janez Kvas

Med prejetimi praviimi rešitvami za nagradno križanko so bili izžrebani:

1. Slavko MLAKAR, Zihlerova 41, 61000 Ljubljana;
2. Fanči ERŽEN, Bratov Učakar 98, 61000 Ljubljana in
3. Izo Repanšek, Belokriška 9, 66320 Portorož.

Knjižno nagrado prejmete po pošti!

Čestitam!

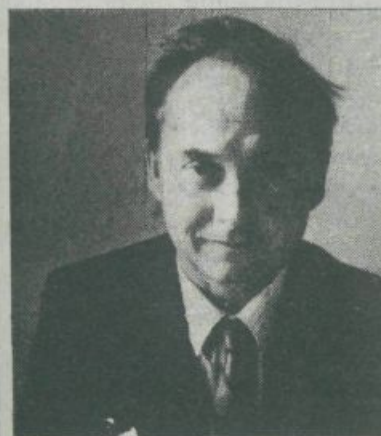

NAGRADNA KRIŽANKA

TRIBUNA	SPOJINA OG-LIJKOVEGA MONOKSIDA S KOVINO	PRINCIP VSEGA PRI ANAKSI-MANDRU	ZASTO-PANJE NAJNEČIJIH ZAHTEV	NIKO ŠTRITOF	KRAJ PRI OPATU	DOGOVORJEN ZNAK KI PREDSTAVLJA PODATEK	TRIBUNA	POSODA ZA KRMLJENJE ŽIVINE	MOŠKO IME	FR. PISEC (EMILE)	STARO ODPADNO ŽELEZO
SL.MESTO SEVERNO OD LJUBLJANE							SLIKAR MESKO KDOR SE POTEPA				
PRODNA RAVNINA V SV SLOVENLJI											
PREGOVOR				MADŽARSKI SAHIST							
OD ZAČETKA (V GLASBI)						PAPEŽEVA KROČNA					
RJAV METULJ				SARAJEVO	CENT	JAPPISATELJ ABE					
									IJJE	VRSTA TKANINE (BLUE)	ANTON PETJE

TRIBUNA	JAP.MESTO NA OTOKU HONSU	PRISTAŠ BREZ-VLADJA	SOTOČNICA PIVE	ZVOČNO SLIKANJE PRVI RIMSKI ZALOŽNIK								
RUSKA CARICA (1782-96)						PAS PRI KIMONU PORUTGAL MESTO				STADION V BUDIMPESTI DEL FOTO-APARATA		
RUSKI SKLADATELJ LJADOV					BALTIŠKA DRŽAVA (RIGA)						DROG, NA KATEREM JE KOLO	
PLAST STAREJŠIH GEOLOŠKIH PLASTI NAD MLAJŠIMI				MESTO NA ALASKI	IVAN VIDAV		BOGDAN NOVAK	BIVŠI SUDANSKI PRED-SEDNIK	TRAVA PRVE KOŠNJE KRAVICA			
GOROVJE V BURMI					DENTAL KLIMA VEČJEGA OBMOČJA					STANE SEVER		
ZORAN HRISTIC			OKRAJŠAVA ZA STRAN	SIMETRALA						RAZPPI-SIJEČ, PRŠILNIK	BESEDA, ZLASTI IZ TUJEGA JEZIKA	STROKOV-NJAK ZA PERZUSKI JEZIK
ZA POLTON ZVISANI A				OPOL ALBERT EINSTEIN			AFRIŠKA DRŽAVA INKOVSKI POGLAVAR					
VSTAVLJENI DEL						IME DVEH GR. POVELJ-NIKOV PRED TROJJO	3. IN2. VOKAL JAŠA ZLOBEC			ŽLEBČ V DESKAH KIRA NANOVA		
MEJNA REKA MED SZ IN IRANOM					POKOJNIK STARO MESTO NAM-ZOZEMSKEM					DES. PRITOK VOLGE KONJSKI SAMEC		

							ANTON INGOLJ EDO MIHEVC			ZNAMENJE ZODIAKA OBREŽJE, OBALA		
								ANCONA	MANJŠA OPICA ZMRZNIJENA VODA			
					MORSKA OZINA ARABSKI ZREBEC							
							NEZAUP-NJE, DVOM					TRIBUNA
							TRIBUNA	NEKDANJI DAVEK			TRIBUNA	TRIBUNA

MED PRAVILNO REŠENIMI KRIŽANKAMI, KI JIH BOMO PREJELI DO 7. OKTOBRA, BOMO IZŽREBALI TRI NAGRAJENCE, KI BODO DOBILI PO ENO KNJIGO ZALOŽBE EMONICA.

Tolar

*Še kiki'co prodala bom,
za bridko flinto dala bom!*

(slovenska narodna, verzija št. 4)

Ljube bralke in dragi bralci, pa ga imamo! **TOLAR!** No, zaenkrat je samo še bon, ampak čez sedem suhih mesecev se bo prelevil v čisto ta pravi Tolar. A ni to božjastno lep občutek, da smo se znebili teh ničvrednih dinarjev?!

Kar priznajte, da so se Vam kar mozolji spuščali, ko ste zagledali tiste grde bankovce s kakšno imbecilno faco, namalano na ta pravi strani in s celo vrsto ničel, da je komaj še kakšen upokojenec vedel, koliko v resnici stane kilo kruha. Rešili smo se jih enkrat za vselej: eni tako, da so pognali korenine v kakšni zasmrajeni banki, drugi tako, da so jih pri jajčarci zamenjali za »jajčka« po dvesto procentni štucungi, povprečni Slovenci so si lahko kupili še kakšen liter mleka ali celo liter žlahtnega, da so proslavili pogrebni sprevod.

Ta pridni smo dobili tudi že kakšen bonček, ves dehteč od farbe in lep, kot se na prvi pogled zdi lepa vsaka nova omara. Kdo je hkrati dobil še kakšen telegram od kakšnega razjarjenega direktorja, ki Vam je ves režeč od sreče pred dvema tedni prodal pralni stroj na pet čekov, sedaj pa semu tresejo gate, da Vas ne bo več blizu in si bo vaših preostalih pet dinarskih čekov lahko zataknil tam zadaj. Šlamastika je torej kar lepa, toda vsak hec ima svojo ceno in kakšnih sto od infarkta zadetih direktorjev je mala malica za novo državo.

Uradni kurz so popravili tako, da bo šticunga padla na normalnih deset procentov, seveda na trgu, ker ima cela država manj deviznih rezerv kot kak pošten ameriški Žid, in Vam še tistih, ki jih imate na banki ne more izplačati. Kaj šele, da bi Vam v prosti prodaji prodajala tiste, ki jih slovensko gospodarstvo zasluži z zidanjem kasarn na bližnjem Vzhodu. Markovičevi časi se hvalabogu ne bodo ponovili. Vsaj v tem poglavju ne. Kasa je že prazna in se je izprazniti sploh ne da, kitenje s tujim perjem pa zaenkrat še ne pride v poštev. Večji hec v tem življenju pa je operacija, ki se imenuje polnjenje kase. Po definiciji je nasprotna praznjenju, le praktično neizvedljiva je.

Manever bo v naši mladi domovini pač imel svojo pot. In prav tu se lahko spet pojavi t.im. markovičev sindrom. V prevodu se to imenuje kljubovanje državnemu proračunu. Prihajajo časi, ko bo treba komu kdaj reči tudi ne. In prav tu bo tanka linija smrt neke nove valute. Ta država na žalost potrebuje dobro obrambo, ker ima pač sosede, ki si jih sama ni mogla izbrati. V redu, toda

kje je linija med lakoto in požrešnostjo?

Govorice o visokih plačah in nekoličini novih dragih avtomobilov in podobnega so lahko iz trte izvite ali pa tudi ne. Toda prevlada militantne struje v slovenski vladi je lahko dim, ki bo nekoč predstavljal ogenj, na katerem bodo goreli Tolarčki. Prava umetnost finančnega ministra torej ne bo uvajanje novega poslikanega papirja ampak brzdanje ambicij nekega mehanizma.

Ime Tolar je prebavljivo, celo primerno, denar je prebavljive oblike, a površno varovan (slaba zaščita) in večja nevarnost kot srbska injekcija »odstavljenih« dinarjev je dober ponaredek SLT-jev. To pa nemogoče ni, kajti klet na Topčiderju je v tej zgodovini naredila že marsikakšen čudež.

Pa lep pozdrav in eno tono tolarjev Vam želim!
V Ljubljani, 10. oktobra 1991

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Kako revolucija žre svoje otroke, boste lahko videli že to soboto, ko bo ta evolucija požrla enega svojih najnadarjenejših sinov. Ali pa tudi ne. Toliko balkanske negotovosti je v slovenski politiki vendarle še ostalo.

V ŠTUDENT LJUBLJANSKE UNIVERZE!

Postani poslanec svoje fakultete v študentskem parlamentu...

Postani minister v študentski vladi...

Postani predsednik študentske vlade...

ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI RAZPISUJE VOLITVE ZA MESTA POSLANCEV V ŠTUDENTSKEM PARLAMENTU IN ODPIRA POSTOPEK ZA FORMIRANJE NOVE ŠTUDENTSKE VLADE!

Kandidati morajo svoje kandidature, skupaj s potrdili o vpisu v študijsko leto 1991/92 odati na predpisanih obrazcih, ki jih dobijo na fakultetah in na sedežu ŠOU, Kersnikova 4, Lj.

Kandidati morajo kandidature oddati do:

- za poslanca v študentskem parlamentu do 25. 10. 1991
- za ministra v študentski vladi do 18. 10. 1991
- za predsednika študentske vlade do 13.11. 1991

volilni komisiji ŠOU, Kersnikova 4, Ljubljana.

Za vse ostale informacije smo na voljo vsak dan med 10. in 12. uro na sedežu volilne komisije ŠOU na Kersnikovi 4, soba 109, tel.: 061/ 318-457 ali 318-561.

Volilna komisija ŠOU